

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

11. a.

IV

JOHANNE MARGRETHE

KAYSEN

OG HENDES SLÆGT

B. D. F.

Bd. F.

I N D H O L D.

Familien Lorentzen i Sønderborg.	s. 684.
Westfaleren Johann Hümken i Sønderborg.	s. 707.
Matzen-familien i Sønderborg.	s. 714.
Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans slægt.	s. 729.
Borgmester Claus Wulff i Kiel og hans slægt.	s. 759.
Strandiger-familien i Flensborg.	s. 764.

FAMILIEN LORENTZEN I SØNDERBORG.

I. HANS LORENTZEN (LAURENSEN) (IV - 1336).

Hans Lorentsen, også kaldet olde Hans Lauersen, er frmtl. slægtens ældste kendte medlem.

Han var kirkeværg i 1578,⁽¹⁾ ligesom han nævnes i en skatteliste fra 1585.⁽²⁾ Han betalte sammen med borgmester Hans Betke "fodstippenge" for fodstien i St. Jørgens lykke, de betalte hver 2 sk.⁽⁷⁾ 1599 betaltes 10 mark lb. for Hans Lauersens begravelse i kirken. Første rate var betalt 1591 - da han frmtl. er død. 1626 betalte Hans Lorentzen (frmtl. sønnesøn) ligeledes 10 mark til kirken, idet han lod sin faders og sin bedstefaders begravelse i kirken udmure i eet rum.⁽¹⁾

Børn:

1. H a n s L o r e n t s e n (L a u r e n s e n)
v. II.

2. J e n s L a u e r s e n. (frmtl.)
Jens Lauersen (Lorentzen) overtog faderens hus og dermed restgælden på betalingen for graven i kirken (23. febr. 1595).⁽¹⁸⁾
Han var gift med Ellen.

Søn:

a. Carsten (Christen) Lorenzen.

Carsten Lorenzen var sognepræst i Svenstrup fra 1625 til 1637, da han blev afsat p.gr.a. et voldeligt opgør med hertug Frederik på Nørborg. Carsten Lorenzen protesterede overfor hertugen, da denne havde kaldt sammen til klapjagt på en bededag, og opfordrede sognefolkene til at gå hjem. Det kom til håndgemæng mellem hertugen og præsten, hvorunder sidstnævnte greb hertugen i skæget. Hertugen klagede til kongen og Carsten Lorenzen måtte forlade embedet.

Han blev dog senere sekretær for biskop Mikkelsen i Odense og fik et par år efter kald ved St. Hans kirke i Odense.

Gift 1. gang d. 30. okt. 1625 med Karen (Catharina), der begravdes d. 23. april 1633. Hun var datter af Jacob Iversen, sognepræst i Svenstrup, samt enke efter forgængeren i embedet, Mads

Eriksen (Matzen).

Gift 2. gang d. 3. nov. 1633 med Anna Sabina Brandt, datter af sognepræst i Egen Nicolai (Claus) Brandt og Margrethe Konradsen. Hun var født i 1617 og døde d. 1. maj 1678.

Carsten Lorenzen, der også kaldes Carsten Jensen, døde d. 3. aug. 1670.

Seks af hans sønner blev præster.

Anders Christensen Brand i Nørborg kalder i et brev til Carsten Lorenzen i 1666 denne for "svoger", d.v.s. "ikkekedelig" slægtning, frmtl. fordi Brands hustru, Magdalene, var datter af hofpræst Dominicus Lorentzen, der frmtl. var fætter til Carsten Lorenzen.

Børn:

aa. Jens Lorenzen. Han var kapellan i Odense.

bb. Carsten Lorenzen. Født i Svenstrup i 1626, døbt d. 5. nov. Død i Ulkebøl i 1688, begravet d. 13. marts.

Student fra Odense. Immatriculeret i København i 1649.

Sognepræst i Ulkebøl fra 1656 til 1688. Provst fra 1682.

Gift 1. gang d. 21. sept. 1656 med N.N., der blev begravet d. 22. april 1666. Hun var frmtl. enke efter Jens P. Ronæs, der døde i 1656.

Gift 2. gang d. 3. juni 1667 med Anna Brandt, datter af vesperpræst i Sønderborg Nicolai Brandt og Margretha Paulsen. Hun var født i Sønderborg i 1649 og døbt d. 2. marts. Hun blev 2. gang gift med Niels L. Harboe, død 1710.

cc. Claus Lorenzen. Han blev født i Svenstrup d. 5. sept. 1636 og døde i Stepping d. 20. sept. 1691.

Student fra Odense. Student i Greifswald, i Rostock 1656.

Conrektor i Sønderborg 1659. Sognepræst i Stepping-Frørup fra 1659 til 1691. Provst fra 1660 til 1665.

Gift 1. gang med Anna Caspergaard, datter af sognepræst i Vonsbæk Claus J. Caspergaard og Sophia.

Gift 2. gang d. 14. okt. 1687 med Ingeborg, datter af ting-skriver Nis Petersen og Thale. Hun blev gift 2. gang med Wilhelm Heinrich Schumacher og døde i 1749, begr. d. 7. aug.

dd. Matthias Lorenzen, født d. 14. april 1644 i Odense, død d. d. 9. (13.) maj 1679 i Sottrup (Snogbæk).

Student fra Odense, immatriculeret i København 1683, sognepræst i Sottrup fra 1666 til 1679.

Gift . 13. okt. 1666 med Marika Bruun, født d. 2. juni 1633 i Sottrup, død sst. d. 25. jan. 1704. Datter af Nicolai (Niels) Bruun, sognepræst i Sottrup, og Marika Fabricius (Se "Oluf Olufsen, Hjaruplund, og hans slægt", bd. B., s. 186).

Hun blev gift 2. gang med Laurits O. Riese, død 1714. sognepræst i Sottrup.

i Havnbjerg

Børn: a. Christian Matthiesen, diakon i 1706, diakon i Egen 1714 - 1723. Gift d. 14. juli 1705 med Dorothea Sophie, født ca. 1687, død 1750 (begr. d. 9. april), datter af Jørgen Vilh Voss (Poss).

b. Søn, der ved moderens død var ridefoged hos generalmajor Rantzau i Jylland og ugift.

c. Datter, gift med Nicolaus Kühl, død nov. 1723, adjunkt i Ullerup 1676, diakon sst. fra 1684 til sin død i 1723.

d. Datter, der ved moderens død opholdt sig i hjemmet og var ugift.

ee. Datter N.N., gift 1. søndag efter trinitatis 1661 med Nis Foged i Nørborg. (Anders C. Brand sendte en sølvske i Bryllupsgave. - Nørborg kbg).

ff. Hans Lorenzen (Laurtitsen). Født 1646 i Odense. Rektor i Assens. Sognepræst i Flemløse fra 1678. Død der d. 24. nov. 1719.

Gift med Karen Jørgensdatter Wichmand, der var datter af rådmann i Odense Jørgen Wichmand.

Børn:

aaa. Ingeborg, gift med Gode Godesen i Hamborg.

bbb. Jørgen Hansen Wichmand, født i Flemløse i 1688.

Gift med Karin Bosse, der var gift 1. gang med Axel Zeuthen og efter Jørgen Wichmands død ned Hans Davidsen, Egeskov.

gg. Niels (Nicolaus) Lorenzen, født i Odense, død i Oksenvad i

1707. Han gik i skole i Odense, var student i København i 1668, hører i Odense i 1672, kapellan i Oksenvad-Jels i 1673 og sognepræst sst. fra 1691 til 1707.

Gift 1. gang med Helvig Maria Pors, datter af Laurits Pors, der var sognepræst i Oksenvad fra 1659 til 1691.

Gift 2. gang med Hedewig Toftmann, der anden gang var gift med løjtnant Legaard i Haderslev.

hh. Peder Lorenzen (Carstensen), født i Svenstrup, død i Odense d. 10. april 1688.

Student fra Odense 1660, sognepræst ved St. Hans kirke i Odense 15. april 1681.

Gift 1. gang med Sophia Lauritsdatter Riisbrigh, død 1681, datter af Laurits Riisbrigh, sognepræst i Stepping fra 1640 til 1659, og Anna, datter af Claus J. Caspergaard.

Gift 2. gang d. 22. august 1683 med Anna Jensdatter Rosenborg, Datter af Jens Rosenborg, borgmester i Odense, og Pernille Ottosdatter Lange.

II. HANS LORENTSEN (Laurensen). (IV - 668).

Hans Lorentsen var købmand og rådmænd i Sønderborg. Som rådmænd nævnes han første gang 1602, sidste gang 1614.

Hustruens navn kendes ikke. Hun har muligvis heddet Magdalene (efter børnebørnenes navne at dømme).

Hans Laurensen var kirkejurat i 1594.⁽¹⁴⁾

Han må være død i 1615, da der betaltes 3 mark for klokkeringning for ham med alle klokker og 12 sk. for 4 vokslys i kirken.⁽⁸⁾

Han blev begravet i kirken, men først i 1617 betaltes der for salig rådmands Hans Laurensens grav, nemlig 40 mark. For hver gang graven åbnedes, skulle der betales 5 mark 1b.

For en af de lange kirkestole nævnes følgende: Hans Lorentzen - Nun Junge Hans Lorentzen - Jetzt Dominicus Lorentzen.⁽⁹⁾

Under kirkens restaurering i 1924 var gulvet brudt op. Ved den lejlighed fandt museumsinspektør Raben et brudstykke af en kisteplade, hvorpå der kunne læsesorentzen. Ao 163.. Raben - og efter ham Maibøll - har formodet, at det drejede sig om ovennævnte Hans Lorentzens hustru. Pladen stammer nok snarere fra sønnen Dominicus Lorentzens kiste. Han døde i 1639 og blev - ifølge Nørborg

kirkebog nedsat i sin "fædrene grav" i Sønderborg.

Børn:

1.	Hans Lorentzen.	v. III 1.
2.	Dominicus Lorentzen.	v. III 2.
3.	Magdalene Lorentzen.	v. III 3.
4.	Lorentz Lorentzen.	v. III 4.

III 1. HANS LORENTZEN.

Hans Lorentzen (d.y.) var købmand og rådmand i Sønderborg. Han nævnes som rådmand i 1641 og i 1646. Han døde i 1660 og begravedes i kirken fredagen efter 21. søndag efter trinitatis (Nørborg kbg).

1620/21 måtte han betale en bøde på 20 rdl. eller 70 mark (stor bøde), hvorfor vides ikke.

1655 overtog han et stolestade i kirken efter sin svigerfar rådmand Peter Josten.

Gift 1. gang d. 27. sept. 1635 med Cathrine Brandt. Hun var frmtl. datter af borgmester Thomas Brandt og Marine Steffensdatter. Hun døde i 1642 og blev begravet i kirken. Der blev ringet for hende d. 13., 14. og 15. maj, 1 time hver dag. På dødslejet ("In Ihrem letzten") gav hun 50 mark til kirken og de fattige, deraf skulle kirken have de 30 mark, "Welches Gott belohnen wolle." (3)

Gift 2. gang (?) med Sophie, født 1624, døbt d. 18. juli. Hun var datter af rådmand Peter Josten og Marina Goldbeck.

Børn (Fadderskabsliste bilag 1):

1. Biritte Lorentzen.

Hun var født i 1637 og døbt d. 14. april.

2. Marina Lorentzen.

Født 1640 og døbt d. 9. aug.

3. Hans Lorentzen.

A. C. Brand skriver i Nørborg kbg.: "2. påskedag (1641) - 26. april - var jeg i Sønderborg og holdt min svogers Hans Lorentzens barn til daabs, kaldet Hans, og gav i fadderpenge 1 rosenobel og 1 rdl., i offerpenge 1 rdl." "Svoger" skal formtl. tages i den betydning ordet havde på Brands tid: "ikkekedelig" slægtning, den ovennævnte "svoger" var A.C. Brands kones farbror. såfremt denne

tydning er rigtig, kan det synes ret usandsynlig, at ovennævnte Marine er datter af Hans Lorentzen, herimod taler dog at hendes faddere synes at komme fra de samme kredse som de øvrige børns faddere. Det drejer sig næppe om præsten Dominicus Lorentzens søn af samme navn. Han gør sig i øvrigt ikke gældende (bryllup, barndåb, fadder) og er frmtl. død som spæd. (Se s. 690).

4. C a t h r i n e L o r e n t z e n .

Cathrine Lorentzen blev født i 1645 i Sønderborg og døbt d. 8. april. Hun døde i Lyksborg d. 21. nov. 1665.

Gift d. 15. jan. 1665 i Sønderborg med Henning Petersen, der var hofpræst og provst i Lyksborg. Han var født i Wesselburen og døde i Lyksborg d. 19. okt. 1693.

Han var gift 1. gang med Sophie Hedevig, født d. 16. sept. 1636, død d. 7. febr. 1664, datter af Johannes Lund, diacon ved St. Johanneskirken i Flensborg.

Gift 3. gang d. 7. jan. 1668 med Regina Sophie, der døde d. 21. april 1699. Hun var datter af Johannes Møller, rektor og litteraturhistoriker i Flensborg.

5. D o m i n i c u s L o r e n t z e n .

Dominicus Lorentzen blev født 1651 i Sønderborg og døbt d. 3. okt. Han døde sst. d. 15. april 1723, begravet til froprædiken d. 27. april.

Dominicus Lorentzen var købmand og deputeret borger i Sønderborg. Til sin tid en velhavende mand, men kom senere i økonomiske vanskeligheder. I krigsskattelisten d. 10. dec. 1712 hedder det om ham: "Dominicus Lorentzen, unvermögend, kann nichts geben."⁽⁴⁾ Han blev d. 8. sept. 1678 viet i Sønderborg til Dorothea Brandt, født i Sønderborg i 1659 og døbt d. 8. sept., død sst. d. 16. august 1733, begravet d. 20. august. Hun var datter af Nicolaus Brandt, vesperpræst, senere sognepræst i Sønderborg, og Margrethe Paulsen.

Børn (fadderskabslist bilag 2):

a. Sophie Cathrine Lorentzen, født 1679, døbt d. 28. okt.

b. Nicolay Lorentzen, født 1681, døbt d. 20. febr.

c. Hans Lorentzen, født 1682, døbt d. 10. sept.

d. Margrethe Lorentzen, født 1684, døbt d. 6. jan.

- e. Peter Lorentzen, født 1686, døbt d. 17. jan.
- f. Hans Lorentzen, født 1688, døbt d. 8. april.
- g. Anne Marie Lorentzen, født 1691, døbt d. 19. april.
- h. Peter Lorentzen, født 1693, døbt d. 4. august.
- i. Christian Lorentzen, født 1697, døbt d. 2. marts.
- j. Hans Lorentzen, født 1698, døbt d. 2. okt. i Sønderborg, død sst. d. 27. febr. 1762. Han var skipper i Sønderborg. D. 26. okt. 1728 blev han i Sønderborg viet til Marie Christensen Dynt, født i Dynt, Broager sogn, i 1708, døbt d. 25. juli, død i Sønderborg d. 31. jan 1762.
- k. Dominicus Lorentzen, født i 1703, døbt d. 30. nov.

III 2. DOMINICUS LORENTZEN (LAURENTII). (IV - 334).

Dominicus Lorentzen blev født i Sønderborg St. Vitii dag (15. juni) 1585.⁽⁵⁾

Han gik i skole i Flensborg sammen med Christian Brunchertsen (senere præst og provst i Havnbjerg) og Nicolaus (Niels) Brandt (senere præst i Egen. Muligvis har de også sammen - som Chr. Knudsen har formodet det - besøgt skolerne i Kiel Lybæk og Lüneburg.

Dominicus Lorentzen var 1605 student i Rostock. 1613 blev han ansat som hofpræst i Reinfeld, hvor hertug Hans d.y. havde ladet bygge et nu forsvundet renæssanceslot.

Det angives nogle steder (således hos Arends), at Dominicus Lorentzen først blev hofpræst i Sønderborg ca. 1620. Men allerede 1618 opholdt han sig i Sønderborg, og det er frmtl. ham der sigtes til i den samtale Jacob Fabricius d.y. havde med enkehertuginde i Husum i anledning af hendes hjemkomst fra deltagelse i hertug Hans d.y.s datter Anna Sabinas bryllup med hertug Julius Friedrich af Württemberg. Brylluppet fandt sted nytårsdag 1618. Hertuginde fortæller helligtrekongersdag efter hjemkomsten fra Sønderborg: Hofpræstens talegaver syntes jeg ikke om. Han fik ikke tingene velanbragt. Sproget kunne han ikke rigtig komme afsted med, der kom meget dansk med i det. Hertug Hans's gemalinde kunne godt lide ham. Derfor behøver han ikke absolut at være den rette mand.⁽⁶⁾

Dominicus Lorentzen holdt begravelsestalen over hertug Hans d. y., der døde på Lyksborg slot d. 9. okt. 1622 og blev begravet i Sønder-

borg d. 4. nov. Dominicus Lorentzen lod talen trykke i Rostock i 1623.

Efter hertug Hans's død tilfaldt Sønderborg sønnen Alexander. Ifølge Chr. Knudsen⁽¹⁰⁾ medbragte han en hofpræst fra Beck, hvor han hidtil havde opholdt sig.

Dominicus Lorentzen tog derfor med Johan Adolf, der havde fået overladt Nørborg. Han døde imidlertid allerede i 1624, hvorefter broderen Frederik arvede det lille hertugdømme. Også over hertug Johan Adolf holdt Dominicus Lorentzen ligprædikenen, som ligeledes blev trykt i Rostock.

D. 22. nov. 1618 blev Dominicus Lorentzen i Sønderborg viet til Agathe Hümken (IV - 335), datter af rådmand og købmand i Sønderborg Johan Hümken (IV - 670) og Cathrine Matzens (IV - 671).

(I øvrigt se afsnittet: "Westfaleren Johan Hümken i Sønderborg"). Dominicus Lorentzen synes at være blevet syg i dec. 1638. Den anden søndag i advent absolverede Anders C. Brand ham på hans sygeseng. Søndagen efter jul måtte Brand i Tontoft kirke tage sig af forskellige personer fra slottet, da deres "ordinaris Beichfader var siug". "Gud forhielpe ham til sit sundhed igien for Christi skyld".

Dominicus Lorentzen døde d. 15. jan. 1639. Nørborg kirkebog: "16-39 Dnica 1 post Epiphan. Die Martis den 15. Januarij døde F.N. Hoffprediger Her Dominicus Laurentii, ætatis 55, oc bleff begraffuet til Sunderborg i sin fædrene graff den 22. ejusdem. Gud giffue ham oc alle vi Christne en glædelig opstandelse paa den yderste dag for Jesu Christi Skyld. Amen". Ifølge Sønderborg kirke-regnskaber blev der ringet for ham d. 19., d. 20., og d. 21. jan., en time hver dag. Da han var præst betaltes der der ikke noget for ringningen.

D. 8. søndag efter trinitatis 1641 var A. C. Brand til deling i Sønderborg efter salig Hr. Dominicus, da var han imidlertid blevet gift med den afdødes datter Magdalene (24. juni 1639).

Agathe Hümkens, der var født ca. 1602 i Sønderborg, døde i Nørborg i 1664 og blev begravet d. 1. sept. Nørborg kirkebog: 1664. Onica XII Trnit. Die Jovis den 1. sent. bleff begravet den erlige hustru Agathe S. Dominici, og ligger udj Kircken, og Predicerede H. Niels Capellanen Rom. 8 - oc var alle Præster i Landet oc nogle Borger oc freundskab aff Sunderborg tilstede Gud giff hende en fredelig opstandelse. Amen. Bleff offeret 12 mark Lübsk."

Børn:

1. H a n s L o r e n t z e n .

Hans Lorentzen blev født i Sønderborg i 1619 og døbt d. 12. nov.

Hans faddere var: Hans Ambtschriuer (Hans Jebsen).

Johan Hümken.

Magdalene Hildenheims.

Magdalene Lorentzen, Jungfer.

D. 27. jan. 1621 blev et barn af "H. Dominicus F. G. Hoffprediger" begravet. Der blev ringet 1 time med alle klokker. ⁽¹¹⁾ Det drejer sig frmtl. om ovennævnte barn. Helt udelukke kan man vel næppe, at det drejer sig om den s. 686/688 nævnte Hans Lorentsen, men som omtalt, gør den yngre Hans Lorentzen sig i øvrigt ikke bemærket i Sønderborg kirkebog.

2. M a g d a l e n e L o r e n t z e n . (IV - 167).

Magdalene Lorentzen blev født i Sønderborg i 1623 og døbt d. 31. aug.

Hendes faddere var: Hans Lorentzens fruwe.

Hans Ambtschriuers fruwe.

Thomas Kückelmors Dochter.

Hans Voss.

Jochum Matzen.

Magdalene blev d. 24. juni 1639 i Nørborg gift med Anders Christensen Brand (IV - 166).

(I øvrigt se afsnittet: "Anders Christensen Brand i Nørborg og hans slægt.")

3. P h i l i p L o r e n t z e n .

Philip Lorentzen blev født i Sønderborg i 1621 og døbt d. 30. dec.

Hans faddere var: Hans Gelhorn in F. G. Hertzog Philip Stede.

Michel Steffensen.

Peter Josten.

Johan Hümkens fruwe.

Nis Knutzens fruwe.

Philip Lorentzen gik i skole i Odense. "1639 Dnica Oculi Die Martis reyssde ieg med s. Dominici Philip til Østerholm paa sin Oden-se reyse, at gå der i Schole. Gud giffue ham lycke oc fremgang for Christi Skyld. Amen. Gaf ham 1 Rxd." (Nørborg kirkebog).

1642 var han student i København.

Allerede i 1642 prædikede han i Tontoft kirke. Nørborg kirkebog:
 "1642 Dnica Septuagesima Predicket Philipus Dominici her udj vor
 Kircke. Gud giffue ham ferne fremgang med gaffuer af sin Naade ved
 Christi."

1645 blev han diakon i Nørborg (Tontoft). "1645. Dnica XXV post Trin.
 eodem die predicket Philip Dominici, oc var Prousten tilstede, samt
 F.G. befehlshebber oc bekom han samme tid sit Kaldsbreff med alles
 samtycke, schreffuit oc beseget."

Dnica XXIII post Trinit. 1650 noteres i kirkebogen, at Philip er
 kaldet til Tranderup kirke på Ærø.

I 1651 blev han gift: "1651 Dnica VI p. Trinit.. Die Martis (6. ju-
 li) var ieg til Brøllup paa Ærhøe til min kiere Svogers Philippi oc
 Peder Pilegaards Datter Ann-Marie; oc forehret til gafue 1 sølff
 Koschee paa 4 rix Dr. oc Bruden en sølffschee." (Nørborg kbg.)

Anne-Marie var datter af Peder Pilegaard og dennes første hustru
 Cathrine Griebel, hertug Christians tidligere concubine.

Philip Lorentzen døde i Tranderup i 1664.

Børn:

- a. Christian Philipsen, dommer i Graasten amt på Ærø.
- b. Agathe, gift med Johan Bondesen, forvalter på Voderup på Æ-
 Ærø.

4. F r e d e r i k L o r e n t z e n .

Frederik Lorentzen blev født i 1625 i Nørborg og døbt 3. påskedag.
 Han døde i Malmø i 1644. Nørborg kbg.: "Dnica XXII p. Trin. Die
 Martis fick en schriffuelse at Frederick Lorentzen, min kiere
 suoger, var død i Malmøe aff blodganck. Gud vere sin Siel naadig. A."

5. D o m i n i c u s L o r e n t z e n .

Dominicus Lorentzen blev født i Nørborg i 1628. A. C. Brand note-
 rer i kirkebogen: "1628 Dnica Exaudi. Die Jovis døbt H. Dominici
 barn kaldet Dnico oc var Magdalene faderske, gaff 1 Ducat. (Sene-
 re er tilføjet:) 1628 Feria Pentecostes var ieg til Barsel til Hr.
 Dominici Hoffpredigers oc døbte sin yngste søn Dominicum, huis for-
 mynder ieg blef tilkohret effter sin S. faders død."

"1667 Dnica II p. epiph. Die Martis var ieg i Sønderborg hoss min
 Svoger Dominicus, da hand solde sit huss til Alexander Jebesen, for
 11½ hundrede mark lb." Huset ejedes senere af Røtger Kruse (IV - 82).

Dette fremgår af Magdalene Brandts selvbiografi i Asserballe kirkebog, hvor hun oplyser, at i sin tid, da hun lærte at sy i Sønderborg, boede hos sin morbror Dominicus Lorentzen. ("Anders Christensen Brand i Nørborg og hans Slægt", bilag 2).

Dominicus Lorentzen døde i Rise på Årø hos sin søstersøn Dominicus Brandt. "1681 Dom. 23. p. Trin. Paa denne Mandag (7. nov.) bleff min k. Morbroder Dominicus Lorentzen udi Risse (Årø) begraaffued, som samme døde Allehelgens Dag" (1. nov.).

6. E l e o n o r a L o r e n t z e n.

Eleonora Lorentzen blev født i Nørborg i 1634 og døbt d. 1. april. Hun døde sst. i 1699 og blev d. 23. marts begravet i Tontoft kirke. D. 26. juni 1660 blev hun i huset gift med Peter Stødt d.y. Han var født i 1632 i Nørborg og døbt d. 20. dec. Han døde sst. i 1714 og begravedes d. 8. febr. D. 4. maj 1717 blev der ved retten i Nørborg holdt skifte efter ham. (15)

Han var søn af herredsfoged Peder Rasmussen og dennes anden hustru Agathe Stødt, en datter af herredsfoged Peder Stødt d.x.

Ved Peder Rasmussens død i 1658 noterer A.C. Brand i kirkebogen: "Homo antiqua virtute et fide. En god gammel Simeon".

I anledning af Eleonoras giftemål med den yngre Peter Stødt noteres i kirkebogen: "1660 Festo SS. Trinitatis. Die Mercurij copulerede ieg Peder Stød herritzfoget oc min hustrus søster Eleonora, S. Her Dominici datter, udj sit huss udj Presternis oc mange Ander godtfolckis nærværelse. Brudgommen ofrede 1 ducat oc Bruden offrede i huset 1 ducat, udj penge bleff offeret 14 mark 8 s. 6p. - oc foreret ieg til Gaffue 1 sølffbegge paa 8 lodt og en halv oc Magdalene forærit 1 sølfschaale paa 6 lodt. Gud giffue dennem lycke oc velsignelse. Amen."

Børn:

- a. Agathe Stødt. Hun blev født i Nørborg i 1661 og døbt d. 23. marts. I 1678 havde hun lovet Marcus Foged ægteskab, men fortrød det åbenbart. D. 22. april blev de trolovede skilt på konsistoriet. Brudens far, Peter Stødt jun., måtte betale mulkt "ad plias causas" og erstatte brudgommen "tilbølig skade".

D. 29 dec. 1686 blev Agathe i Bregninge på Årø gift med Christen Hansen Øbo, foged på Søbygård, senere gårdmand og

sandemand i Leby på Nrø. Han var født i Leby og var søn af bolsmand Hans Christensen Øbo i Leby.

Ved skiftet efter faderen fik Agathe ikke noget, da hun havde fået "ein frey Hochzeit" og desuden en del møbler.

Søn:

aa. Christian Christensen Øbo, født 1699 og døbt d. 1. jan. Død d. 3. okt. 1763.

Gift d. 16. febr. 1724 med Bodil Nisdatter, datter af Nis Madsen og Lisbeth Christensdatter Møller.

b. Hans Rudolf Stødt, født i 1664 og døbt d. 24. aug. i Nørborg. Død sst. i 1714, begravet d. 21. jan., 82 år gammel.

I 1681 aflivede herredsfoged Peter Stødts pige, Magdalene Jacobsdatter, med tinavnet Kuk, et i dølgsmål født barn, som hun begravede i herredsfogedens kælder. Da det blev opdaget, udlagde hun den 17-årige Hans Rudolf som barnefader. Magdalene blev halshugget foran herredsfogedens dør d. 10. aug. 1681.

Hans Rudolf Stødt blev d. 18. nov. 1696 gift med Katharina Christiansen, der er død efter d. 4. maj 1717. Ved skiftet efter svigerfaderen i 1717⁽¹⁵⁾ opgav hun sin arvepart til fordel for den afdøde Magdalene Stødts datter Eleonora Dorothea.

Børn:

aa. Peter Stødt, født 1697, døbt d. 14. nov. Død samme år d. 24 nov.

bb. Cathrina Eleonora Stødt, født i 1700, døbt d. 21. febr.

cc. Peter Hansen Stødt, født 1705, døbt d. 28. maj.

D. 7. febr. 1731 blev han gift med Kirsten Pedersdatter af Mindebjerg, som han havde besvangret.

De boede til leje i Købing (Nørborg) hos Andreas Smed.

Chr. Knudsen: "og saaledes synes denne Familie at være gaaet ned i Ringheden"⁽¹⁰⁾

c. Dominicus Stødt, født 1669, døbt d. 8. april.

Han deltog i skiftet efter herredsfoged Peder Stødt jun. i 1717.

Her blev Peder Stødts grav i kirken solgt til Gerhard Brandt, hvilket indbragte 20 rdl. Den øvrige arv beløb sig til 64 mark og 10 $\frac{1}{4}$ sk. Pengene deltes ligeligt mellem Dominicus og hans salige søsters barn, Eleonora Dorothea.⁽¹⁵⁾

d. Magdalene Stødt, født 1666, døbt 8. april.

Hun blev d. 18. sept. 1690 i Nørborg gift med Christian Snekker af Sønderborg.

Nørborg kirkebog: "Vor Herre lade deres ægteskabs Fremgang vorde christligere og ønskeligere end som Anfängen har været." (Chr. Brandt). Død før d. 4. maj 1717.

Datter:

aa. Eleonora Dorothea. Som omtalt ovenfor frafaldt Hans Rudolfs Stødts enke, Katharina, sit arvekrav efter Peter Stødt jun. til fordel for Eleonora Dorothea, hvis skæbne i øvrigt er ukendt.

III 3. MAGDALENE LORENTZEN.

Magdalene Lorentzen blev d. 7. juli 1622 i Sønderborg viet til Christoffer Pechmann, søn af Lenert Pechmann, en af Sønderborgs velhavende borgere.

Christoffer Pechmann var 1616 student i Rostock. Han blev senere købmand og rådmand i Sønderborg. Som rådmand nævnes han fra 1624. Fra 1639 var han førsteborgmester og efter Johan Jepsens død eneborgmester.

Christoffer Pechmann er død før d. 5. nov. 1655.

Børn: (fadderskabsliste bilag 1).

1. L e o n h a r d P e c h m a n n .

Leonhard Pechmann blev født i Sønderborg d. 18. aug. 1623 og døde sammesteds i 1694.

Han var 1640 student i Rostock, 1646 i Königsberg. Han var magister. 1659 blev han diakon i Sønderborg og sognepræst, provst og slotspræst sst. fra 1677 til 1694.

D. 11. sept. 1659 blev han i Sønderborg viet til Dirte Jepsen, datter af gårdm. Jacob Jepsen i Blans og Sillie From, samt enke efter Johannes Tortsen, Leonhard Pechmanns forgænger som diakon.

Et maleri af ægteparret Pechmann med børn hænger i kirken i Sønderborg.

Børn: (Fadderskabsliste bilag 3).

a. Augusta Magdalene Pechmann. Hun blev født i 1661 og døbt d. 9. aug.

D. 7. sept. 1679 blev hun gift med Petrus Brandt, der var

født i Sønderborg d. 10. sept. 1651 og døde sst. d. 4. okt. 1707. Han var søn af vesperpræst, senere sognepræst i Sønderborg Nicolaus Brandt og Margretha Paulsen.

Petrus Brandt var student i Jena, København og Kiel, hvor han 1677 blev magister.

Han blev diakon i Sønderborg i 1678 og archidiakon sst. 1680 til 1707.

Han blev 2. gang gift 9. jan. 1701 med Anna Augusta Christians.

b. Christoph Pechmann, født 1663 i Sønderborg, døbt d. 28. juni.

2. H a n s P e c h m a n n.

Hans Pechmann blev født i Sønderborg i 1625 og døde sst. i 1674, han blev begravet tirsdagen efter Dom. Miserere.

Han var købmand og rådmand i Sønderborg.

D. 2. nov. 1662 blev han i Sønderborg viet til Margrethe, datter af købmand i Sønderborg Hans Clausen og Sillie Jebsen. Hun var født d. 3. febr. 1641 og døde d. 15. aug. 1712 i Sønderborg.

Børn: (Fadderskabsliste bilag 4)

a. Magdalene Pechmann. Nævnt som fadder d. 18. nov. 1688.

b. Christoffer Pechmann, født i 1664 og døbt d. 9. april.

c. Hans Pechmann, født i 1665 og døbt d. 12. nov.

d. Leonhard Pechmann, født i 1668 og døbt d. 3. maj.

e. Jacob Pechmann, født i 1673 og døbt d. 9. nov.

3. F r i e d e r i c h P e c h m a n n.

Friederich Pechmann blev født i Sønderborg i 1627 og døbt d. 6. april.

4. M a r g r e t h e P e c h m a n n.

Margrethe Pechmann blev født i 1629 og døbt d. 1. febr.

Hun blev d. 15. jan. 160 i Sønderborg viet til Jost Jebsen.

Børn: (Fadderskabsliste bilag 5).

a. Jacob Jebsen, født i Sønderborg i 1662 og døbt d. 2. febr.

b. Matthias Jebsen, født i Sønderborg i 1663 og døbt d. 28. nov.

c. Christopher Jepsen, født i Sønderborg i 1665 og døbt d. 15. okt.

6. C h r i s t o p h e r P e c h m a n n.

Christopher Pechmann blev født i 1636 og døbt d. 8. maj.

Han var købmand i Sønderborg.

D. 17. sept. 1665 blev han gift med Birthe, en datter af rådmand Johannes Steuermann og Brigitta Jepsen. Hun var født i Sønderborg i 1648 og døbt d. 12. nov.

Børn: (Fadderskabsliste bilag 1).

a. Magdalene Pechmann, født i 1666 og døbt d. 14. juli

D. 15. april 1683 blev hun viet til Hinrich Überwasser, der var købmand og rådmand i Sønderborg. Han døde d. 16. marts 1719 i Sønderborg, 80 år og 6 måneder gammel.

Han var 2. gang gift d. 25. nov. 1677 med Cecilie Jepsen, der frmtl. var en datter af Hans Jepsen Kramer og født i 1659, døbt d. 17. april.

III 4. LORENTZ LORENTZEN (LORENTZ AMTSSKRIVER).

Lorentz Lorentzen blev født i Sønderborg d. 29. aug. 1603. 1617 var han skriverdreng hos fyrstelig amtsskriver Claus Matzen på Gråsten på Ærø, 1623 kornskriver, senere korn- og køkkenskriver hos fyrstelig amtsskriver Jørgen Jepsen i Nørborg. D. 18. sept. 1626 blev han amtsskriver i Nørborg.

1640 begærede han sin afsked og flyttede til Sønderborg, hvor han blev købmand og i oktober 1647 blev rådmand.

D. 18. okt. 1640 viedes han i Sønderborg til Cathrine Brandt, datter af Jørgen Brandt d.æ., købmand i Sønderborg. Hun var født der i 1624 og døbt d. 7. marts.

Lorentz Lorentzen døde d. 1. juni 1649 og begravedes d. 6. juni.

D. 11. febr. 1646 havde han købt en arvebegravelse i kirken af Jens Vogt d.æ. og givet kirken 10 rdl. Ligprædikenen blev holdt af magister Johannes Brandt, der lod den trykke.

Cathrine Brandt blev 2. gang gift d. 8. juni 1651 med amtsforvalter Peter Brandt. Han var født 1621 i Guderup præstegård og var søn af Nicolaus Brandt, præst i Egen, og Margrethe.

Cathrine Brandt er død efter 1673.

Ifølge ligprædikenen over Lorentz Lorentzen var ved hans død 5 børn i live, 1 søn og 4 døtre. Heraf kendes følgende:

(Fadderskabsliste : Bilag 1, s. 700).

1. C a t h r i n e L o r e n t z e n .

Cathrine Lorentzen blev født i Sønderborg i 1643 og døbt d. 16. april. Hun døde i Hørup præstegård i 1669 og begravedes d. 28 maj. Gift 1. gang den 26. august 1657 med sognepræst i Hørup Søren Nielsen Steenløs. Han blev født i Stenløse på Fyn og døde i Hørup i 1660, begravet d. 8. febr. Han var søn af sognepræst i Stenløse Niels Olufsen og dennes 1. hustru.

Søren Nielsen Steenløs var 1. gang gift med Margrethe, datter af Johs Monrad, sognepræst i Ketting, og enke efter Jacob Hansen, sognepræst i Hørup, død 1639.

Gift 2. gang d. 23. sept. 1660 med Johannes Krag, sognepræst i Hørup fra 1660 til sin død d. 24. april 1697. Han var født d. 14. april 1635 i Stenstrup (Sunds herred) som søn af derværende sognepræst Knud Gregersen Krag.

Johannes Krag blev 2. gang gift d. 29. maj 1670 med Eleonora Elisabeth Brandt, født i 1654 og døbt d. 12. april, død i 1681 og begravet d. 1. maj. Hun var datter af Johannes Nicolaisen Brandt, sognepræst i Egen, og Dorothea Sophie Bruun. Han blev 3. gang gift d. 7. sept. 1682 med Anna Harboe, der døde i 1693. Hun var datter af Laurits Harboe, sognepræst i Svenstrup.

Børn: (forntl.)

- a. Laurits Krag, født i Hørup 166., død i Lysabild i 1699. Gift 1688 med Clara Elisabeth Skytte, født ca. 1640, død i 1716, begravet d. 6. okt. Hun var datter af provinsialmedicus i Viborg dr. med. Christen Skytte og Margrethe Grubbe. Laurits Krag var sognepræst i Lysabild 1687 - 1699.
- b. Sara Krag, født i 1664, døbt d. 23. juni. Sara var krøbling.⁽⁷⁾
- c. Peter Krag, "var fast saa elendig som hans søster Sara, fik dog lært sit Bagerhaandværk".⁽⁷⁾

2. A n n a L o r e n t z e n .

Anna Lorentzen blev født i Sønderborg i 1645, døbt d. 25. juli. Hun døde i Svindinge på Fyn d. 15. febr. 1663. Gift d. 9. juni 1661 i Sønderborg med Frederik Brandt, der var født d. 13. aug. 1632 i Guderup (Egen) og døde i Nykøbing F. d. 22.

april 1691. Han var søn af sognepræst i Egen Nicolaus (Claus) Brandt og Margrethe Conradsen.

Frederik Brandt gik i skole i Odense og Stettin. Senere var han student ved flere tyske universiteter og i København, hvor han tog teologisk eksamen i 1654. 1658 blev han sognepræst i Svindinge og 1676 hofpræst for enkedronning Sophie Amalie på Nykøbing slot, samt sognepræst for Nykøbing (Falster). 1690 blev han magister.

Frederik Brandt har forfattet en del digte. Han var en meget velhavende mand.

Han var 4 gange gift:

Gift 1. gang med ovennævnte Anna Lorentzen (v.s.)

Gift 2. gang med Elisabeth, datter af generalsuperintendent Bonaventura Rehefeld, hofpræst og provst i Haderslev 1649-73 og Magdalena, datter af Julius von Wolthersdorf i Meissen og Agneta Bistenroth.

Gift 3. gang med Anna Riisbrig, datter af Broder Riisbrig, sognepræst i Gislev, død 1687.

Gift 4. gang med Agnete, datter af tolder Jens Portuan i Nakskov.

I de tre første ægteskaber fødtes 15 børn, deriblandt forml. i ægteskabet med Anna Lorentzen:

a. Anna Brandt, gift med stadssekretær Dannefer.

b. Margrethe Cathrine Brandt, gift med sognepræst Calius Ditlevsen Heicke, sognepræst i Kippinge.

3. E l e o n o r a L o r e n t z e n .

Eleonora Lorentzen blev d. 26. aug. Sønderborg gift med Johannes Monrad, sognepræst og provst i Ketting. Født i Ketting d. 30 maj 1627 og død sst. d. 3. febr. 1682. Han var søn af sognepræst i Ketting David Monrad og Karen (Cathrine) Madsdatter.

Johannes Monrad blev gift 1. gang d. 5. nov. 1655 med Jacobine, der døde i 1656. Hun var datter af købmand i Augsburg Jacob Becker.

Børn:

a. Johannes Monrad, født d. 13. juni 1662 i Ketting, død som diacon i Nørborg d. 14. jan. 1708. Ugift

b. David Monrad, født i Ketting d. 21. juni 1663, død d. 25. marts 1717 i Dybbøl. Sognepræst i Dybbøl 1693 - 1717.

Gift med Elisabeth, forml. en datter af Samuel Steenlæs, Tandslet.

- c. Lorenz Ephraim Monrad. Præst på St. Thomas.
- d. Peter Manasses Monrad. Præst i Tommerup.
- e. Cathrine Monrad, født 1659 i Ketting, død 1706.
Hun blev d. 8. juli 1681 gift med Didrich Christensen Riisbrich, der døde i Lysabild i 1683, begravet d. 8. febr. (11. febr. ?). Han var født i Risbrig i Nr. Haksted sogn. Efter at have været præst på St. Thomas i nogle år var han sognepræst i Lysabild fra 1681 til 1683.

4. M a r g r e t h e L o r e n z e n .

Margrethe Lorenzen blev den 7. februar 1664 i Sønderborg gift med Diedrich Eichenbruch, der døde ca. 1681. Han var købmand og rådmænd i Sønderborg.

A. C. Brand fra Nørborg var med til brylluppet. Han gav en sølv-ske på 4 lod. (Nørborg kirkebog).

Børn:

- a. Cathrine Eichenbruch, født 1666 i Sønderborg, døbt d. 9. september.
- b. Diedrich Eichenbruch, født 1668 i Sønderborg, døbt den 7. juni. Død sammesteds den 6. august 1743.
Gift med Margrethe Cathrine Steenlos, en datter af provst Samuel Steenlos i Tandslet. Hun var født ca. 1667 og døde i Sønderborg den 1. juli 1745.

Hans Lorenzen (senior)

1. Datter Magdalene ~ Christoffer Pechmann

Børn:

- a. 1623. Den 24. Augustii, gebohren d. 18. Aug., Christoffer Pechmanns Kind Leenhardt, gedofft.
Gevadderer: Ehrn Dominicus Laurentii, Hoffprediger und Probst, H. Knudt Knudtzen Secretarius H. Hans Voss Rathsverwand., Hans Amtschriuers fruwe Catarina, Johan Hümkens fruwe.
- b. 1625. Den 27. Februarii Christoffer Pechmanns Kindt, Hans, gedofft.
Gevadderer: Gregorius Tür, Fg. Secretarius, Jens Lorentzen, Hans Lorentzen, Cathrin Fechts, Mette Knudtzens Jungfr.
- c. 1627. Den 6. Aprilis Christoffer Pechmanns Kindt, Friedrich, gedofft.
Gevadderer: Junker Friesenhusen, Hans Berider, Johannes Büldich, Marin Fechts, Alheit Perlstichers.
- d. 1629. Den 26. Julij Christoffer Pechmanns Kindt, Margarete, gedofft.
Gevadderer: Birrita Hanses, Agatha Hümkens, Michel Steffens Tochter, Thoms Brandt, Consul, Johan Ubbing.
- e. 1633. Den 1. Februarij Christoffer Pechmanns Kindt, Margret, gedofft.
Gevadderer: Doctoris Joachim Schelen fruwe, H. Karstens fruwe tho Swenstrup, Anna Brandts Jungfer, H. Johan Tortzen, Lorentz Lorentzen Amtschriuer van Norborg.
- f. 1633. Den 8. Maij Christoffer Pechmanns Kindt Christoffer, gedofft.
Gevadderer: M. Johannes Brandt, Peter Josten, Karsten Matzen, Trineke Lorenzen, Biritte Voss.

2. Sønnen Hans Lorentzens Børn:

- a. 1637. Den 14. Aprilis Hans Lorentzens Kindt, Biritta, gedofft.
Gevadderer: Des Herrn Bürgermeisters fruwe, H. Dominicus Laurentii Pastoren tho Norborch Hussfruwen, Biritta Steffens Jungfer, Christoffer Pechmann.
- b. 1640. Den 9. Augusti. Hanss Lorentzens Kint Marina getauft.
Die Gefattere: Jens Vogts Frau, Jürgen Kramers Frau, Elisabet Brandts, Nis Kramer, Andres Møller.
- c. Hans ? ikke i kirkebogen
- d. 1645. Den 8. Aprill. H. Hans Lorentzens Tochter Kathrin gedofft
Die Gevattere: Sopffia Goldtbeck, Jens Vogt Minor Frauwe, Georgi Secretari Tochter, Johan Ubbing, Johannis Brandes.
- e. 1651. Den 3. October Hans Lorentzens Kindt Dominicus

Gevattere: H.Samel tho Nobel, Niss Matzen, Lienert Pechman, Studiosus,
Niss Ludichsens Fruwe, Peter Jostens Tochter.

3. Sønnen Lorentz Lorentzens Børn:

a. 1643 Den 16.Aprilis Lorentz Amptschriuers Kint gedofft Catrina.

Der Gevattere: Christoffer Pechmanns frouw, Magister Brand sin Frouw,
Mergrete Brandts, Jacob Jensen, Jørgen Brandt.

b. 1645. Den 25.Julij. Lorentz Ambtschreibers Kindt Anna gedöfft.

Der Gevattere: Hans Jepsens Fröwe, Peter Paulsens Fröw, Christian Han-
sens Tochter, Jens Vogt Maior, Jens Vogt Minor

IV - 668 Bilag 2.

FADDERSKABSLISTE FOR DOMINICUS LORENTZENS BØRN: Sbg.kbg.

Dominicus Lorentzen d' 8.9.1678 med jomfru Dorothea Brandt

1. Sophie Cathrine, dbt. 28.10.1679

Fr. Sophia Lorentzen
 H. Karsten seine Fr. zu Ulkebøl
 H. Mag. Nicol. Brandts Tochter
 H. Matthias Jebesen
 Friedrich Thombsen

2. Nicolay, dbt. 20.2.1681

H. Magister Nicolay Brant der Jüngere
 H. Christian Arent Fischer
 H. Hans Paulsens Fr.

3. Hans, dbt. 10.9.1682

H. Probst Pegman
 H. Samuel Brandt
 H. Nicolay Jensen Sohn
 H. Andreas Amptverwalters Fr.
 H. Thomas Kramers Tochter

4. Margrethe, dbt. 6.1.1684

Fr. Mergareta Brandts
 H. Mag. Nicolaus Brandten Fr.
 H. Probst Jfr. Tochter zu Ulkebül
 H. Rötger Kruess
 Mons. Johan Jebesen

5. Peter, dbt. 17.1.1686

H. Mag. Petrus Brandt
 H. Thomas Krahmer
 Mons. Nicolaij Harbo studiosus
 H. Friedrich Überwasser Frau
 H. Samuels Tochter zu Tanschlet

6. Hans, dbt. 8.4.1688

H.M. Nicolaus Brandt Häupt Pastor alhie
 H. Hans Vieth
 Mons. Dietrich Eichenbrock
 Fr. Margreta Steuermanns
 H. B.M. Jacob Jensens Tochter

7. Anne Marie, dbt. 19.4.1691

H. Magister Peter Brand Frau
H. Ratge Krues Frau
H. Arnt Fischer Jungfertochter
H. Hindrich Überwasser
Mons. Niklai Lorentzen von Ulkebüll

8. Peter, dbt. 4.8.1693

H.M. Nicolaj Brandt
Andres Kramer
Mons. Davied Thomsen Kramer
Henning Hünckens (?) Frau
Jfr. Agnes Klamon

9. Christian, dbt. 2.3.1697

H. Carsten Matzen
Thomas Carstensen Becker
Jens Hausvoigt
Peter Clausen Färbers Fraw
Jfr. Magdalene Pegmans

10. Hans, dbt. 2.10.1698

H. Nicolay Harboe Pastor zu Ulkebøl
Hans Bugislaff Carstens
H.Mag. Petrus Brandt Jfr. Tochter

11. Dominicus, dbt. 30.11.1703

H. Peter Amtschreiber auff Ballegard
Mons. Johannes Harboe studiosus
H. Johannes Krag Pastors Fraw zu Hörup

Bilag 3.

FADDERSKABSLISTE FOR LEONHARDT PECHMANNS BØRN

1. Augusta, dbt. 9. aug. 1661 (zu Hause)
 Faddere: F.G. Hertzog Ernst Gunters gemahlin
 B. Magdalena Pechmann
 Mergreta Jepsens
 H. Peter Brandt Amtsverwalter

2. Christoffer, dbt. 28. juni 1663
 Faddere: M. Nicolai Brandt, Hauptpastor allhie
 H. Anders Brandt, pastor Norburg
 H. Hans Glaman, Amptschreiber auf Arr,
 Hans Pegman, Rathsverwanter
 Alexander Jepsens Fröwe
 Jens Jepsens Tochter

BARN AF MAGISTER NICOLAI, JUNIOR

1. Anna Sophie, dbt. 23.nov. 1679
 Faddere: Fr. Anna Soph. Jenssin
 H. Karsten Fr. zu Ulkebül
 H. Nicol. Jensens J. Tochter
 H. Mag. Petrus Brandt
 Mons. Ullrich Pieper

FADDERSKABSLISTE FOR RÅDMAND HANS PECHMANNS BØRN

Gift 2. nov. 1662 med Margrethe, Hans Clausens datter.

1. Christoffer, dbt. 9. april 1664

Faddere: H. Lhenertt Pechman Hofprediger

Hr. Jens Jebsen

Moritz Leuchter Apoteker

Hans Jebsen Krämers Fraw

Hans Clauwsens dochter

2. Hans, dbt. 12. nov. 1665

Faddere: H. Hans Clausen

H. Hans Jebsen

Christoffer Pechmann

H. Alexander Jebsens Fraw

Jungfer Lische Thur

3. Leonhart, dbt. 3. maj 1668

Faddere: H. Leonhardt Pechmann

H. Nicolai Jensen

H. Samuel Brandt

H. Diedrich Ekenbruchs Fraw ;

Hans Clausens Tochter

4. Jacob, dbt. 9. nov. 1673

Faddere: H. Jacob Jensen Bürgermeister

H. Matthias Jebsen

Hans

Christian Poffvelsen fraw

H. Magister Leonhardt Pechmanns Fr.

FADDERSKABSLISTE FOR MARGRETHE PECHMANNS OG
JOST JEBSENS BØRN

1. Jacob, født 1662, dbt. d. 2. febr.
Gev.: H. Lenert Pechmann
Her Mattias Jebesen
Claus Matzen
H. Peter Brandt Ambschr. Fräv
sehl. Hans Lorentzens Dochter Cathrine

2. Mattias, født 1663, dbt. 28.nov.
Gev.: H. Lhenhardt Pechmanns Fräv
Niss Lüdichsens Fräv
H. Jost Thombsen
Jürgen Christensen Schmidt

3. Christopher, f. 1665, dbt. 15. okt.
Gev.: H. Bürgermeister Nicolai Brandt
Christopher Pechmann
Hinrich Steuermann
H. Jacob Jensen Amtschreibers Fraw
H. Peter Brandts Fraw

FADDERSKABSLISTE FOR BØRNENE AF CHRISTOFFER PECHMANN

gift 7.spt. 1665 med Birte, salig Johannes Steuermanns datter.

1. Magdalene Pechmann, f. 1666, dbt. 14.juli
Gev.: Fr. Trinke Amtsschreibers
H. Leonhard Pechmanns Fraw
H. Magister Nicolai Brandts Tochter
H. Hans Pechmann
Hinrich Steuermann

Fadderskabsliste for Diedrich Eichenbruchs og Margrethe Lorentzens børn:

Døbte Sønderborg kirkebog:

Den 9. september 1666. H. Diedrich Ekenbruchs Kindt Cathrina getauft. Gevatthern:

H. Peter Brandts Fraw.

H. Hans Christian Helms Fraw.

Bendix Jepsens Tochter.

H. Samuel Brandt.

Rotger Krus.

Den 7. juni 1668. H. Diedrich Ekenbruchs Kindt Diedrich getauft.

Gevatthern:

H. Johannis Monradus, Probst zu Ketting.

H. Matthias Jepsen.

Monsieur Friedrich Brandt.

H. Petrus Brandts Fraw.

Sehl. Jacob Jensens Tochter.

NOTER OG HENVISNINGER TIL "FAMILIEN LORENZEN I SØNDERBORG".

1. Kerkswarenbook. Sønderborg præstearkiv. Ca 1. L.A.S.
2. Skatteliste 1585. Sønderborg byarkiv nr. 46. L.A.S.
3. Sønderborg præstearkiv. Ca 21. Donations Buch. L.A.S.
4. Sønderborg amtsregnskaber 1712/13. S-film 2754. R.A.
5. Johs. Møller: Cimbria litterata bd. I, s. 335.
6. Jacob Fabricius den yngres optegnelser 1617 - 1644, s. 7.
Skrifter udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland. 1964.
Den omtalte hofpræst kan ikke være Johannes Monrad, der ellers nævnes som hofpræst i Sønderborg ved denne tid, da han, som født i Uelzen, nok skulle have kunnet beherske det tyske sprog.
7. Provsteprotokol for Als Sønderherred 1689 - 1795. Provstearkivet for Als Sønderherred. Nr. 1215. L.A.S.
8. Sønderborg præstearkiv. Kirkeregnskaber Ca 6. L.A.S.
9. Sønderborg præstearkiv Kirkeregnskaber Cd 1. L.A.S.
10. Chr. Knudsens Samlinger. Bd. XXI og Bd. XXX. Det kongelige Bibliotek. København.
11. Det kunne måske dreje sig om en søn af Jens Lauersen (Lorentzen), og altså en iøvrigt ukendt broder til præsten Carsten Lorentzen, der ligeledes af A. C. Brand betegnes som "svoger". (Jfr. s. 684 A)
12. Se "Familien Brandt i Sønderborg", s. 114, i "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg". Bd. 16 a.
13. udgår.
14. Han er frmtl. identisk med den "Junge Hans Laursen", der nævnes i skattelisten fra 1585.⁽²⁾ Han betaler da 1. mark.
15. Nordborg amtsarkiv. Retsprotokoller for Nordborg amt. C III 5 339. L.A.S.
16. Henning Paulsen: Stamtavle over Legatslægten Paulsen. København 1945.
17. Børn og børnebørn af Carsten Lorentzen: Se "Forskellige familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg m.m." Bd. 16a, s. 114.
18. Jens Lauersen (Lorentzen) er død efter d. 27. febr. 1625, da han

nævnes som fadder, da broderdatteren Magdalene og Christopher Pechmann lader barnet Hans døbe. (Fadderskabsliste s. 699).

WESTFALEREN JOHANN HUENKEN I SØN-
DERBORG.

I. N. N. HUENKEN, frmtl. bosat i nærheden af Minden.

Børn:

1. E l s a b e H ü m k e n s. v. II 1.
2. J o h a n n H ü m k e n. v. II 2.

II 1. ELSABE HUENKENS.

Elsabe Hümkens var gift med Henrick Meincke, borger i en lille by Winten, 2 mil fra Minden.⁽¹⁾

Elsabe synes på sine ældre dage at have opholdt sig i Flensborg, hvor sønnen Johann havde nedsat sig, i hvertfald stævnedes hun der af en mand fra Meldorf (se nedenfor).

Børn:

1. A l b e r t M e i n c k e.
2. J o h a n n M e i n c k e.

Johann Meincke var født i sept. 1592 i Westfalen og døde i Svendborg d. 10. nov. 1657.

Om ham beretter O.H. Møller:⁽¹⁾ 1610 kom han her til landet, hvor han først var i tjeneste hos sin morbror Johann Hümkens i Sønderborg i dennes købmandshandel ("Krambude").

Efter nogle års forløb gav han sig til at drive handel på egen hånd. Først i "Adewoll" i Norge.

1622 giftede han sig med Sophia Gregersen, der var født i okt. 1601 i St. Johannes sogn i Flensborg. Hun var datter af borger og hestehandler i Flensborg Thomas Gregersen, der blev myrdet i Kropper Busch mellem Flensborg og Rendsborg d. 11. nov. 1602.

I 1624 begav Johann Meincke sig med kone og børn til Flensborg. Da svenskerne rykkede nærmere i 1657 drog han til Svendborg for at bringe sine ejendele i sikkerhed. Her blev han syg og døde d. 10. nov. 1657. Han blev begravet i St. Mikkels kirke i Svendborg. Johann Meincke var silkehandler i Flensborg.

Børn:

- a. Hinrich Meincke, født d. 9. nov. 1626, død 1678 i Flensborg, begravet d. 8. jan.

Han var silkehandler i Flensborg og var forstander for Helligåndsklosteret.

D. 22. april 1661 blev han gift med Lucia Möllmann, født d. 14. marts 1645, død d. 6. nov. 1685. Hun var datter af købmand (silkehandler) og rådmand i Flensborg Bernhard Möllmann, begravet d. 30. jan. 1677 (St. Marie) og Maria Beyer, der døde i febr. 1682.

b. Gardrut Meincke, født i juli 1637.

Gift d. 8. juni 1653 med Ludwig Seehusen, organist ved St. Nicolai kirke i Flensborg.

3. H i n r i c h M e i n c k e .

4. B e r n d M e i n c k e .

Bernd Meincke døde som soldat i Odense i 1645.

D. 27. febr. 1654 stævnedes Dirik von Oldenburg fra Meldorf i Ditmarsken Elsabe Meincke for retten i Flensborg.⁽²⁾ Elsabe lod sig repræsentere i retten ved sin fuldmægtige Thomas Iuersen Glaser. Dirik von Oldenburg havde i året 1645 i den svenske tid i Odense ladet begrave Elsabes søn Bernd, der var død af blodgang. Det havde kostet ham $5\frac{1}{2}$ rdl. Det salige menneske havde sagt, at hans moder og slægtninge med tak ville refundere udgifterne. Bernd var blevet begravet på Gråbrødrekirkegården i Odense. Thomas Iuersen mente, at det måtte være soldatens kaptajn, der skulle have sørget for Bernds begravelse, da han var død i kongens tjeneste. Man indgik forlig. Klageren måtte nøjes med 3 rdl.

II 2. J O H A N N H U E M K E N . (IV - 670).

Johann Hümken var født i Westfalen og døde i Sønderborg i 1635, han blev begravet d. 13. juli.

Han var købmand (frmtl. mest silkehandler) i Sønderborg og rådmand, som sådan nævnes han første gang 1615/16, som "salig" i 1636. Han nævnes i kirkens regnskab ("Karkswarenbook") i 1584, da han sammen med Karsten Petersen (amtsforvalter), Hans Balberer, Michel Sylvester, bekoster et nyt "Umgang" til alteret, 6 alen sort og hvid damask, hvid og sort silke og hvid og sort "sølvfløjel". Johann Hümken leverede silken.

D. 23. febr. 1618 stævnedes han ved retten i Flensborg sammen med de andre arvinger efter Asmus Matzen og Tale Holst, d.v.s. Claus og

Erich Matzens kreditorer (repræsenteret ved vinhandler Diederich von Rieswig fra Kiel)⁽⁶⁾ Christian von Eulenow, hvis hustru Marine, født Holst, var medarving. Det drejede sig om nogle bortkomne sager. Sagsøgerne betvivlede et 1611 oprettet "inventarium". Sagen afvistes af retten.⁽³⁾ (Iøvrigt se afsnittet: "Matzenfamilien i Sønderborg"). Omtrent på samme tid verserede en anden sag vedrørende arven ved retten i Flensborg, også her repræsenterede Johann Hümken sin hustru Cathrine, født Matzen. Claus og Erich Matzens kreditorer ønskede at gøre udlæg i arven. (Iøvrigt se afsnittet: "Borgmester Marquard Holste i Flensborg og hans slægt").

Johann Hümken skal ifølge Reinhusen være blevet gift i Sønderborg d. 19. juli 1601: "was Johan Hueneken Kost tho Sunderborch".⁽⁴⁾ Da den Hinrich Hümken fra Sønderborg, der 1614/15 tog borgerskab i Flensborg, sandsynligvis var søn af Johan Hümken, må det frmtl. have været Johann Hümkens andet ægteskab.

Johann Hümken blev gift med Cathrine Matzens, en datter af købmand og rådmand i Sønderborg Jürgen Matzen og Magdalene, født Holst fra Flensborg. (Iøvrigt se: "Matzenfamilien i Sønderborg").

Cathrine Hümkens døde i Sønderborg i 1656 og blev d. 21 nov. begravet. A. C. Brand noterer i Nørborg kirkebog: "Dnica XXV. Die Lunae var ieg til begravelse i Sønderborg och fölgede min kiere hustruis Oldemor (d.v.s. bedstemoder) salig Cathrine Hümkens til hendes lægersted udj Kirken, var 81 Aar. Ligtext psal. 71, v. 9 til 18. H. Nic. Brandt prædikede oc bleff offeret ofver hende 16 mark."

Cathrine Hümkens var altså født ca. 1571.

Børn:

1. H i n r i c h H ü m k e n .

Hinrich Hümken blev frmtl. født i Johann Hümkens første ægteskab. Han tog 1614/15 borgerskab i Flensborg.⁽⁵⁾ Han betalte i den anledning 4 rdl., 9 mark og 4 sk. Han kom fra Sønderborg.

2. A g a t h e H ü m k e n s . v. III.

3. J ü r g e n H ü m k e n .

Jürgen Hümken blev født ca. 1600 og døde i Sønderborg i 1666, begravet d. 10. juni. Han var frmtl. borger i Sønderborg.

A. C. Brand noterer i Nørborg kirkebog: "1666. Dnica Exaudi. Die

Jovis var ieg oc Frederick Brand udj Sønderborg til voris S. H. Jürgen Hümkens svogers begraaffuelse, som døde udj Kirken, til højmisse, som hand vilde træde udj Sin Stoill, ligpræd. Text Rom. 14. Gud giffue ham en glædelig Opstandelse, æt. 66.

Efterkommere (?):

- a. (muligvis) Christen Hümken. Han var frmtl. gift med en datter af rådmand Henning Henningsen. De er ikke viet i Sønderborg.

Børn:

- aa. Margrethe Hümken, født i 1661, døbt d. 20. okt.

Faddere: H. Henningsens Fræwe.

Nickel Jensens Fræw.

Hans Weinschenker.

Sr. Christoph Pechmann.

- bb. Hennich Hümken, født i 1663, døbt d. 4. aug.

Faddere: H. Hennich Hennichsen.

Josias Kröger.

Mathias Lorentzen Becker.

Peter Reepslegers Fræw.

Jep Kornschreibers Dochter.

Gift d. 26. okt. 1690 med jomfru Magdalene, Jost Jensens datter.

Hennig Hümken var skipper. Han døde d. 9. april 1732.

III. AGATHE HUENKENS (IV - 335).

Agathe Hümkens blev født i Sønderborg i 1602 og døde i 1664 i Nørborg. Hun blev d. 1. sept. begravet i Tontoft kirke.

Svigersonnen Anders Christensen Brand skriver i sin kirkebog:

1664. Dnica XII Trin. Die Jovis den 1. September bleff begrafvet den erlige hustru Agathe S. Dominici, oc ligger udj Kirken, oc Prædickede H. Niels Capellanen. Rom. 8, oc var alle Præster i landet oc nogle Borgere oc Freundsckab aff Sunderborg tilstede, æt. 62.

Gud giffue hende en hæderlig opstandelse. Amen.

Agathe Hümkens blev d. 22. nov. 1618 gift i Sønderborg med hofpræst Dominicus Lorentzen (Laurentii). (IV - 334).

I øvrigt se afsnittet: "Familien Lorentzen i Sønderborg", s. 684.

EFTERKOMMERE EFTER JOHAN HÜMKEN (IV - 670) ?

Sønderborg kbg:

Dbt. 20.10.1661 Christen Hüemkens Kindt Mergrethe.

Gev. H. Henning Henningsens Fräw

Michel Jensens Fräw

H. Georgi Thur Secretarii dochter

Hans Weinschenk

Sr. Christoffer Pechmann

4.8.1663 Christen Hümbkens Kindt Henning gedöfft

Gev. Henning Henningsen

Josias Krøege

Mathias Lorentzen Becker

Peter Reepslegers Fröw

Jep Kornschreibers Tochter

Hümbken, Henning, død 69 år gl. d. 9.4.1732 (Hymbken), begr. 18.4.

Viet 26.10.1690 til Jomfru Magdalena, Jost Jepsens datter.

Dbt. 6.dec. 1691 Anna, Schiffer Henning Hümbkens Kindt.

Gev. H. Bürgermeister Jacob Jensen Fräw

H. Hindrich Überwassers Fräw

Jungfer Agnæs Klausen

H. Henning Herrn

H. Andres Jensen Kramer

Das andere: Mergret

Gev. H. Secretarii Fischers Fräw

Andres Kaeths Fräw

Jungfer Mallene Pegman

H. Dominicus Lorentzen

Mons. David Tamsen

Dbt. 15.10. 1699 Henning Hümbkens Kindt Magdalene

Gev. H. Mag. Petrus Brandt

H. Henning Herrns Jfr. Tochter

Schiffer Andreas Kaeth

Død 5.2.1759, 59½ år gammel.

Hümbken, Maren, d. 20.nov. 1729, 59 år gl.

Henning Hymbkens Kind Christian Dbt. d. 13.9.1696.

Gev. H. Mag. Petrus Brandt

Carsten Matzen

Mons Peter Brandt

H. Hans Christian Helms Fraw

Jfr. Eleonora Jebsens

Dbt. 6.10.1702 Henning Hymbkens Kindt Elsge

Gev. H. Secretarii de Bährs Fraw

Jfr. Barbra Alheit Überwasser

Peter Jensen Kaedt

Hymbken, Elsche, død 84 år gl., d. 28.5.1782, d.a. Skipper Henning Christensen Hymbken og Marie Margrete f. Christensen, f. 1663, dbt. 4.8.

Christen Hymbken var skipper i Sønderborg og gift med _____, en datter af rådmand Henning Henningsen, der 4. nov. 1621 blev gift med Sundedet, Peter Kocks enke.

NOTER OG HENVISNINGER TIL "WESTFALEREN JOHANN HUENKEN I SÖNDER-
BORG."

1. O. H. Møller: Tvl. nr. 140. Stadtarchiv i Flensburg.
2. Ratsgerichtsprotokoll. Lfnr. A 34. Stadtarchiv. Flensburg.
3. Ratsgerichtsprotokoll. Lfnr. A 34. Stadtarchiv. Flensburg.
4. F. Gundlach: Des Johannes Reinhusen Organisten bei der Marien-
kirche in Flensburg Annales Flensburgenses 1558 - 1604. Nr. 1454.
Kiel 1926.
5. Kämmererechnungen 1614/15. Stadtarchiv. Flensburg.
6. tilføjes: og Jochim Matzen.

M A T Z E N - F A M I L I E N I S Ø N D E R B O R G .

I. MATZ KREMER (MATTHIAS MATZEN) (IV - 2684).

Matz Kremer⁽¹⁾ var købmand i Sønderborg. Han var rådmand og nævnes som sådan første gang i 1554, han var da ældste rådmand. Som borgmester nævnes han 1563 og til sin død, frmtl. i 1577. Han efterfulgte som borgmester Andreas Volquardsen.

Ifølge Sønderborg amtsregnskaber 1534-1537⁽²⁾ blev der af Matz Kremer købt varer "vor Konig Christiern behoff". Der blev også senere betalt 30 mark "tho Fracht", frmtl. med skib. Han leverede også 16 alen linned ("lynewand"), 18 penning pr. alen, ialt 11 mark. "krech Michel tho Laken". Mikkel var Chr. II's tjener. 1541 købte man en kedel af Matz Kremer til slottet.

1570 lånte Matthias Kremer den gamle Nicolai kirke i Sønderborg 50 mark. Præsten var dengang hr. Olav og kapellanen hr. Jørgen (formentlig den Jørgen Brun, der skal have nået en alder af 105 år). Pengene blev brugt til reparation af kirkens tårn.⁽³⁾ (Bilag 1) Pengene tilbagebetaltes i 1578, vel i anledning af Matz Kremers død. I Matz Kremers sidste leveår kom det til alvorlige, voldelige sammenstød mellem unge adelige og nogle af byens borgere. Uoverensstemmelserne skal være opstået ved at Matz Kremer i 1577 lod en sag om voldelig adfærd mod et par af Jørgen Blomes folk gå til hertugen. Jørgen Blome var en ung adelsmand, søn af Hans Blome på Melsgård. Jørgen Blome forsøgte at hævne sig på Matz Kremer og hans familie ved at storme ind i huset, først gennem døren, derpå gennem et vindue, men han blev modtaget af borgmesterens venner med "tørre hug". Der blev indgivet klage til hertugen over brud på husfreden. Jørgen Blome måtte have et par adelige fra egnen til at gå i forbon for sig. Hertugen stillede dog det vilkår, at han selv skulle forlige sig med borgmesteren, hvilket han afslog.⁽⁴⁾

I sommeren 1577 forsøgte Jørgen Blomes ven, Erik Breide, et overfald i Flensborg på Matz Kremers svigersøn og efterfølger, Hans Betke, da denne overnattede i Flensborg. Han havde sammen med et par junkere, Johan Korff og Henneke von der Decke, taget herberge i Baltzer Kruses hus. De var på vej til Celle i hertugens ærende. Henneke von der Decke og Hans Betke var gået tidligt i seng. De lå i husets pissel. Erik Breide trængte ind i huset og sagde, at Hans Betkes

svogre (Frauenbrüder) havde slået Jørgen Blome, og det skulle Hans Betke undgælde for. Erik Breide fandt ikke borgmesteren. Det lykkedes at narre ham, dels ved snak, dels ved at Baltzer Kruses hustru og tjenestebøge stillede sig op foran den seng (frmtl. en alkove), hvor Hans Betke lå. Erik Breide måtte gå med uforrettet sag, men forsøgte igen et overfald, da Hans Betke og ledsagere nå tilbagevejen passerede Kropper Busch mellem Rendsborg og Slesvig. Erik Breide havde 4-5 knægte med sig.

D. 21. febr. 1578 lod Hans Betkes svoger, Asmus Matzen, ved retten i Flensborg optage et referat af hændelsesforløbet, bevidnet af Baltzer Kruse, efter at Erik Breide var blevet dræbt i Sønderborg. (Bilag 2).

Jørgen Blome og Erik Breide genoptog uoverensstemmelserne med Matz Kremers familie. Matz Kremer selv er frmtl. død ved denne tid (i 1577). De to unge adelige kom en dag drukne til Sønderborg. De forsøgte hærverk mod borgmesterens hus, blandt andet ved at rive skodderne fra vinduerne. Ved støjen kom nogle af byens borgere til. Jørgen Blome fjernede sig. Erik Blome blev stående og forhånede borgerne. De faldt over ham, og han blev dræbt. Det skete i første uge af december 1577 (se nedenfor).

Hertug Hans skrev om sagen til hertug Hans d.æ. i Haderslev (der muligvis har været dette års "regerende fyrste"). I et brev dateret Haderslev d. 7. dec. 1577 til Hans d.y. skriver Hans d.æ., at det gælder om at få den dræbte Erik Breides slægtninge og Jørgen Blome til at forholde sig i ro.⁽⁵⁾

Under samme dato skriver Hans d.æ. til hertug Adolf i Slesvig. Han fortæller, at der er sket en stor ulykke i den forløbne uge i Sønderborg. Brevet er i øvrigt af samme indhold som det til hertug Hans d.y.

D. 31. dec. 1578 skriver hertug Hans d.æ. igen til hertug Adolf om sagen. Han har fået henvendelse fra Matz Kremers to sønner, Andreas Matzen og Claus Matzen, begge bosatte i Kiel. De har åbenbart bedt om beskyttelse mod Erik Breides slægt. Hertug Hans d.æ. gør opmærksom på, at disse to sønner af Matz Kremer er uskyldige i det skete drab. Hertugen mener, at der ved det kommende Kieler omslag skal forreholdes den dræbtes brødre og slægt denne kendsgerning og henvise dem til almindelig rettergang.

Samme dag (31. dec. 1578) sender hertugen også et brev til Hans

Breide på Vargård, broder til Erik Breide. Hertugen befaler Hans Breide og hans øvrige slægt ganske at afstå fra vold mod de to brødre.⁽⁵⁾

Det skal aldrig være blevet opklaret, hvem det var, der dræbte Erik Breide.

Som ovenfor nævnt er Matz Kremer frmtl. død i 1577.

Han var gift med Cathrine.⁽¹⁸⁾ Hun må være død før eller i året 1588, da Matz Kremers børn skænkede en ny fløjls messehagel til en pris af 88 mark og 12 skilling til kirken - "van wegen eres seligen vaders vnd moders begreffnis". (Bilag 3).

Børn:⁽⁶⁾

1. A n d r e a s M a t z e n .

Andreas Matzen var borger og købmand i Kiel. Han var gift med Sophia Carnaria. Hun var datter af livlæge hos hertug Adolf i Slesvig, Johannes Carnarius d.æ. Han var født i Gent i 1527 - det flamske Vleeschhauwere latiniseredes til Carnarius. Han døde i Slesvig d. 1. okt. 1562, kun 35 år gammel. Han var gift med Margrethe, en datter af købmand og rådmand i Kiel Matthias Knutzen og Ursula, en datter af købmand i Kiel Jacob Schröder. (Se: Bilag 2, s. 727 F).

Andreas Matzen døde i 1599. Sophia Carnaria døde først d. 16. febr. 1633, 73 år gammel. Hun testamenterede 100 rigsdaler til Nicolai kirke i Kiel. (Bilag 2, s. 727 F).

Børn:

- a. Margrethe Matzen. Hun blev gift med Hans Clausen, de var købmand og kirkeværge i Kiel.

Børn:

- aa. Matthias Clausen, dr. med. og en berømt læge. To af hans sønner adledes under navnet Clausenheim.
- bb. Datter, gift med borgmester i Kiel Asmus Bremer ("Kiels chronist").
- cc. Datter, gift med Erich Hennings.
- dd. Andreas Clausen, rig købmand i Kiel.
- b. Katharina Matzen. Hun blev gift med rådmand i Kiel Berend Vette.
- c. Sophia Matzen. Gift med sognepræst, senere superintendent Ulrich Gierenhagen i Parchim.

d. Ursula Matzen., født i 1590, død d. 2. febr. 1661.

Gift 1618 med sognepræst i Kiel magister Antonius Burchardi (Borchert). Han var født i Lybæk i 1584 og døde i Kiel d. 2. (28?) marts 1628. Han var søn af købmand Anton Borchert og Margrethe Schrades.

Antonius Burchardi var conrektor og professor i Stettin 1606. Diakon ved Mariekirken i Lybæk 1613. Docent i Rostock 1614 - 1615. Præst ved St. Nicolai kirke i Kiel fra 1616 - 1628.

Gift 1. gang med Elisabeth Schening, der døde i 1617.

Børn:

aa. Matthias Burchardi. Han blev født i Kiel d. 20. aug. 1619 og døde sammesteds d. 29. aug. 1679. Han var sognepræst ved St. Nicolai kirke i Kiel

Gift 1. gang d. 26. okt. 1646 med Anna Langemack, der døde d. 19. dec. 1671. Hun var datter af Johan Langemack.

Gift 2. gang i 1673 med Anna Cathrina Marchius, der døde d. 26. okt. 1684. Hun var datter af professor, dr. med. Caspar Marchius sen. og Catharina Schmidt.

bb. Georg Hinrich Burchardi. Han blev født i Kiel d. 29. juni (9. juni ?) 1624 og døde i Heiligenhafen d. 15. juni 1701. Diakon ved Slesvig domkirke og tillige rektor ved latinskolen 1682 - 1685. Sognepræst og provst i Heiligenhafen 1686 - 1701.

Gift med N. N., en datter af Petrus Nøller.

2. H a n s M a t z e n .

Hans Matzen var købmand og rådmand i Sønderborg. Han døde d. 16. febr. 1603 i Sønderborg.

Ved sin død testamenterede han 100 mark til kirken og 100 mark til fattige studenter. Forinden havde han i 1600/1601 lånt kirken 1000 mark.⁽¹⁶⁾

1602 købte han på afdøde amtsskriver Karsten Schriuers (Petersens) børns vegne - de var Hans Matzens børnebørn - et hus i Flensborg tilhørende Johan Timme.⁽¹⁵⁾

Han var gift med Botel, der døde i 1621, der blev ringet for hende d. 9., d. 10. og d. 11. marts i 4 timer med alle klokker, hvilket kostede 12. mark. Botel var frømtl. datter af gårdmand i Blans Nis

Jebsen og Marine. De er døde før 1590, da Hans Matzen lod lægge sten på deres grave i Ullerup kirke. ⁽⁷⁾

Botel var således faster til Amtsforvalter Hans Jebsen i Sønderborg. Om striden angående arven efter rådmand Asmus Matzen og Tale i Flensborg se: "Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans slægt" s. 751.

Hans Matzen benyttede som våben en ørneklø, der holder en kugle. Dette våben findes dels på en gravsten over datteren Maren, dels på den døbefont, ægteparret Hans Matzen og Botel skænkede Sønderborg kirke. Fonten er støbt i Husum i 1600.

Indskriften i den ene ring omkring fonten lyder: "Wol dar gelowet vnd gedofft werdt, de schall sahlich werden."

I den anden ring: "Godt maket sehlich dorch dat badt der wedder gebort vnd vornieringe des hilligen Geistes."

Hovedindskriften lyder: "Disse dope hefft de erbar vnd vorneime Hans Matzen radtman tho Sonderborch vnd sine lewe hosfrowe Botelt Matzen vor sick vnd ehre kinder Karsten vnde Katharin Karstens so beite in den negen vnd negentichsten jare in godt sahlich endtslapen vnd ock vor ehre andere dochterken Marin so den 70 jare vor scheden tho Gades ehren vnd ehre ewige gedechtnisse in disser nien Kercken uth guden Christlicken gemote vorehret 1600." ⁽⁸⁾

Botelt rejste d. 3. febr. 1607 et epitafium i kirken. Det er nu borte, men ifølge en afskrift foretaget af præsten Carl Hansen fra Skamby i 1820 og 1827 skal teksten have været denne:

HANS MATZEN. DØD 16. FEBRUAR 1603.

BOTEL MATZEN. Død 12. MARTS 1621.

CARSTEN PETERSEN. DØD 9. SEPTEMBER 1601.

CATHIRINE PETERSEN. DØD 1. MARTS 1599.

CARSTEN MATZEN. DØD 12. NOVEMBER 1599.

MARIA (MARRIN) MATZEN. DØD 3. DECEMBER 1570.

Børn:

a. Catharina Matzen, død i Sønderborg d. 1. marts 1599.

Gift med amtsskriver Carsten Petersen. Han var født i Wismar og døde i Sønderborg d. 9. sept. 1601.

Han forærede i 1584 sammen med andre borgere et nyt "omhæng"

til alteret (Jfr. afsnittet "Westfaleren Johan Ibensen i Sønderborg", s. 708). 1600 forærede han en lampet til kirken. 1601 købte han en begravelse i kirken.⁽³⁾

Samme år - på dødslejet ("in sinem lesten") - gav han 100 mark lb. til kirken. Pengene skulle stå uopsiglig i svogrens, Erik Matzens, hus, men forrentet.

Carsten Petersen efterlod sig børn. Som omtalt ovenfor købte morfaren, Hans Matzen, et hus til dem i Flensborg i 1602 af Johan Timme.

b. Carsten Matzen. Han er nævnt på døbefonten. Han er død d. 9. sept. 1601. Han har frømtl. været ugift.

c. Marrin. Hun er død d. 3. dec. 1570 og har åbenbart først været begravet i den gamle St. Nicolai kirke på bjerget overfor slottet i Sønderborg og er senere flyttet til den nye kirke.

Gravstenen er bevaret og er nu anbragt i en væg i den nuværende kike i Sønderborg. Den bærer indskriften: "Ao 1570 de 3. April starf marrin mattes dochter der got gnade."

Gravstenen er forsynet med Hans Matzens våben.

3. E r i c h M a t z e n .

Erich Matzen var købmand i Sønderborg og skal til sin tid have været en velhavende mand. På et vist tidspunkt må han være kommet i økonomiske vanskeligheder og være gået fallit. I hvert fald gør en kreditor, vinhandler Diderich Rieswig i Kiel, udlæg i Erich Matzens arveandel efter Asmus Matzen og Tale i Flensborg. Diderich Rieswig hævder, at øl- og vingæld ifølge retten i Kiel går forud for anden gæld. Retten i Flensborg synes at følge ham.

Senere melder sig også som kreditor formynderne for den afdøde Carsten Petersens børn. (Carsten Petersen var gift med Cathrine, datter af Hans Matzen, jfr. ovenfor).

I øvrigt se afsnittet: "Borgmester Marquard Holste i Flensborg og hans Slægt", s. 751.

Erich Matzen nævnes i 1584 som kirkeværge.⁽³⁾ Han nævnes endnu d. 11. okt. 1619, da hans kreditorer ved retten i Flensborg søger at lægge beslag på den del af arven efter Asmus Matzen og Tale i Flensborg, der tilkom ham, nemlig 279 mark og 5 skilling.⁽¹⁴⁾

Børn:

a. Mads Eriksen (Matzen), født i Sønderborg i 1587, død i Svenstrup i 1625, begravet d. 6. juli.

Sognepræst i Svenstrup fra 1607 til 1625.

Gift med Karen (Catharina), datter af Jacob Iversen, der var sognepræst i Svenstrup fra 1580 til 1607.

Karen var 2. gang gift med Carsten (Christen) Lorentzen (Laurentii), der var født i Sønderborg 1596 og døde d. 3. aug. 1670 i Højby på Fyn. Han var sognepræst i Svenstrup fra 1625 til 1637.

I øvrigt se afsnittet: "Familien Lorentzen i Sønderborg", s. 684).

Datter:

aa. Karen (Cathrine). Hun blev 1637 gift med Laurits Harboe, der var født i Ringe på Fyn i 1601, og døde i Svenstrup i 1682, begravet d. 25. aug. Han var søn af forpagter på Lammehave Poul Harboe.

Han var sognepræst i Svenstrup fra 1637 til 1682.

Han blev 2. gift d. 16. okt. 1659 med Anna, en datter af Otto J. Wordingborg, sognepræst i Rise og Marstal på Ærø og Karen Madsdatter.

4. A s m u s M a t z e n .

Asmus Matzen var købmand og fra 1585 rådmand i Flensborg, hvor han tog borgerskab og betalte "erffkop" i 1572. ⁽¹⁹⁾

1578 nævnes han som "oldermand af companiet". ⁽¹²⁾ 1582 forestod han som kirkejurat bygningen af et nyt tårn på St. Nicolai kirke i Flensborg. 1587 nævnes han som hospitalsforstander. ⁽¹³⁾

Asmus Matzen var gift med Thale Holst, en datter af Joachim Holst og Agathe Paysen i Flensborg. (Se afsnittet "Borgmester Marquard Holste i Flensborg og hans Slægt", s. 750).

Asmus Matzen døde d. 16. dec. 1610 og Thale døde i 1618, d. 4. febr. blev hun begravet. Ægteparret efterlod sig ingen livsarvinger, de blev arvet af deres søskende og søskendebørn.

Om de stridigheder, der opstod med Claus og Erich Matzens kreditorer i anledning af skiftet se ovennævnte afsnit "Borgmester Marquard Holste i Flensborg og hans Slægt.", s. 751.

5. C l a u s M a t z e n .

Claus Matzen var købmand og "teglmester" i Kiel, fra 1586 til 1614 var han rådmand. Han døde i 1614.

D. 1. sept. 1609 stævner Claus Matzen for retten i Tønder en vis Herman Hoeke fra Slesvig, der havde kaldt ham en "skælm" og hallunk og sagt, at han var en "offentlig løgner". Claus Matzen ville have manden arresteret, da han var undvejet fra arresten i Slesvig. Rettens kendelse går ud på, at Herman Boeke enten skal bevise sine beskyldninger eller betale bøde og gøre afbigt efter lybsk ret. Ligesom andre borgere i Kiel var Claus Matzen udsat for voldsomheder fra forskellige unge adelsmænds side, formt. skete det for Claus Matzens vedkommende i forbindelse med de ovenfor omtalte episoder vedrørende Jørgen Blome og Erich Breides fremfærd overfor Matzenfamilien i Sønderborg. Således slog Jørgen Blome vinduer ind hos Claus Matzen og slog ligeledes hans "Lucht" (karnap) ind. ⁽²¹⁾

Claus Matzen ejede en del huse og "boder" i Kiel, således i Schumacherstrasse og udenfor Holstenthor. ⁽²⁰⁾

Han synes at være kommet i økonomiske vanskeligheder i sine sidste leveår. Mod ham eller mod hans dødsbo gjorde vinhandleren Diderich von Rieswig krav gældende - ligesom mod broderen Erich - og ville gøre udlæg i arven efter broderen Asmus Matzen. Det drejede sig om "øl- og vingæld", der efter Diderich von Rieswigs mening havde præference fremfor anden gæld.

Claus Matzen var gift med Salome Knutzen, en datter af Lorenz Knutzen, velstående borger og købmand i Kiel, og Anneke Ebsen fra Husum. ⁽¹⁷⁾
(Bilag 2., s. 727 C).

Søn:

- a. Lorentz Matzen. Han var købmand i Kiel. I 1627 blev han rådmand og i 1634 borgmester. Han boede i Flämische Strasse. Lorentz Matzen døde i 1660.

Søn:

- aa. Carsten Matzen. Han dræbte d. 12. marts 1644 tidligt om morgenen guldsmeden Sibald Forchhammer i Kiel. De havde drukket sammen hele natten. ⁽²¹⁾

6. J ø r g e n M a t z e n .

v. II. (side 722).

7. A n n a M a t z e n.

Anna Matzen var gift med Hans Betke, også kaldet Hans Schriener, han havde været skriver hos rigsråd Breide Rantzau.

Om episoden med Erich Dreide 1577 i Flensborg se ovenfor.

Hans Betke efterfulgte svigerfaderen, Matz Kremer, som borgmester i Sønderborg i 1577 og nævnes som sådan i "Kerkswarenbook" i 1580 og i 1587.

Han drev en omfattende handel, bl. a. opkøbte han kirkekornet på Als. (1)

Han døde før d. 23. jan. 1589, da enken, Anna, fik udbetalt 22 mark og 2 skilling, som kirken skyldte for oblater og vin.

II. JUERGEN MATZEN (IV - 1342).

Jürgen Matzen var købmand i Sønderborg som faderen og brødrene. Han nævnes som kirkeværge 1579 - 1582 og som rådmand i 1604.

Han boede i Hans Liimstages kvarter og betalte ifølge kirkens skat-
teliste fra 1607 3 mark.

Han døde i 1614, da der i 2 dage blev riget for ham, en time hver dag og der betaltes for 4 voksllys. Han opføres i kirkeregnskabet som nr. 15 af 36. Hans efterladte enke og arvinger købte et gravsted i kirken, beliggende ved Matz Kremers grav. Der betaltes 50 mark for graven, og det bestemtes, at der skulle betales 5 mark, hver gang graven åbnedes. Som arvinger er tilføjet: "also Jochim Matzen. Item Johan Hümken und Catharina Hümkens."

På dødslejet ("in sinem lasten") gav han 50 mark til kirken.

Han overtog en kirkestol efter broderen Erich Matzen. Den overtoges senere af hertug Frederik. En anden kirkestol gik via sønnen Joachim Matzen til amtsforvalter Hans Jepsens hustru.

Jürgen Matzen var gift med MAGDALENE HOLST (IV - 1343), en datter af Jochim Holst og Agathe Paysen i Flensborg. (I øvrigt se afsnittet "Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans Slægt").

Jürgen Matzens broder, Asmus Matzen, var gift med Magdalenes søster, Thale Holst.

Magdalene døde i 1622 i Sønderborg, og der blev ringet for hende ("Jochim Matzens moder") d. 6. og d. 7. maj, 3 timer hver gang.

D. 20 marts 1615 gav Thale Matzens og hendes søster Magdalene fra Sønderborg skøde til Christian Eulenow, der var gift med deres søster Marine, på deres fædrene hus i Flensborg. (Bilag 4, "Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans Slægt", s. 754).

Børn:

1. J o c h i m M a t z e n .

Jochim Matzen var bosat i Sønderborg og var formentlig som faderen købmand.

Han blev den 27. juni 1619 i Sønderborg gift med Anna Vogt, en datter af Jens Vogt.

Anna døde i barselseng i 1630 og blev den 11. juni begravet sammen med barnet.

I kirkens stolestaderegister står han med et beboelseshus "by den Water", som han havde overtaget efter faderen. Det gik senere over til Hanns Tegelmeister.

Jochim Matzen er formentlig død fattig. I 1640 nedbrødes et lille, gammelt hus tilhørende St. Jørgens Hospital ("Im Armenhoff"), da det ikke længere kunne stå. Derefter lod amtsforvalter Hans Jepsen på egen bekostning bygge et nyt hus, hvori Jochim Matzen fik bolig, "Welche Wollthat Gott der Herr sicherlich wieder belohnen wolle".⁽²²⁾ (Hans Jepsens hustru, Cathrine, født von der Wette-ring, var Jochim Matzens slægtning).

Børn:

- a. Jürgen Matzen. Han var født i Sønderborg i 1620 og døbt d. 11. juli.

Hans faddere var: Hans Amtsskriver,
Andres Jepsen,
Jürgen Brandt,
Magdalene Matzens (barnets farmor),
Peter Boddekers fruwe.

Den 9. febr. 1625 begravedes et barn af Jochim Matzen.

- b. Jens Matzen. Han var født i Sønderborg i 1624 og døbt d. 26. nov.

Hans faddere var: Jacob Jensen,
Niels Brandt,
Nis Asmussen,
Johan Hümkens fruwe,
H. Jürgens fruwe Anna.

Den 10. august 1629 blev Jochim Matzens søn begravet. Der blev ringet 1 time, hvorfor der betaltes 3 mark. Endvidere betaltes der 5 mark for gravens åbning.

2. C a t h r i n e M a t z e n. (IV - 671)
Cathrine Matzen blev - frmtl. d. 19. juli 1601 (24) - gift med
købmand i Sønderborg Johann Hümken (IV - 670).
Cathrine var født ca. 1575. Hun døde i 1656 og blev d. 2i. nov.
begravet i Sønderborg, 81 år gammel.
I øvrigt se afsnittet: "Westfaleren Johann Hümken i Sønderborg",
s. 707.

Matthias Kremer (LV - 2684).

Kerkswarenbook (kirkeregnskabsbog) - Sønderborg Præstearkiv,
Ca 1 - L.A.S.

Im Jarr dho man schreff nah Christi unses Herren und Selich-
machers Gebort 1570 hefft de Achtbare und wolwise Mattias Kremer
Bürgermeister bynnen Sunderborch durch synen guden willen Im
biwesende synes gantzen Rades, des Karkenherren Ern Olavi
vnd des Capellans Ern Jörgens, Der Kerken hie suluest vorstre-
ket vnnnd gelehnet 50 mark lübs, welche vorbuwet wart ahnn den
Torn up der Kerken Anno 1569.

In Ao p. 78 betalt.

Ao 1581. Tho gedenken dat selige Matz Kramers Kinder, van eres
seligen Vaders wegen, der Kerken tho geuende bewilliget ein
nie sammertes miss gewandt van wegen eres seligen Vaders und
moders begreiffnis.

(senere tilføjet:) Dũth iss uth gekomen also in der Kerken
tho bewisen, unde kostet 88 m. 12 s.. Welckes de Eruen alle
semplich betalt und de Kerke nũmmer schall gemanet werden.

Svigerson Hans Betke.

Gerichtsprotokoll - A. Lfrn. 34 - Stadtarchiv Flensburg.

Pag. 105. Donnerstag den 21. Februarii. (1578).

Baltzar Krausen attestation In causa Hanses Betken. Bürger-
meister zw Sunderburgh.

Diesen tagk ist In gegenwertigkeit der Ehrbaren vnnnd Fur-
nehmen Jorgen Steffens vnd Harder Faken Kemerer, vnd Her-
bert von Badendeich, Stadtfagedes, erschienen der Achtbar As-
mus Matzen, vnser mittbürger, vnnnd vff Eidlich ahnsuchen
seines Schwagers, des Achtbaren Hanses Bettken Bürgermei-
sters zw Sunderburgh, deutlich gebetten Baltzar Krusen, vnsern
Mittbürger, seinem Eide gerichtlich zu uorhorende, welcher
massen der Ehrenueste Erich Breide, Seliger, Jeg. synen Schwa-
ger Hansen Bettken obgemelt In seiner (Baltzar Krusen) behau-
sung wie Er von F. G. Hertzog Johannsen dem Jungen In seiner
F. G. gewerben Im nehest uorflossenen Sommer vorschicket wor-

den, sich vorhalten, vnd Jegen denselbigen thethlich furzunehmen sich vormerken lassen.

Hiruff ist Baltzer Kruuse gerichtlich citirtt ynd furgefordert, vnnnd nach erinnerung der straffe des Meineides vnnnd gethaner solennen Eidlichen Innerrunge Hieruff beteuert vnnnd ausgesagt.

Dass wie der Bürgermeister von Sunderburgk Hans Bettke midt 2 Junckeren, als den Ehrenuesten Johan Korff vnnnd Henneke von der Decken In F. G. geschefften, den vorgangenen Sommer ausgeschicket, vnd In seinem hause beherberget worden, so sey Johan Korff nachtes nicht In seinem hause gelegen. Wie nuhn nach der mahlzeit der ander Juncker vnd der Bürgermeister nicht lange sitzen wollen, vnnnd den knechten die pferde abzwfüttern beuehlen, solches auch geschehen, So seindie knechte zw bette gegangen, Und darnach Henneke von der Deke zw dem Bürgermeister gesagt: Hans kommet, wyr wollen auch zw bette gehen. Wie sie nuhn sich zw bette gelegt Sey vngefehr eine halbe Stunde darnach Erich Breide fur die thuren gekommen vnnnd angeklopffet, vnnnd hatt 2 leuchten vnnnd 4 oder 5 Jungen vnnnd Knechte bey sich gehabt. Als Er nuhn einkommen hat Er Ihme (dem wirdte) die handt gebotten vnnnd gefraget wass Er für geste hatte. Darzu er geantwortet, dar ist Johan Korff vnnnd Henneke von der Deke vnd Hans Schriuer der Bürgermeister, Do hat der Breide ferner gefraget, wo Sie liegen. Der wirdt daruff geandwordet: Erich, Se liggen Indem pesell, alsse Ehr wisset, dat Ihr plegett tholiggen. Demnach wahr der Breide aus der Dornse gelaufen vnd nach dem pesel eilet. Wie Er nuhn In dem hause mitten vff de wege gewesen, So hatt genandter Breide gefluchet vnd gesagt. Ihme soll noch plotz wunden sehenden. Daruff seine haussfrawe eilig geantwortet (Weil Ihr geahnet, dass Er den Bürgermeister villeicht meinen mugete), Erich Er ligt vff de grossen Bette. Alsse Er nuhn bey dass bette gekommen, da Henneke von der Deken gelegen So hatt der Wirdt seine Hausfraw vnnnd gesinde dass kleine bette belauffen, darinne der Bürgermeister gelegen, dass Er nicht sehen kondte, So hatt Er bey dass grosse bette geeilet, vnnnd seine wehre In der handt gehatt vnnnd gesagt Bestu da, du schelm, Daruff Henneke von der Deke gesagt, Bruderchen wie nhu, wass Schadet dir, Ich hab jo nicht midt dir zwschaffen. Darzw Erich weiter geandwordet, sihe bistu da Henneke, wo ist dan der losse Kerll, Unnd

In de bette nach der wandt gefuchtet, Ob auch mehr furhanden. Daruff der wirdt vnnd sein gesinde geredet, Erich Er liegt nicht hir - Er ligt vff der kammer, wyr wollen Euch weysen, wo Er ligt. Demnach haben Sie Ihnen midt gutten wordten auss dem pesel gebracht, Unnd straks den pesel vorschliessen lassen. Als nhun gemelter Erich vff die Kammer wollen, da die reisi- gen knechte gelegen vnnd Er midt dem kleinen knechte Benedic- tus einen ausstandt gehabt, So hat Er (der Wirdt) sambt seiner haussfrawen Ihnen souiel gebetten vnnd angelanget, dass Er sich letztlich besagen vnnd stillen lassen, vnnd dauon abgestan- den. Es hat auch seine haussfraw Ihn gefraget, wass Er midt dem Bürgermeister zw schaffen, dass Er so hefftig vff ihn vorbittert. Daruff Er geandwordett, Ich hab nichtes midt dem lossen Kerll zw thuen, Sonder eth iss alleine von wegen dess redlichen Kerlls Jorgen Blumen, dann ess hatt seiner Frawen Bruder den gutten Kerll geschlagen, dessen soll Er widerumb entgelten. Dafur will Ich Ihme einmahl die nasen entzwey schlagen, Unnd sey gemelther Breide darnach wider In seine Herberge gegangen.

Matzen - familien i Sønderborg.

Bilag 2.

K N U T Z E N (S P L E N T E R S) - F A M I L I E N .

(Efter Rune Kjellander: Familjen Hoyer i Schleswig-Holstein och Sverige, med flere).

I. HANS KNUTZEN d.æ.

Hans Knutzen den ældre var født ca. 1430 og døde før 1515. Familien kaldes også Splenters. Den førte et delt skjold, i øverste del to stjerner, i nederste en rose. Hans Knutzen d.æ. blev adlet af Christian I d. 31. maj 1462.

KONNYNGK CHRISTIERNN.

1462. Mai 31. Gottorp.

Hans Knwthssen krech enen privilegienbreff, dat he unde sine erven to ewigen tiiden mach hebben vryheyt also andere ridder unde knechte in dessen landen mit schilt unde helm, doch myns heren siner erven unde nakomelinge unde siner lande rechticheit unde herlicheit in aller male unvorkrencket. Cum inhibicione, datum Gottorppe ame mandage na der helmelfart anno etc. LXII. (Urkundensammlung ... 4, s. 556f).

Hans Knutzen d.æ. var farver i Husum og godsejer. Han deltog på grev Gerts side i opstanden mod Christian I i 1472 og fik sit gods beslaglagt. Han fik det tilbage fra dronning Dorothea i 1486. I 1493 overtog han Immensted skov i Svesing sogn. Ca. 1465 blev han gift med N.N.

Børn:

1. N i c o l a i K n u t z e n .

Nicolai Knutzen blev født ca. 1465 og er død efter 1517. Han var som faderen farver i Husum og nævnes 1496 og 1517.

Han ejede det såkaldte Knutzen-hus ved siden af Froddesen-huset i Husum.

2. L u d e r K n u t z e n .

Luder Knutzen var født ca. 1467 og døde efter 1547. Han var magister og forstander for "Gasthaus" 1511 - 13, var kirkeværge 1543.

Han ejede 1531 Knutzenhuset og arvede en del af Immensted skov.

3. I v e n K n u t z e n .

Iven Knutzen var født ca. 1469 og døde efter 1515. Han arvede en del af Immensted skov.

4. P e t e r K n u t z e n .

Peter Knutzen var født ca. 1470 og døde efter 1543. Han arvede en del af Immensted skov. Han var kirkeværge i Husum 1529-31. Han nævnes 1531 som ejer af Knutzenhuset.

Peter Knutzen var muligvis farver i Husum.

Gift ca. 1510 med N.N., født ca. 1490.

Børn:

- a. Marike Knutzen, født ca. 1513, død 1587. Da hun under felttoget til Ditmarsken i 1559 ville besøge sin mand ved fronten ved Tielen, blev hun taget til fange og ført til Heide sammen med to andre Husum-fruer. Hun kom hjem efter kapitulationen.

Gift ca. 1531 med Augustin Hansen, farver i Husum. Han var født ca. 1505 og døde før 1582. Han var medejer af Knutzenhuset og bosat ved torvet i Husum i 1551.

- b. Peter Knutzen. Han var født ca. 1515 og døde i Husum i 1596, begravet d. 10. febr.

5. H a n s K n u t z e n d.y.

Født ca. 1472, død ca. 1555.

v. II.

II. HANS KNUTZEN d.y.

Hans Knutzen d.y. var som faderen farver i Husum, men tillige herredsfoged 1515. Han var kirkeværge 1513 og bekostede opførelsen af det såkaldte Knutzenkapel ved Husum kirke i 1522. Han var oldemand for St. Nicolai gilde 1514.

Han ejede hovedparten af Immensted skov og købte 1517 Pawelsbüll (Paulsbo) i Dammkog i Søndermarsken af adelsmanden Paul Sehested. Der var adelige privilegier knyttet til ejendommen. Den overtoges senere af Matthias Knutzen.

Gift 1. gang ca 1493 med Margaretha N.N., født ca. 1472, død før 1513 i Husum.

Gift 2. gang ca. 1513 med Geseke, frmtl. "uægte" datter af hertug Frederik og Marike ? Degener ?, født ca. 1493 i Husum, død ca. 1535.

Gift 3. gang ca. 1536 med Magdalena N.N., født ca. 1500, død før 1555 i Husum.

Børn født i første ægteskab:

1. J o h a n n (H a n s) K n u t z e n.

Født ca. 1493 i Husum, død 3. juni 1546, begravet i Lybæks domkirke.

Elev i Husum skole 1504, student i Rostock, dr. theol., kannik i Schwerin 1520, i Lybæk og Slesvig, provst i Lüneburg, præst i Wismar, rådgiver for hertug Albert den smukke af Mecklenburg-Güstrow. Han var katolicismen tro ("Papisternes konge").

2. M a t h i a s K n u t z e n.

Han var født i 1495 og døde i 1559. Købmand og rådmand. v. III. 1.

3. A b e l K n u t z e n.

Abel Knutzen blev født i Husum ca. 1497 og var gift med Lambert Die-drichsen, født ca. 1490, død efter 1536. Han var herredsfoged i Sdr. Goes herred fra 1528 til 1536 og bosat i Husum.

Ægteskabet var barnløst.

4. C a t h a r i n a K n u t z e n.

Catharina var født ca. 1499 i Husum og døde efter 1553 i København? Hun var gift med N.N. Burchard.

Børn født i andet ægteskab:

5. M a r i a (M a r i k e) K n u t z e n.

Marike var født ca. 1515 i Husum, og døde d. 19. sept. 1560 i Oden-se. v. III. 5. s. 727 G.

Børn født i 3. ægteskab:

6. L o r e n z K n u t z e n.

Lorenz Knutzen var født ca. 1536 og døde før 1591.

Han arvede huset i Hohlegasse.

1560 var han sammen med søsteren Maria til hofprædikantens bryllup på Københavns slot.

Gift ca. 1560 i Husum med Anneke Ebsen, datter af olde Detlef Eb-sen (Se Froddesen-familien s. 450).

Børn:

a. Anna Knutzen, født ca. 1560, død 1603 i Husum, begravet i kirken d. 20. sept. (med Knutzens våbenet på gravstenen).

Hun arvede huset i Hohlegasse og boede der 1579-91. Hun solgte huset, men Caspar Hoyer overtog det senere efter proces som næreste slægtning i 1592.

Hun blev ca. 1579 i Husum gift med Claus Hoyer, muligvis søn af Margretha Hoyers og Henrich Meyer (cognatisk gren af Hoyerfamilien), født ca. 1525, død før 1605.

b. Salome Knutzen, født ca. 1565.

Gift ca. 1590 med Claus Matzen, søn af borgmester Matz Kremer i Sønderborg. "Teglmester" og rådmand i Kiel 1586-1614.

(Se Matzenfamilien i Sønderborg).

7. J a c o b K n u t z e n .

Jacob fødtes ca. 1538 i Husum og er død ca. 1595.

8. P a u l K n u t z e n .

Paul Knutzen er født ca. 1539 i Husum og er død før 1584.

Han er nævnt 1565, da han lånte penge af svigerindens broder Ebbe Ebsen. Havde hus i Hovedgaden i Husum øst for Froddesen-huset.

Børn:

a. Matthias Knutzen, født ca. 1565.

b. Salome Knutzen, født ca. 1570.

Gift ca. 1600 med Lambert Krumb, født ca. 1570, død efter 1626. Han var rådmand i Husum og regnedes 1626 til arvingerne til Knutzen-kapellet i Husum, ligesom præsten i Kiel Anton Burchardi, der i sit andet ægteskab var gift med Ursula, datter af Andreas Matzen og Sophia Carnaria. (v.i).

Søn: Johann Krumb, født ca. 1600, død 1644, boede hos Cornelius Hamsfort d.y.s enke Katharina Ferst i Odense, hvis moder var Agnete Knutzen, datter af Matthias Knutzen og Ursula Schröder i Kiel.

c. Agathe Knutzen, født ca. 1580, gift med N.N.

III. 1. MATTHIAS KNUTZEN.

Matthias Knutzen var født i 1495 i Husum og døde i Kiel d. 14. febr. 1559, begravet i Nicolaikirken i Kiel.

Han var elev i Husum skole i 1508 og studerede i Rostock.

Han var købmand og kirkeværge i Husum 1529-31. 1522 indrettede han i baghuset til sin ejendom i Husum et luthersk kapel for Herman Tast, da denne blev trængt af katolikkerne. Han nævnes som ejer af Knutzenhuset 1533. Han var ligeledes ejer af dethus i Süderstrasse, i hvis

baggård det lutherske kapel var.

Han var ejer af Powelsbüll (Paulsbo) og Immensted skov, samt en gård i Arnfjolde, som han dels arvede efter faderen, dels købte af andre arvinger (Luder, Iven og Peter Knutzen).

Matthias Knutzen flyttede til Kiel, hvor han var rådmand 1539-59.

I Kiel var han ejer af husene Schumacherstrasse 2 og 4 (senere Burchardihuset).

Christian III hædrede ham i 1537 med at stå umiddelbart under kgl. ret.

Gift 1. gang ca. 1516 med N.N., født ca. 1516, død ca. 1535.

Gift 2. gang 1536 i Kiel med Ursula Schröder, datter af købmand og rådmand i Kiel Jacob Schröder og Anna Wittorp (adelig), født 1516 i Kiel, død dec. 1569 sst., begravet i Nicolaikirken.

Børn af første ægteskab:

1. J o h a n n (H a n s) K n u t z e n .

Han blev født ca. 1516 i Husum og døde 1532 i Wittenberg, hvor han var student 1529.

2. L o r e n z K n u t z e n .

Lorenz Knutzen blev født ca. 1520 i Husum og døde i Kiel i 1572. Han var student i Wittenberg i 1535. Han var købmand i Kiel og rådmand der 1561-72. Han ejede huse i Fischerstrasse, Faulestrasse, Holstenstrasse, Schumacherstrasse m.fl.

Gift ca. 1545 i Kiel med Elsabe Schröder, datter af Jacob Schröder og Anna Wittorp, født ca. 1520.

3. P a u l K n u t z e n ?

Børn af andet ægteskab:

4. M a r g a r e t h a K n u t z e n .

Margaretha Knutzen var født ca. 1537 i Kiel og døde efter 1575.

Hun nævnes 1575 som ejer af husene Schumacherstrasse 2 og 4.

Gift ca. 1557 i Kiel med Johannes Carnarius. Han var født i Gent i 1527 og døde d. 1. 10. 1562 i Slesvig, hvor han var livlæge hos hertug Adolf.

Børn:

a. Matthias Carnarius.

Født ca. 1562. Død 1620 i Slesvig. Som faderen var han livlæge for hertug Adolf.

Gift d. 10. febr. 1594 i Flensborg med Dorothea Hamsfort.

Hun var født 1550 i Kolding og døde i Slesvig d. 5. juni 1608.
Hun blev begravet i domkirken (epitafium).

I øvrigt se under Marike Knutzen.

b. Sophia Carnaria.

Sophia Carnaria var født ca. 1560 og døde i Kiel d. 16. febr. 1633.

Gift med Andreas Matzen, borger og købmand i Kiel, hvor han døde i 1599. Han var søn af borgmester Matz Kremer i Sønderborg.

Børn og børnebørn: Se "Matzen-familien i Sønderborg",
s. 716.

5. M a g d a l e n e K n u t z e n .

Magdalene Knutzen blev født i Kiel ca. 1539 og døde efter 1569.

Gift 1. gang ca. 1560 i Kiel ^{med} fyrstelig råd og borgmester i Kiel
Georg Cörper, født ca. 1505, død 5. april 1564 i Kiel.

Han var første gang blevet gift 1538 Clara Harge, datter af borgmester i Kiel Paul Harge og Elsabe.

Gift 2. gang ca. 1565 i Kiel med Benedict Hundertmark, født ca. 1535, død 1595, amtsforvalter i Tremsbüttel 1590-91., tidligere kammersekretær på Gottorp.

6. G e s e k e K n u t z e n .

Geseke Knutzen var født ca. 1541. Hun blev ca. 1565 gift med Peter Ketelsen, der var født ca. 1520. Han boede 1540 i Neustadt i Husum.

7. A g n e t e (A n n a) K n u t z e n .

Hun var født ca. 1543 i Kiel og døde efter 1572.

Gift ca. 1565 i Kiel med Johannes (Hans) Ferst, født ca. 1530, død 1570, rådmand i Kiel 1561-70. Han var søn af borgmester i Kiel Jasper Ferst.

Datter:

a. Katharina Ferst.

Født ca. 1566, død 1655, gift 1596 med Cornelius Hamsfort d.y., søn af Cornelius Hamsfort d.æ. og Maria Knutzen (se denne s. 727G.)

b. H a n s K n u t z e n . død

Hans Knutzen blev født ca. 1545 i Kiel, døde efter 1575. Han ejede hus Holstenstrasse. Gift ca. 1570 med N.N. Møller, datter af rådmand i Kiel Berend Møller.

III.5. MARIKE KNUTZEN (Splenters). (Fortsat fra s. 727 C)

Marike (Marie) Knutzen, også kaldet Splenters var født ca. 1515 i Husum og døde d. 19. sept. 1560 i Odense. Hun blev begravet i St. Knuds kirke. Hun var datter af Hans Knutzen d.y. og Geseke, en "uægte" datter af hertug Frederik (senere d.I). Geseke var muligvis datter af N.N. Degener, en datter af Hans Degener og Hilleke. Geseke havde part i det såkaldte Degenerhus.

Gift 1. gang ca. 1535 i Husum med Herman Hoyer (Lange Harmen). Han var født 1477 i Husum og døde sst. d. 10. jan. 1541. Han var søn af landsknægtoberst, senere slotsfoged i Hannover Jacob Hoyer og Metta von Schack.

Herman Hoyer var gift 1. gang før 1513 med Catharina. Hun var en "naturlig" datter ad hertug Frederik og Catharina, der var pige hos slotskapellanen på Gottorp. Hun var født i Flensborg ca. 1491 og døde i barselseng ca. 1534 i Husum, begravet i Husum kirke.

Ved brev dateret Agathadag (5. febr.) 1513 overdrog hertug Frederik et hus i Husum til Herman Hoyer og Catharina ("vor datter, hans hustru"). Huset var beliggende ved Langenarmstrasse, der er opkaldt efter Herman Hoyer. Der var skattefrihed knyttet til huset og privilegium til vinudskænking.

Herman Hoyer var foged på Helgoland i 1520.

Fra en søster til Herman Hoyer, Margaretha Hoyers, gift med Henrich Meyer, stammer den såkaldte cognatiske Hoyer-familie. Til den hører Jacob Hoyer, sekretær i Tyske Kancelli, gift 1. gang 3. juli 1573 med Brigitta Tiling i Flensborg, datter af Jochim Tiling d. æ. (Se afsnittet "Borgmester Marquard Holst i Flensborg etc.") Død 1576. Gift 2. gang i Flensborg 1577 med Ingeborg Outzen, datter af Laurenz Outzen i Flensborg og Marina Bennik, død 13. april 1594. Gift 3. gang 1595 i Flensborg med Anneke Schwelund, død 1610. Hun gift 1. gang 1568 med Niels Druckenbrodt. Også Claus Hoyer hørte muligvis til denne gren (s. 727 D).

Marike Knutzen blev gift 2. gang 1543 i Husum med Cornelius van der Hamsfort d.æ. Han var født d. 26. april 1509 i Amersfoort ved Utrecht som søn af Henrik H. Orschotanus og Cornelia de Vale og døde i Odense d. 8. marts 1580, begravet i St. Knuds kirke d. 31. marts. Han var oprindelig apoteker, men blev dr. med. fra Københavns uni-

versitet 1539 som den første der. Han var kgl. medicus 1538-44, livmedicus 1544-62. Hofapoteker i Odense 1540. Flyttede til Kolding, hvor hoffet opholdt sig, 1545. Han fik overdraget bispegården i Odense med have til medicinske urter 1549. Han grundlagde Løveapoteket i Odense (Danmarks ældste endnu bestående). Fætterten Johannes Hamsfort blev leder her til 1562, da Cornelius Hamsfort d. æ. forlod hoffet og nedsatte sig som praktiserende læge og apoteker i Odense.

Efter Marikes død giftede Cornelius Hamsfort sig 2. gang 24. aug. 1561 på Københavns slot med Magdalena Payens, datter af Boy Paysen i Flensborg og Dorothea. Magdalena var enke efter kgl. råd, dr. jur. Bernhard Wigbold Fries. (I øvrigt se: "Paysen-slægten i Flensborg", s. 559).

3. gang blev Cornelius Hamsfort d.æ. gift med Anna Soltow, enke efter Jost Rover i Hamborg og datter af Erich Soltow og Anna Gottkens i Hamborg. Hun døde i Odense d. 11. febr. 1578 og blev begravet i St. Knuds kirke.

Herman Hoyers børn:

Børn født i første ægteskab med Catharina:

1. J a c o b H o y e r.

Jacob Hoyer var født ca. 1514 i Husum og døde efter 1576 sst. Han blev begravet i moderens grav i Husum kirke.

Han var ved hoffet i Königsberg 1538-40. Nævnt som foged på Helgoland 1566. Købte frigården Oldersbek i Mildsted sogn af Otto Ratlau.

Gift før 1541 i Husum med Anneke Wiehe, datter af herredsfoged i Søndergoes herred Herman Wiehe, født ca. 1523, død ca. 1605.

Hun gift 2. gang med Jasper Forcke (Frork), som d. 11. sept. 1569 ihjelstak Junge Frodde, søn af Bernd Froddesen.

I øvrigt se: Froddesen-slægten fra Toftum", s. 462.

Jacob Hoyer blev i 1543 under et drikkelag i Ejdersted såret af Olde Detlef Ebsen. (Se: "Froddesen-slægten", s. 449).

Børn:

- a. Herman Hoyer, født ca. 1545, død 27. jan. 1612 i Tønning. Han var ritmester i Gottorp-hertugens tjeneste og solgte Oldersbek og Hoyerhuset i Husum til Caspar Hoyer. Han var senere bosat i Tønning
Gift ca. 1578 i Kiel med Magdalena Ferst, datter af rådmand

i Kiel Hans Ferst og Agneta Knutzen, datter af Matthias Knutzen, halvbror til Herman Hoyers 2. hustru Marike. Hendes søster Katharina Ferst var gift med Cornelius Hamsfort d.y.

b. Jacob Hoyer, født 1579, død 28. dec. 1662 i Stockholm.

Tysk "præsident" i Göteborg 1629-37. Flyttede til Stockholm. Konkurs 1640.

Gift 12. juli 1607 i Stockholm med Elisabeth Santfort, datter af Justinus Santfort i Göteborg.

c. Catharina Hoyer. Født ca. 1580, død efter 1642. Fulgte med broderen til Sverige.

Gift før 1606 i Tønning med Hinrich Schmidt, søn af borgmester Nis Smede i Garding og Sølster Peders.

d. Hans Hoyer. Bosat i Tønning. Gift ca. 1620 med Margaretha Sieverts, datter af Sievert Boyens og Margret Jacobs. Hans Hoyer død 1648.

2. J ü r g e n H o y e r .

Jürgen Hoyer var født ca. 1516 og døde 1535 i Wittenberg som student.

3. C a s p a r H o y e r .

Caspar Hoyer var født ca. 1518 og døde i Husum som ung.

4. M a r i a H o y e r .

Maria Hoyer var født ca. 1519 i Husum og døde ca. 1555 sst.

Gift 8. sept. 1540 i Husum med Michel Festersen, søn af Peter Festersen i Flensborg og Anna. Michel Festersen var farver i Husum.

Michel Festersen giftede sig 2. gang med Salome, datter af Bernd Frøddesen i Husum (Bredsted).

I øvrigt se: "Frøddesen-slægten fra Toftum", s. 453.

5. C a t h a r i n a H o y e r .

Catharina Hoyer var født ca. 1520 i Husum og døde sst ca. 1585.

Hun blev ca. 1549 i Husum gift med Joachim Wetke, der var født ca. 1500 og døde ca. 1549 i Husum, søn af magister Johann Wetke, født ca. 1500, død ca. 1561. Amtsskriver på Gottorp 1548.

6. M a r g a r e t h e H o y e r .

Margrethe var født ca. 1522 og døde før 1585 i Husum, "hun boede og døde i Husum".

Hun blev ca. 1544 gift med Jasper Smede, søn af borgmester Nis Sme-

de og Anna i Flensborg, født ca. 1515 i Flensborg død ca. 1561 i Husum. Han var rådsretsnotarius i Husum.

Margrethe giftede sig 2. gang ca. 1562 med Johannes Kale(n), der var født ca. 1520 og døde 1584. Han var landskriver for Ejdersted i Tønning 1579-84.

Sønnen Niss Schmidt var borgmester i Garding (v.s.).

7. A n n e k e H o y e r.

Anneke Hoyer var født 1523 i Husum, hvor hun levede som ugift i 15-61.

Børn med Marike Knutzen:

8. J o h a n H o y e r.

Johan Hoyer blev født ca. 1536 i Husum. Han døde ung.

9. C h r i s t i a n H o y e r.

Født ca. 1537 i Husum. Død ung sammesteds.

10. H e r m a n H o y e r.

Herman Hoyer blev født 1539 i Husum og døde d. 22. dec. 1563 i København. Han var student i Lüneburg 1555, i Wittenberg 1558.

Sekretær i Tyske Kancelli. Deltog i 7-årskrigen mod Sverige. Efter hjemkomsten døde han hos søsteren Magdalena, gift Thenner. Han var ugift.

11. C a s p a r H o y e r.

Caspar Hoyer var født d. 28. juli 1540 i Husum og døde d. 19. nov. 1594 sst.

Han blev 1564 i Kiel gift med Anna Wulff, datter af Conrad Wulff. I øvrigt se: "Borgmester Claus Wulff i Kiel og hans slægt", s. 761.

Børn født i Marike Knutzens ægteskab med Cornelius Hamsfort d. æ.

1. M a g d a l e n a H a m s f o r t.

Magdalena Hamsfort blev født 1544 i Husum og døde i Odense i 1623, begravet i St. Knuds kirke.

Gift d. 24. aug. 1561 på Københavns slot (samme dag som hendes fader blev gift med Magdalene Payens, brylluppet blev holdt af kongen) med Hieronymus Thenner fra Hessen. Han døde d. 31. marts 1571 i fængslet på Dragsholm slot. Han var jurist, kgl. råd og chef for det Tyske Kancelli 1559-66. Fængslet for landsforræderi, da han i sin afskedsansøgning oplyste, at han ville drage udenlands.

Magdalene levede som enke i Odense.

Børn:

a. Maria Thenner.

b. Anna Thenner.

c. Cornelius Thenner.

d. Jesper Thenner, død 1602, frmtl. apoteker i Odense.

2. C o r n e l i u s H a m s f o r t d.y.

Cornelius Hamsfort d.y. blev født i Kolding d. 6. maj 1546 og døde i Odense d. 13. maj 1627, begravet i St. Knuds kirke.

1560-67 var han student i Meissen, 1568 i Wittenberg, 1571 i Marburg, Montpellier 21. maj 1572, i Padova 4. nov. 1572, i Siena 4. sept. 1573.

Han overtog Løveapoteket i Odense efter faderen. Han praktiserede som læge og var historiker (bl.a. håndskriftet Chronologia rerum Danicarum). Han ejede en gård i Rødemis i Mildsted sogn og Sonnenberg i Koldenbüttel m. fl.

Gift 1. gang i Flensborg d. 10. sept. 1587 med Mette tor Smede, datter af købmand og rådmand i Flensborg Reinhold tor Smede og Geseke Lange. Hun var født i Flensborg ca. 1570 og døde sst. d. 2. aug. 1588.

Gift 2. gang i Kiel 1596 med Katharina Ferst, datter af rådmand Hans Ferst og Agnete Knutzen, datter af Matthias Knutzen, halvbror til Cornelius's moder Marike Knutzen. De fik kgl. dispensation til indgåelse af ægteskabet d. 18. sept. 1596, da de var beslægtet i 3. led. Katharina var født ca. 1566 i Kiel og døde i Odense i 1655 som den sidste af familien Hamsfort. Hendes arvinger var Anna Hoyers, Wilhelm Wanchres fra Tønning og Peter Kremer, forh. løjtnant ved Ahlefelts kompagni og søn af Lorenz Petersen Kremer og Agnes Festersen i Husum. (Se: Froddesen-slægten fra Toftum, s. 455.).

Søn:

a. Cornelius Hamsfort, født ca. 1597 i Odense og død sst. i 1640.

Han ejede Løveapoteket 1627-36. 1630 købte han Hoyerswort af Anna Ovena Hoyers.

3. F r e d e r i k H a m s f o r t.

Frederik Hamsfort var født d. 20. maj 1548 i Kolding. Han døde ung.

4. D o r o t h e a H a m s f o r t.

Dorothea Hamsfort blev født i Kolding i 1550 og døde i Slesvig d. 5. juni 1606. Ifølge epitafiet i domkirken var hun "en enestående kvinde".

Gift 1. gang ca. 1568 med Claus tor Smede, søn af købmand og rådmænd i Flensborg Thomas tor Smede og Drude Jepsen, "Danmarks rigeste borgerlige kvinde."

Claus tor Smede blev født i Flensborg ca. 1547 og døde sst. d. 1. okt. 1590. Han var købmand og rådmænd som faderen.

Ægteskabet var barnløst.

Gift 2. gang d. 10. febr. 1594 i Flensborg ^{med} Matthias Carnarius, søn af hertug Adolfs livlæge Johannes Carnarius og Margareta Knutzen, datter af Matthias Knutzen, halvbror til Dorotheas mor Marike Knutzen. (Jfr. s. 727 E - 727 D).

Matthias Carnarius var født ca. 1562 og døde i Slesvig i 1620.

Han var hertug Adolfs livlæge som faderen.

Carnarius var en latinisering af det flamske Vleeschhauwere.

Dorothea havde ejendom i Obbenskoog ved Witzwort, som hendes bror Cornelius arvede.

5. M a r g a r e t a H a m s f o r t.

Margareta Hamsfort var født ca. 1552 i Kolding. Hun døde ung og var ugift.

NOTER OG HENVISNINGER TIL "MATZENFAMILIEN I SØNDERBORG".

1. Christian Maibøll: Sønderborgs borgmestre gennem tiderne. Personalhist. Tidsskrift 1961.
2. Sønderborg amtsregnskaber 1534 - 1537. S-film 1147. R.A.
3. Kerkswarenbook (Kirkeregnskabsbog). Sønderborg præstearkiv Ca 1. L.A.S.
4. A. D. Jørgensen: Ullerup sogns ældre historie. Sønderjyske årbøger 1891, s. 66 -67.
5. Hans den ældres arkiv. Lukkede breve 1575 - 1579. S-film 1222. R.A.
6. Nordelbingen. 5. Bd. I. 1926.
7. Ib Andersen i "Munin" nr. 8. 1975. s. 42 ff.
8. J. Raben: Die Marienkirche in Sonderburg. Heimatblätter für den Kreis Sonderburg. 5. Jahrgang, s. 49 ff.
9. Sønderborg Præstearkiv. Kirkeregnskaber Cd 1, L.A.S.
10. Nørborg kirkebog.
11. Sønderborg Byarkiv. St. Jørgens Hospital. L.A.S.
12. O. Schütt: Geschichte der Schriftsprache im ehemaligen Amt und in der Stadt Flensburg. 1919, s. 196.
13. samme, s. 75.
14. Ratsgerichtsprotokoll Bd. 6, s. 279 A. Stadtarchiv Flensb. A 3/4.
15. O.H. Møller: Der Stadt Flensburg Schötebuch. Nr. 1928. XII Hs 954 I. Stadtarchiv Flensb.
16. Sønderborg Kirkeregnskaber Ca 6. L.A.S.
17. Froddesenslægten fra Toftum, S. 432.
18. Cathrine var muligvis en datter af Matz Kremers forgænger som borgmester i Sønderborg, Andreas Volquardsen. Jfr. Matz Kremers ældste (?) søn Andreas. Et borgmesterembede synes ikke så sjældent at være gået i arv til søn eller svigersøn. Jfr. Hans Betke.
Andreas Volquarsen nævnes d. 14. sept. 1548, da Chr. III overfor rådet i Sønderborg tilkendegav, at stadfæstelsen af skoma-

Efter tilskyndelse fra amtmanden Thomas Sture og borgmester Andreas Volquartsen blev den såkaldte "Kerkswarenbook" anskaffet til det gamle St. Nicolai sogn, en kirkeregnskabsbog, der blev ført lige til 1753 af "kirkejuraterne" (kirkeværgerne). Anskaffelsen blev bekræftet af amtmanden, borgmestereen og de tolv rådmænd.

Andreas Volquartsen nævnes sidste gang i et tingsvinde fra 1557.

(Chr. Maibøll: Sønderborgs borgmestre gennem tiderne. Person. hist. Tidsskrift 1961, s. 1.).

B O R G M E S T E R M A R Q U A R D H O L S T I
 F L E N S B O R G O G H A N S S L Æ G T.

Omkring år 1500 træffer man i Flensborg 3 patricierslægter ved navn Holst(e).

Den første er repræsenteret ved Marquard Holst og hans slægt, den anden ved Joachim Holst, hvis egentlige navn var Tiling, den tredje ved rådmand Hans Holst. Hans efterkommere antog senere navnet Valentin.

De to første Holste-familier var beslægtede. Joachim Holst-Tiling den ældre kalder i sit testamente fra 1554 (Bilag nr. 7) Franz Holst, søn af Marquard Holst, for "kære fætter", og udnævner ham til testamentarius sammen med borgmester Marcus Mandixen, der ligeledes betegnes som "fætter".⁽¹⁾ Muligvis har Joachim Tiling-Holstes moder været en søster til Marquard Holst. Han er i 1505 i Kaland garant for Joachim Holst og hustru.⁽⁴⁾

Det samme gælder i 1507 for Hinrick Holst og hustru i samme gilde.⁽⁵⁾

"Fætterskabet" mellem Joachim Tiling og Marcus Mandixen gælder næppe denne selv, men snarere hustruen Metta, hvis søn Hinrick oplyser, at moderen var født Holst, da han ved sin indtræden i jesuiter-kollegiet i Braunsberg redegør for sine familiære forhold. (v.i.)

Man har ment, at Metta var en datter af Marquard Holst, men hun var måske snarere en datter af Hinrick Holst. (Jfr. at hendes ældste søn hedder Hinrick). Hinrick Holst var frmtl. en broder til Marquard Holst. Hvorvidt de ovennævnte var beslægtede med den tredje Holste(Valentin)-familie er usikkert. Nogle har henvist til, at der ikke foreligger sikre beviser herfor,⁽⁵²⁾ andre har været mere overbevist om den fælles afstamning.⁽⁶⁷⁾

Med hensyn til Holste-Valentin-familien henvises til afsnittet "Familien Holste - senere kaldet Valentin(er) i Flensborg" i "Forskellige familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg", s. 155.

1.	H i n r i c k H o l s t e.	v. I. 1	s. 729 A.
2.	J o a c h i m H o l s t e - T i l i n g.	v. I. 2.	s. 729 C.
3.	M a r q u a r d H o l s t	v. I. 3.	s. 730.

I. 1. HINRICK HOLST(E).

Hinrick Holst var borger i Flensborg og var frmtl. købmand. Han nævnes første gang i 1491 som medlem af Købmandsgildet sammen med sin hustru Katreyn.⁽¹¹⁶⁾ Han nævnes endvidere i 1494 som medlem af Helliglegemsgildet.⁽¹¹⁷⁾

Som medlem af Kaland nævnes han to gange, nemlig i 1497 og i 1507.⁽⁵⁾ I 1507 er det sammen med hustruen Kerstyne. Såvel 1497 som 1507 er Marquard Holste garant.

I optegnelserne vedrørende Mariekirkens St. Nicolaigildes formue er han nævnt to gange. I 1506 gjorde han regnskabet op.⁽¹¹⁸⁾

Ifølge den ældste fortegnelse over ejendomme i Flensborg (Stadbok, påbegyndt 1436) opføres han med flere ejendomme. Om han har ejet dem alle sammen på én gang er dog ikke sikkert.

Således havde han et hus på Holmens østside umiddelbart syd for Marquard Holstes sydlige hus. "Dat Bernt vrig - vnde quyd schotete vppe dinghe Peter Torsson syn naber. Item de mure twischen Henrick vnde Marquard Holsten mydt de ronnen twisken beide vorhuse scholen beide holden." ⁽¹¹⁹⁾

Noget længere sydpå på Holmens østside havde han et hus, der tidligere havde tilhørt Banneke Kallysson og senere igen Broder Petersson.⁽¹²⁰⁾

Han havde også et hus næst ind til Rødeport (Rudeport). Hinrick Holste ejede bygningen, staden grunden.⁽¹²¹⁾

På Holmens vestside er han opført med to huse.⁽¹²²⁾ Det ene havde tidligere tilhørt Claves Tralowen, det andet Bernd Petersen og senere Nys Viant.

Hinrick Holst synes at have været gift to gange. Som ovenfor anført nævnes han i 1491 med hustruen Katreyn og i 1507 med Kerstyne.

Datter:

1. Metta Holst, gift Mandixen. (?)

Som ovenfor omtalt blev sønnen Henrik Mandixen ved sin indtræden i Jesuiter-kollegiet i Braunsberg i Østpreussen d. 27. april 1572 indgående examineret om sine personlige forhold og om sit levnedsløb.⁽⁶³⁾ Det er herunder at han oplyser, at moderen var født Holst. Metta Holst var gift med Marcus Mandixen, der døde i Flensborg d. 7. juli 1567. Han var student i Erfurt i 1520. Senere var han køb-

mand i sin hjemby, hvor han i 1545 blev valgt til rådmand. Han blev senere valgt til borgmester og nævnes som sådan 1561 og 1562.⁽⁶⁴⁾ Ifølge de ovenfor omtalte oplysninger fra sønnen Henrik konverterede forældrene før 1560 til katolicismen. Faderen tog denne beslutning ved at læse katolske bøger. Metta og Marcus Mandixen modtog ikke de sidste sakramenter, da der ikke var nogen præst til at give dem dem. Sønnen Henrik var det eneste af deres børn, der konverterede.

Børn:

a. Henrik Mandixen. Han blev ifølge egne oplysninger⁽⁶⁴⁾ født i sept. 1536. Han var den ældste af sønnerne. Til sit 13. år blev han undervist i sin hjemby. Senere fortsatte han skolegangen i Lüneburg i 5 år.

I 1555 kom han sammen med broderen Matthias til universitetet i Rostock, hvor han også var i 5 år. I 1560 tog han til Paris, hvor han opholdt sig ved universitetet i 2 år. Medens han oprindeligt i de første år fortrinsvis havde studeret jura, fattede han efterhånden mere og mere interesse for teologien. I 1562, kort før sin hjemrejse til Flensborg, gik han over til katolicismen. Senere studerede han i 2 år i Köln. Det menes at være munken Lütke Namensen, med hvem han havde nær kontakt, der havde tilrådet ham at studere ved katolske universiteter.

I 1572 trådte Henrik Mandixen ind i Jesuiterkollegiet i Braunschweig i Østpreussen. Her døde han d. 8. marts 1581 under en epidemi, efter at han havde virket i jesuiterordenen i 9 år.

Ifølge Henrik Mandixen havde han to yngre brødre og 6 søstre. 4 af søstrene var (i 1572) gift, en femtes giftemål var nært forestående, den yngste var mindreårig. Ingen af hans søskende var katolikker. En nevø havde besøgt ham i Braunschweig.

b. Matthias Mandixen. Han gik i skole i Lybæk og kom i 1555 sammen med broderen til universitetet i Rostock. Han var baccalaureus i jura og betegnes af broderen som lærd og begavet. Han var senere advokat i Flensborg.

c. Moritz Mandixen. I 1574, kort før sin død, krævede Lütke Namensen i en skrivelse til rådet i Flensborg, at Moritz Mandixen skulle tilbagebetale de stipendier, der var givet Henrik Mandixen

til hans studier, frømtl. for at tvinge denne til at vende tilbage til Flensborg. Lütke Namensen var skuffet over, at Henrik Mandixen var trådt ind i Jesuiterkollegiet i Braunschweig i stedet for at slå sig ned i Flensborg, hvad Lütke Namensen havde ønsket. ⁽¹²³⁾

- d. Datter N. N., gift d. 15. sept. 1560 med rådmænd Matthias Christensen i Flensborg. Han døde d. 15. nov. 1587. ⁽¹²⁴⁾
Hustruen døde i 1583 og blev begravet i Marielkirken. ⁽¹²⁵⁾
- e. Datter N. N., gift d. 20. aug. 1580 med Erick Marquardsen. ⁽¹²⁶⁾
Han var 1595 amtsskriver i Flensborg. 1599-1608 var han advokat i byen. 1582 tog han borgerskab og i 1584 købte han hus i St. Nicolai af Marcus Bendixen.
Hustruen døde i barselseng med barnet d. 13. febr. 1589. ⁽¹²⁹⁾
Erick Marquardsen blev gift 2. gang d. 14. maj 1601 med Lorenz Freeses enke, Matthias Freeses stiftatter. ⁽¹²⁷⁾
- f. Datter N.N., der var enke, druknede sig den 17. dec. 1579 i brønden. ⁽¹²⁸⁾
- g. Anna Mandixen. Gift med Daniel Kellinghusen. ⁽¹³⁴⁾

I.2. JOACHIM HOLST - TILING OG HANS EFTERKOMMERE. ⁽⁵²⁾

Joachim Holst-Tiling (d.æ.) var en velhavende mand. Han var købmand i Flensborg, hvor han ejede flere huse. Han nævnes første gang i 1504 sammen med hustruen som medlem af Købmandsgildet. ⁽⁸²⁾

I de følgende år kaldes han i regelen Joachim Holst.

1514 nævnes han som byfoged. ⁽⁸³⁾ 1515 er han sammen med konen medlem af Kaland. ⁽⁸⁴⁾ Marquard Holst er garant for dem.

I 1537 omtales han som rådmænd. ⁽⁸⁵⁾

Da han 1544 sælger en ejendom kaldes han "Joachim Holst edder Tiling". ⁽⁸⁶⁾ I de følgende år omtales han kun som Joachim Tiling den ældre.

Joachim Holst-Tiling var købmand og tilsyneladende en foretagsom mand. Således købte han i 1535 sammen med Ludolf up der Heide og Jacob Schult 3000 vendelbookser af den danske konge. ⁽⁸⁶⁾

Han boede i St. Nicolai på Søndertorv i et hus, der havde tilhørt præsten Peter Partzow. I 1544 solgte han to huse på Holmen til Hans Lange. ⁽⁸⁷⁾

D. 18. jan. 1554 skænkede Joachim Tiling brød til uddeling til de fattige. Det skulle ske daglig, og udgifterne dertil skulle bestrides af renterne (11 mark) af 200 mark hovedstol, som han havde stående i to huse i byen. Uddelingen skulle forestås af ham selv, så længe, han levede, derefter af Gert Stewart, sognepræst ved Nicolai kirke, efter hvis død pengene skulle tilfalde Joachim Tilings arvinger.⁽⁸⁷⁾ (Joachim Tiling d.æ.'s testamente bilag 7, s. 756 B).

Børn:

1. J o c h i m T i l i n g d. y.⁽¹³⁰⁾
 Jochim Tiling var frmtl. som faderen købmand. Han døde i Flensborg d. 12. maj 1569 og kaldes da "Jochim Tiling de Olde".⁽⁸⁹⁾
 Han var gift med Anna (Anneke), en datter af borgmester Jacob Finck. Hun døde d. 3. okt. 1604 i en høj alder ("Olde Anna Tilings")⁽⁹⁰⁾
 Anna Tilings solgte d. 7. jan. 1577 huset på Sondertorv til Hans Kellinghusen.⁽⁹¹⁾

Børn:

- a. Jacob Tiling. Han omtales i bedstefaderens testamente fra 1554.
- b. Andreas Tiling. Han omtales ligeledes i bedstefaderens testamente.
- c. Brigitte Tiling. Hun blev d. 5. juli 1573 gift med Jacob Hoyer, sekretær i det tyske kancelli i København. Han var søn af herredsfoged i Sdr. Gøes herred, Johan Hoyer. Jacob Hoyer var født d. 8. jan. 1540 og døde i Husum i 1602. Brigitte døde i 1576, og samme år giftede Jacob Hoyer sig anden gang med Ingeborg, en datter af Lorenz Outzen i Flensborg. Hun havde første gang været gift med register Jonas Turson i Lund i Skåne.
 Ingeborg døde i Flensborg d. 13. april 1594.
 Jacob Hoyer giftede sig tredje gang i 1595 med enken Anna Druckenbrodt, en datter af købmand Thomas Swelund i Flensborg. Hun var første gang gift med Nickels Druckenbrodt, sekretær i det tyske kancelli i København.
 En søn af Jacob Hoyer og Ingeborg Outzen var Jonas Hoyer, købmand og rådmand i Flensborg. Han blev d. 2. juni 1611 i Flensborg gift med Anna Ketelsen, en datter af Lorenz Ketelsen og

og Karstine (Christine) Hacke. (I øvrigt se afsnittet: "Familien Ketelsen i Flensborg", s. 228).

- d. Anneke Tiling. Hun blev d. 19. sept. 1585 (Reinhusen 547) gift med magister Martin Pletzius (Arends). Han var født 1553 i Wilsnack i Brandenburg. Han var student i Rostock i 1568. Fra før 1573 til 1584 var han konrektor ved skolen i Haderslev og fra 1584 til 1593 rektor ved skolen, samtidig var han slotspræst. 1594 blev han præst ved domkirken i Slesvig. Han døde d. 1. maj 1605.

Martin Pletzius blev 2. gang gift d. 17. eller 19. okt. 1596 med Margrethe, en datter af købmand Martin Bornemann i Husum.

- e. Cathrine Tiling. Hun blev d. 29. okt. 1592 (Reinhusen) gift med daværende præst i Plön, Habacus Meier. Han var født i Herford i Westfalen. 1604 blev han sognepræst i Tønning og samme år sognepræst ved Mariekirken i Flensborg.

Habacus Meier døde d. 23. febr. 1630 i Flensborg.

Habacus Meier var 2. gang gift med Catharina, en datter Baltzer Willemsen. (Se afsnittet: "Rådmand Hinrich Willemsen i Tønder", s. 610).

Catharina var 2. gang gift med købmand i Flensborg, Rotger Faust (Fust), søn af Adam Faust i Herford.

2. A n d r e a s T i l i n g .

Da faderen skrev sit testamente i 1554, var Andreas Tiling død,, men hans enke var endnu i live.

Andreas Tiling var, ligesom broderen Jochim, gift med en datter af borgmester i Flensborg Jacob Finck og Brigitte, nemlig med Catharina. Hun døde frmtl. juleaften 1596. (Reinhusen).

Catharina var anden gang gift med Peter Pommerening, borgmester i Flensborg fra 1567 til 1577. Han døde som en slagen mand d. 13. febr. 1595 i Flensborg, og der måtte en særlig tilladelse til fra såvel rådet som Tiling-familien, for at han kunne blive begravet familiegravstedet i Mariekirken. (I øvrigt se s. 733).

Børn født i Andreas Tilings ægteskab med Cathrine Finck:

- a. Jacobus Tiling. Han var amtsskriver i Steinburg og omtales som sådan i 1593 og 1602. 1622 var han død.
- b. Sophia Tiling. Hun blev d. 8. aug. 1568 (Reinhusen) gift med Jürgen Sönnichsen i Flensborg. Han var købmand og var søn af Paul Sönnichsen og Leneke.
Jürgen Sönnichsen døde i Flensborg d. 5. jan. 1603 og begravedes i Mariekirken. Sophia døde i 1610 og begravedes d. 12. febr.
I 1597 gik Jürgen Sönnichsen konkurs. Også Sophias bo synes efter hendes død at være blevet taget under konkursbehandling.
(I øvrigt se afsnittet: "Junge Sönnich i Flensborg og hans efterkommere", s. 596).
- c. Catharina Tiling. Hun var muligvis gift med Oluff Sönnichsen. Han var 1556 kirkeværge for Mariekirken. (Reinhusen).

3. M a r g a r e t h a T i l i n g.

Margaretha Tiling døde d. 9. jan. 1565. (Reinhusen).

Gift 1. gang med Jacob Fiant (Viant), der var amtsskriver i Svøbsted og senere borger i Flensborg.

Gift 2. gang d. 26. nov. 1559 med Sönnicke Olufsen. (Reinhusen).

Børn af Margarethe Tilings 1. ægteskab med Jacob Fiant:

- a. Maricke (Marine). Hun blev d. 17. juni 1582 (Reinhusen) gift med skrædderen Hans Nassow eller Reimer i St. Marie. Maricke døde d. 30. maj 1604.
- b. Jacob Fiant d.y. Han fik d. 27. april 1584 udstedt et "Geburtsbrev". Han har derfor fml. bosat sig andetsteds.

Søn af Margaretha Tiling af 2. ægteskab med Sönnicke Olufsen:

- c. Oluf Sönnichsen, også kaldet Oluf Petersen. Han var "tjener" (handelsmedhjælper) hos Gerd von Werfeld. Han havde hus i St. Marie og døde d. 13. febr. 1600. (100)
Han var gift med Anna, der døde d. 7. jan. 1590. (101)

4. S o f i e T i l l i n g.
Sofie døde d. 26. okt. 1593 i Flensborg. (102) Hun var gift med Hans Festersen, der frøtl. allerede døde i 1566. (103)

Børn:

- a. Fester Festersen. Han boede først i Flensborg, senere i Haderslev.
Han var gift med Helena, en datter af landskriver på Nordstrand. Johan Pommerening, og Agathe. Johan Pommerening var broder ^{til} borgmester Peter Pommerening i Flensborg.
Helena var første gang gift med kammersekretær hos hertug Hans d. y. i Sønderborg, Martin Föliceln.
- b. Joachim Festersen. Han var bosat i Tønder og blev d. 28. aug. 1580 gift med en "jomfru" samstedts fra, (104) Agede.
- c. Andreas Festersen. Han var købmand i Flensborg og boede i St. Nicolai, hvor han døde d. 14. febr. 1579. (105)
Han blev d. 22. febr. 1573 i Flensborg gift med Mette Beyer, en datter af Jørgen Beyer, hertug Hans d. n.'s sekretær.
Mette blev d. 5. maj 1583 anden gang gift med Hans Petersen, der allerede døde d. 7. sept. 1586. (106)
- d. Peter Festersen. Han boede i St. Marie og nævnes 1598 som ansat hos Brigitte Lange. (52)
D. 21. juli 1577 blev han gift med Ingeborg, en datter af Laurens Knutzen og Tale. (107)
Peter Festersen døde døde i 1621 og begravedes i Marielkirken.
- e. Mette Festersen. Hun var gift med købmand og rådmænd i Flensborg, Nis Jensen, også kaldet Festersen. Han døde 1609 i St. Marie sogn. Mette var endnu i live i 1621.
En søn af ægteparret var Johannes Festersen, også kaldet Johannes Sylvester, dr. jur. og hofråd hos hertug Joachim Ernst i Fløn. Han var endnu i live i 1661.
5. M e t t e T i l l i n g.
Mette var gift med Jens Risbrick. D. 25. okt. 1562 afsiger retten i Flensborg dom i en sag mellem Jens og Mette Risbrick, saligt

Jochim Tilings datter, på den ene side, og Jochim Tiling d.m.'s arvinger - rep. Peter Pommeroyng for sine stiftbørn, Hans Pestensen, Jochim Tiling d.y. og Jacob Eiant - på den anden side. (54)

I.3. MARQUARD HOLST(E). (IV -5372).

Marquard Holst nævnes første gang i 1478, han nævnes da som medlem af Vor Frue Købmandsgilde sammen med sin første hustru Kathrine. (2)

1493 nævnes han som medlem af Kaland, også her sammen med Kathrine. (3)

1494 er rådmænd Peter Rudbek garant for ham og konen.

Marquard Holst var købmand i den store stil. Det er især handel med okser, der har sat spor i toldregnskaberne. Okserne blev anskaffet i Jylland og ført til markederne i Hamborg, Lybæk og Vedel. Ved toldstedet ved Gottorn fik han i tidsrummet 1484 til 1511 fortoldet ikke mindre end 1577 okser. Hertil kom endvidere en del heste.

Han handlede også med klæde. 1491 passerede han Gottorn med 3 korsbånd og 2 lagener, 1498 med et lagen. 1501 med 2 lagener og en pakkede klæde. D. 26. sept. 1508 kom hans medhjælper gennem Gottorn med en vogn og 1 "Schymesze" (frtøl. hud). (61)

Det menes også, at han drev søhandel på Danmark.

1494 nævnes han som rådmænd, (6) og som borgmester nævnes han i 1505. (7)

Samme år indskærner kong Hans borgerne i Flensborg, at de skal være borgmester og råd lydige. (8) Ifølge Jonas Møyer blev han i 1504 borgmester i stedet for den afdøde Andres Svader. (25)

1514 nævnes han som forstander for Helligåndsklosteret.

Byen satte Munketoften i pant til ham. Før havde den været pantsat til gråbrødrene. Senere - efter Marquard Holstes død - var den pantsat til Tord Jepsen. (9)

Marquard Holst ejede to huse på Holmens østside, det ene gik efter hans død i arv til sønnen Franz Holst, det andet til sønnen Joachim Holst.

En mærkværdig episode er omtalt hos Sejdelin: (10) I 1509, lørdagen efter St. Anthoni dag, kom der en mand fra Stade ved navn Hartvir Meyer. Han fik udvirket, at nogle heste, som var købt i Jylland, blev beslaglagt, da Götke Kock, der kom med hestene, var ham en stor sum penge skyldig.

Men så på søndagen Misericordia 1509 kom der en kvinde fra Lybæk ved navn Margrethe Sterckes. Hun påstod, at fire af hestene tilhørte hende. Margrethe Sterckes klagede over borgmesteren til den høllige fa-

der i Rom. 1518 kom der en notarius med navens stævning til Marquard Holst. Han lagde den på bordet og sagde kun: Hester Johan Ulf sender eder dette brev. Borgmesteren ville have at vide, hvad der stod i brevet (som har været på latin) og sendte bud efter budbringeren. Denne svor ved alle Guds hellige, at han ikke vidste det. Marquard Holst ville så have brevet, men manden sagde, at han havde revet det i stykker og "strogett syrr rompe ther paa."

Overfor degnen (diakonen) i Lybæk berettede han, at han lovligt havde stævnet borgmesteren. Denne blev nu sat i kirkens band, og en præst, her Laurens, fra Haderslev, lod opslå bandsætningsbrevet på kirkedørene i Haderslev og Flensborg.

Marquard Holst forsøgte ved henvendelse til borgmester og råd i Lybæk at få bandsættelsen hævet, men der svarede man, at man intet kunne gøre, fordi kvinden havde udvirket en stævning for navens ret. Marquard Holst måtte ofre 22 $\frac{1}{2}$ rhinske gylden, medens diakonen havde sagen for retten der. Hans hustru og slægtninge havde med store omkostninger været i Lybæk.

Borgmester og råd i Flensborg gjorde opmærksom på, at Marquard Holst ikke kunne have eneansvaret i denne sag, den var behandlet og besluttet af hele rådet, ikke kun af borgmesteren.

Marquard Holst var to gange gift:

1. gang gift med Catharina. Hun nævnes, som omtalt ovenfor i 1478 sammen med ægtemanden, ⁽²⁾ endvidere nævnes hun i 1493. ⁽³⁾

2. gang gift med TALE (TALEKE) WULFF (IV - 5373). Hun var datter af borgmester i Kiel CLAUS WULFF (IV - 10 746) og SILE (ZIELE) (IV - 10 747). (I øvrigt se afsnittet "Borgmester Claus Wulff i Kiel og hans slægt"). ⁽¹³¹⁾

Talke døde i Flensborg d. 6. april 1543. Marquard Holst var da død sst. d. 13. jan. 1522.

Ægteparrets gravsten var endnu bevaret på Hollers tid, dens indskrift lod:

Anno 1522 den 13 Januarii starf
der erbar Marquard Holste, Borger-
meister tho Flensborch.

Anno 1543 den 6 Aprilis starf
Tale sin Hussfrow.

Senere er stenen blevet benyttet af Marquard Holstes sønnesdatter, Marine Holste, og hendes ægtemand, Christianus von Eulenow.

Børn:

1. Franz Holste v. II 1. v. s. 723.
2. Joachim Holste v. II 2. v. s. 744.

II 1. FRANZ HOLST(E).

Franz Holst var købmand i Flensborg og blev 1540 borgmester for St. Nicolai. Han døde d. 25. maj 1560 (Reinhusen).

Han blev d. 13. nov. 1531 gift med Marine Paysen, en datter af rådmand Roy Paysen og Dorothea. Det var under dette bryllup, at den gamle borgmester Willem Minbarch, der var skaffer ved brylluppet, sank død om udenfor sit hus på Sendertorv.

Marina var født ca. 1510. Hun døde d. 28. okt. 1585 i Roskilde under et besøg hos datteren Tale der. Der blev ringet for Marine d. 14. nov. i Flensborg, frømtl. blev hun da begravet der.

Som borgmester havde Franz Holst ikke noget godt ry på sig. Man påstod, at han benyttede sit embede til egen fordel. Han udvirkede hos kongen og dronningen, at byen forærede ham Munketoften, som han havde haft i pant. Man påstod også, at en forordning, udstedt d. 13. okt. 1557 af Christian III til staden og amtet Flensborg om ikke at tage højere rente end 5 procent, var specielt rettet mod ham. I brevet omtales "ukristelig åger" i byen. ⁽¹⁴⁾

D. 6. jan. 1550 overdrog borgere og sogneråd i St. Johannes sogn i Flensborg de såkaldte Kocks-enge i uindløseligt pant til ham. Dette dokument blev dog kendt ugyldigt af borgmester og råd d. 22. juni 1562, altså efter Franz Holstes død. ⁽¹⁵⁾

D. 16. april 1551 overdrog Borgmester og råd i Flensborg indtægterne ved St. Petri og Pauli vikarie i Nicolai Kirke til ham, mod en fast afgift til kirken. ⁽¹⁶⁾

Franz Holst arvede det ene af faderens huse på Holmen. 1551 omtales han som ejer af frigården Kilseng i Adelby sogn.

D. 13. april 1551 afgjorde Christian III en strid mellem borgmester Franz Holst og forstanderne for klosteret angående besiddelsen af skoven Harnæs (der lå ved Kilseng). ⁽²⁶⁾

Franz Holstes sønner, navnlig Bay, Joachim og Wolf, var anførere i kampen mod borgmester Peter Pommerening, der havde pådraget sig nogle af Flensborgs førende familiers had.⁽¹⁷⁾ Peter Pommerening var en magtbegerlig og egenrådig mand, bl. a. afsatte han nogle rådmand, der var beslegtede med Holste-familien. (Se: "Paysenslæster i Flensborg"). På den anden side var Peter Pommerening vist en dygtig borgmester, der søgte at fremme byens interesser. Han kom i strid med Holste-familien, da han søgte at føre dele af bymarken tilbage i byens besiddelse. Det var tilfældet med Munketoften. En domstol, bestående af 5 adelige og 2 bergerlige lærde, afsagde d. 10. juni 1575 en kendelse til fordel for Franz Holstes arvinger.

Men striden gik videre. Det var ikke altid lige fine midler, der blev brugt i kampen mod Pommerening. Joachim Holst forfattede en "passquil" mod Pommerening. Han hævdede her, at Peter Pommerening, såvel som han selv, havde stået i forhold til en vis Querentia Paysen.

D. 28. sept. 1576 da borgmesteren og Wolf Holste samtidig var hos smeden, kom det til håndgribeligheder mellem dem.

En god støtte havde Holste-familien i advokaten Blasius Ekeberg, der var gift med en af Holste-dotrene.

En indflydelsesrig fjende fik borgmesteren i antvanden Peter Bentzen.

Med Peter Pommerenings afsættelse i 1578 kom stridighederne til ende.

Franz Holstes børn med Marine Paysen:⁽⁵²⁾

1. Marcus (Marguard) Holst.

Marcus Holst var den ældste af sønnerne. Han arvede huset på Holmen efter forældrene. Dette hus solgte han i oktober 1534 til den adelige Ditrich Hoeke. Marcus Holst havde samme år fået "dom" på huset.⁽¹⁸⁾

Huset betegnes som beliggende mellem Claus Jacobsen mod nord og Joachim Holstes arvinger mod syd. (Bilag nr. 1)

Marcus Holst var gift. Hustruens navn eller dødsdato kendes ikke.

Marcus Holst døde d. 7. okt. 1591. (Reinhusen)

Børn:

a. Marine Holst. Hun blev d. 20. aug. 1592 (Reinhusen) gift med maleren Jan van Enum (Johan von Einem), også kaldet Jan Maler. Han var søn af den ældre Johan Enum, der også var kunstmaler. Den yngre Johan von Enum overtog i 1594 et hus efter faderen i St. Nicolai. Huset blev solgt igen i 1611.

1601 - 1602 var van Enum kirkeværge og regnskabsfører for Nicolaikirken.

Han er mester for malerierne på Willemsen-epitafiet i Tønder kirke.

1607 begav han sig til Danmark, hvor han synes at have slået sig ned i Nyborg. Han malede for Christian IV, således var han kongens "contrafeyer" på Frederiksborg slot og i Haderslev.

Von Enum er frmtl. død 1615, da hustruen fik den sidste udbetaling fra kongens kasse.

Barn:

aa. Margrethe von Enum. Hun var gift med Joachim Müller, konrektor ved skolen i Haderslev. Deres søn, Christian Müller, sogneprøst i Asserballe og gift med Magdalene Brandt, datter af Anders C. Brand (IV - 166). Se s. 665.

2. Boy Holst.

Boy Holst dræbte d. 7. juli 1574 (Reinhusen) sin fætter Jochim Holst. Han har derefter forladt byen. Da drabet så at sige forblev indenfor familien, er det ikke kommet til retshandling. (Det var den dræbtes slægt, der skulle rejse anklagen). Dog anmoder Peter Pommerening d. 12. febr. 1578 om, at byfogeden bliver spurgt om, hvad han har talt med amtmanden om angående Boy Holstes ejendele, som dengang har været i skibet. Dertil havde amtmanden sagt, at det ville hans (byfogedens) herrer i byen tage sig af. Hvad angik Boy Holstes ejendom på landet, så havde amtmanden "vidst bedre at benytte sig af lejligheden, end han brød sig om at berette overfor byfogeden."⁽³¹⁾

D. 30. sept. 1578 meddelte Blasius Ekenberg og Andreas Holste overfor rådet, at man havde anmodet kgl. Majestæt om "udsoning", og at der var betalt 150 gylden. Det tilføjes, at sagens akter skulle henlægges til Peter Pommerenings"sag".⁽¹⁹⁾ Senere er tilføjet, at

de 150 gylden skal overlades byens kvinder, der skal anvende dem (fordele dem blandt byens fattige). Når sagsakterne henlægges til Pommerenings sag, skyldes det formentlig, at denne under processen mod ham, i retten havde forespurgt, hvad amtmanden havde foretaget sig i anledning af det af Boy Holst begåede drab.

Boy Holst havde fæstere i Store Vi (Jes Hansen) og i Tostrup (Jurgen Thomsen og Marquart Juhler). Disse fæstere blev overtaget af kronen og opføres i amtsregnskaberne under Boy Holstes navn i 1587 og de følgende år. ⁽²¹⁾

Boy Holste var fraværende, ligesom søsteren Tale Eisenberg, da der udpeges "samfrænder" den 5. marts 1597 i anledning af skiftet efter broderen Jochim Holst. ⁽²⁰⁾

3. J o a c h i m H o l s t.

Joachim Holst var den mest fremtrædende og mest hårdhudede af Peter Pommerenings modstandere. I sommeren 1575 forlod han af forsigtigheds hensyn byen, men vendte senere tilbage med kgl. fritejdebrev. Joachim Holst blev d. 14. juli 1583 (Reinhusen) gift med Christine Lorch, en datter af Balthazar Lorch og Margrethe von Deventer. Christine døde i barselseng d. 14. juli 1584. Sønnen, som hun havde født, døde som ganske spæd.

Efter hustruens død kom det til strid mellem Joachim Holst og svigerfaderen om Christines medgift. Joachim Holst forlangte 1000 mark. Under retssagen indrømmede Joachim Holst, at han nogle gange havde givet svigermoderen "etliche Maulschellen" på grund af hendes "unnützen Maul". Joachim beskyldtes for at have hindret, at den afdøde fik sakramentet. 1586 blev striden bilagt ved fælles venners mellemkomst. ⁽²³⁾

I 1590 henvendte Joachim Holst sig til sognepræsten Thomas Schattenberg og beklagede sig over, at præsten i sin prædiken er kommet med hentydninger til Joachims fader, Franz Holst, idet præsten havde skældt ud på ågeren og samtidig set Joachim stift i øjnene. Præsten havde også sagt, at ågerkarlens børn levede i stor armod, næsten bragt til tiggerstaven. ⁽⁵⁷⁾ I retten, hvor sagen behandlede d. 16. febr. 1590, sagde Schattenberg, at alt hvad han havde sagt, var sagt "på embeds vegne".

Claus Cordsens svigersøn, Baltzer Kruse, skyldte Joachim Holst penge.

D. 8. febr. 1580 fik Joachim Holst "dom" på Baltzer Kruses hus. Det viste sig dog, at denne ikke havde skøde på huset, der senere blev solgt til anden side. (Se: Claus Cordsen-afsnittet i "Cord Kallelsen i Flensborg og hans efterkommere.")

Joachim Holst døde d. 15. jan. 1597 (Reinhusen). Han efterlod sig ingen livsarvinger.

Ved skiftet efter ham, hvor broderen Boy og søsteren Tale var fraværende, måtte der udpeges "samfrønder" til at bistå ved delingen. De udpegede var: 1. Boy von der Wattering, 2. Oluff Mecklenborg, 3. Christian von Eulenow, 4. Wilhelm Valentiner, 5. Petter Knutzen, 6. Johan Bremer, 7. Andreas Rickertsen, 8. Peter Euerstsen. (20)

4. W o l f H o l s t.

Wolf Holst synes at have været den mest voldelige af Franz Holstes sønner. Sammen med Claus Cordsen og Peter Olufsen overfaldt han ved nattetide den adelige fru Anna Hardenbergs tjener og gennempryglede ham. (Affæren er omtalt under Claus Cordsen, tillæg til "Cord Kallelsen i Flensborg og hans efterkommere")

Også Wolf var stærkt engageret i striden med Peter Pommerening. Wolf fik en overgang tilhold om ikke at forlade moderens hus (ikke overskride rendestenen).

I november 1576 kom det i Kalundborg ved rigsdagen til et skarpt skønderi mellem ham og Peter Pommerening. Sagen blev af kongen henvist til landdagen i Itzehoe. (17)

I 1577 drøbte Wolf Holst sin tjener Karsten Petersen fra Skodsbøl.

D. 1. okt. 1577 mødte i retten Andreas Holst og Michel Dibler og meddelte, at der var sluttet overenskomst mellem Wolf og den drøbtes slægtninge (om mandebod), og nu ønskede de at få at vide, om Wolf frit og sikkert kunne vende tilbage til byen. Rådet gav den besked, at for det første skulle der fremlægges bevis for overenskomsten, for det andet skulle der opnås "udsoning" og frit lejde hos kongen. (56)

Under 13. febr. 1578 er der i retsprotokollen noteret, at rådet har ladet byfogeden forespørge hos amtmanden, hvorledes man skulle forholde sig til Wolf Holste, som efter et drab offentlig går omkring i byen. Svaret var, at man skulle tage det lidt med ro, indtil Hartmann (amtsforvalteren) kom hjem. (55)

Wolf Holste fik kort tid derefter en voldsom død. Reinhusen medde-

ler under 8. maj 1578: "reisede Wolf Holste nam Krige in Nedderland". Jonas Hoier fortsætter: " mit 5 Perden, und als he tho Niemunster sin Perd beschlan laten, hefft de Schmedeknev t sin Ritperd vernagelt und als he mit sin hinckende Perd tho Rügge begeben und den Knecht avel uthgescholden, ock nha sin Dolck getagen, hefft de Schmedeknecht en Bom gefatet und ehm flox tor Erde geschlagen, dat he alsofort gestorven". (25)

5. A n d r e a s H o l s t.

Andreas Holst synes at være den eneste af Franz Holstes sønner, der førte et normalt, borgerligt liv. Han var købmand i Flensborg, deputeret borger og nævnes som hospitalsforstander.

Han blev d. 22. jan. 1570 (Reinhusen) gift med Brigitte, en datter af borgmester Thomas Fincke og Margrethe up der Heide.

Andreas Holst havde et hus i St. Marie. Han døde i 1607 og begravdes d. 29. sept. i Marielkirken.

Brigitte døde i 1616 og blev ligeledes begravet i Marielkirken

Børn:

- a. Mette Holst. Hun var gift med Jørgen Erichsen i Ramsherred. Jørgen Erichsen døde i 1646 og blev d. 28. aug. begravet i Marielkirken.

Mette døde samme år og blev begravet d. 1. okt.

Jørgen Erichsen havde været gift før, og ved hans død beskikkedes der værger for to børn

Mette efterlod sig ikke livsarvinger. Hun blev arvet af søsteren Marine.

- b. Joachim Holst. Han var købmand i Flensborg og deputeret borger. Han boede i St. Marie, hvor han døde i 1646, d. 8. maj blev han begravet.

Joachim Holst var gift med Anna, en datter af købmand og deputeret borger Lorenz Petersen og Anna Ketelsen.

Anna døde i 1652 og blev d. 16. dec. begravet i Marielkirken (I øvrigt se afsnittet: "Familien Ketelsen i Flensborg")

Børn:

En del børn døde som små, således i 1620, 1624, 1633 og 1634 to børn.

Voksenalderen nåede:

- aa. Andreas Holst. Han var købmand i Flensborg, hvor han døde i 1659, d. 31. marts blev han begravet i Marielkirken.
- bb. Anna Holst. Hun blev født d. 13. marts 1626 døde, 87 år gammel, d. 21. nov. 1713. Hun efterlod sig 96 arvinger og var oldemor til 58 oldebørn.
- Gift 1. gang d. 10. 1647 med købmand i Flensborg Gotthard (Gøddert) von Lutten, søn af rådmænd i Flensborg Hilmar von Lutten og Brigitte Hoyer. Han var født d. 27. sept. 1613 og døde 1656, begravet d. 24. dec.
- Gift 2. gang d. 14. okt. 1660 med købmand Jürgen Lund. Han var født i Nybøl (Sundeved) d. 22. marts 1626 og døde i Flensborg i 1681. Han var søn af sognepræst Jürgen Lund (Georg Lundius) og Salome Witte.
- Han var først købmand i Sønderborg, senere i Flensborg, hvor han døde i 1656, d. 24. dec. blev han begravet.
- cc. Metta Holst. Hun var født i sept. 1632 og døde d. 29. okt. 1719, 87 år gammel.
- Gift 1. gang med sognepræst i Ullerup Johann Lund(ius), søn af af sognepræst i Nybøl Jürgen Lund og født der ca. 1602. 1627 blev han kapellan i Ullerup og 1646 sognepræst sst. Han døde d. 5. nov. 1659.
- Johann Lund havde første gang været gift med Catharina, en datter af præsten Nicolaus Witte i Ullerup, der i første ægteskab havde været gift med den d. 25. aug. 1625 afdøde kapellan Jacob Lange.
- Gift 2. gang 1660 med efterfølgeren i embedet, Laurentius Jessen (Lorenzen).
- Han døde d. 24. april 1664 i Ullerup.
- Gift 3. gang i 1665 med efterfølgeren, Jacob Vette, en søn af borgmester i Flensborg Evert Vette.
- Han var født d. 3. dec. 1634 i Flensborg og døde i Ullerup d. 29. sept. 1679.

- c. Marine Holst. Hun blev besvangret af Cort Vette, en søn af købmand Evert Vette i Flensborg. Cort Vette havde tilsyneladende ikke større lyst til at gifte sig med pigen og flygtede fra staden, hvor hans ejendele 1608 blev belagt med arrest. Han opholdt sig i Odense, hvorfra han senere erklærede sig villig til at gifte sig med Marine. ⁽⁶⁵⁾

Cort Vette døde i Flensborg i 1624.

Marine døde i 1663 og blev d. 12. nov. begravet i Marielirken.

Børn:

- aa. Birte, død 1653 og begravet d. 7. sept.
- bb. Datter N.N., gift med rebslager David Løbke.
- d. Brigitte Holst. Hun blev d. 17. dec. 1598 gift med købmand Oluf Samsøe i Flensborg.
- Han havde i første ægteskab været gift med Cathrine Schri-vers, en datter af borgmester i Flensborg, Andreas Schri-ver ver og Ingeborg Sønnichsen. (I øvrigt se afsnittet: "Junge Sønnich i Flensborg og hans efterkommere").
- Brigitte døde i 1611 og blev d. 13. dec. begravet.
6. Datter N.N., gift med Hinrich Tøke i Kiel. Han var købmand og døde i 1611

Børn:

- a. Frantz Tøke, købmand i Kiel .
- b. Paul Tøke, tog borgerskab i Kiel i 1612.
- c. Heinrich Tøke, tog som broderen borgerskab i Kiel i 1612.

7. A n n a H o l s t .

Anna Holst blev d. 19. juni 1558 (Reinhusen) gift med den daværende amtsskriver i Flensborg, Blasius Ekenberg. Han blev amtsskriver i 1548 og afsat fra embedet ved dom d. 21 aug. 1573. Det var var rådet i Flensborg, hvortil Ekenbergs ærkefjende, borgmester Peter Pommerening hørte, der afsagde en "Erkenntnis". Han blev kendt skyldig i "begangenene Criminis laesae Maiestatis" og hjemfalden til kgl. majestæts straf og unåde, og efter stadsretten for utroskab og falsk. ⁽⁶²⁾ Blasius Ekenberg blev senere rehabiliteret, men fik ikke sit embede igen. Han virkede senere som advokat i Flensborg, hvor han tog borgerskab i 1559.

Han var utvivlsomt en dygtig mand, men ikke kræsen med hensyn til de

midler, han tog i brug for at vinde en retssag.

Han oversatte Jyske Lov til nedertysk.

Blasius Ekenberg var født i Lybæk omkr. midteldag 1524. Han studerede jura i Leipzig i 1542.

1570 formæde Anna og Blasius Ekenberg en prædikestol til St. Nicolai Kirke. Den bærer begges våben. For Annas vedkommende: Et grønt træ på en høj med blå grund.

Anna døde d. 10. marts 1595 (Reinhusen). Hun efterlod sig ikke livsarvinger. Der synes at have været en del uoverensstemmelser mellem Blasius Ekenberg og Annas arvinger. 1602 måtte rådet beordre Blasius til at udbetale Tale Eisenberg 50 daler, som hun havde krav på som arv efter søsteren Anna.

Blasius Ekenberg synes på sine ældre dage at have frembudt visse særheder. D. 18. nov. 1605 klager han i retten over rådmand Asmus Matzen, der tirsdag efter Exaudi skulle være kommet ind i Blasius Ekenbergs skrivestue og have overfaldet ham og overvældet ham med skældsord. Asmus Matzen nægtede pure. Lignende anklage (for skældsord) fremsatte Blasius mod Nis Ebsen.

D. 24. okt. 1608 er han støvnet af provsten Frederich Dame, Asmus Matzen, Boy og Jacob von der Wattering, samt byfogeden Peter Kalleisen og Nis Ebsen på grund af injurier. Blasius Ekenberg havde forfattet "passquiller", hvori han bl. a. havde angrebet brødrene von der Watterings fader, den afdøde Jacob von der Wattering, hos hvem Blasius angivelig skulle have deponeret 600 mark. Blasius havde heller ikke efterlevet et tilhold, han havde fået om at afstå fra at anvende vold og injurier mod Asmus Matzen og Nis Ebsen. Han havde også "fort pennen" ved visse utilladelige supplicationer til kgl. Majestæt. Han havde beskyldt byfogeden for at have omgåedes de bøder, der idømtes, utilbørlig. Han havde på utilbørlig måde overfaldet provsten.

Blasius trak i land og bad om, at man af christelig kærlighed ville tilgive ham. Sagen blev bilagt fredeligt, bl. a. i betragtning af Blasius's alder og "svaghed".⁽²⁷⁾

Blasius Ekenberg døde i 1616 og blev begravet i St. Nicolai kirke uden klokkeringning, kun med fløjelstøppet. Ifølge overleveringen skal han være død som en fattig mand.

D. 1. juli 1616 lod Heinrich Holste salig Blasius Ekenbergs hus lovbyde for første gang.⁽²⁸⁾

Huset havde Blasius Ekenberg d. 25. jan. 1563 købt af Peter Nissen

eller Mønstensen og Anna. I sin tid havde Hans Petersen (IV - 2528) og Gertrud (IV - 2589) haft huset, fra hvilket det over sønnen Bartelt Hansen var gået i arv til Anna. (58)

(I øvrigt se afsnittet: "Flensborg-Rudbol-Tønder-slægten").

8. T a l e H o l s t.

Tale var født ca. 1538 og døde i København d. 8. febr. 1612. Hun blev d. 16. nov. 1572 (Reinhusen) gift med den daværende sekretær i det tyske kancelli i København Elias Eisenberg. Han var født 1534 i Halle. D. 15. aug. 1564 må han have opholdt sig i Flensborg. Da udgik kgl. mandat til Elias Eisenberg, kgl. sekretær, til gesandtskabstjeneste.

Han fik 1579 et kanonikat i Roskilde og blev domprovst sst. 1583 afgik han på grund af svagelighed. De sidste 7 år var han prælat ved Roskilde domkirke. Han døde d. 30. april 1590 i Roskilde.

Elias Eisenberg var 1. gang gift med en datter af borgmester Carsten Rickertsen i Flensborg og Marine Frese.

Børn:

a. Marine Eisenberg, født ca. 1574 i Roskilde, død ca. 1620 i Køge.

Gift 1. gang 1595 i Roskilde med rådmand Simon Petersen i Køge. Han var født i Køge ca. 1563 og døde d. 17. jan. 1605 sst.

Gift 2. gang ca. 1607 i Køge med købmand, rådmand, senere borgmester i Køge, Klaus thor Smede, søn af den 1584 afdøde Reinhold thor Smede og den 1603 afdøde Gesche Lange i Flensborg. Klaus thor Smede var født 1578 i Flensborg og studerede 1599 i Strassburg og siden i Orleans og Paris.

Marine døde d. 9. febr. 1612 i Roskilde.

Klaus thor Smede var 2. gang gift ca. 1623 i København med Ingeborg Hansen. Ingeborg var født 1578 og døde i 1653 i Køge, begravet d. 30. jan.

Hun havde selv været gift første gang med proviantskriver Claus Necklenborg, der var født ca. 1570 og døde 1619 i København.

b. Anna Eisenberg. Hun var født i København d. 15. maj 1575 og døde sst. d. 27. maj 1646.

Gift 1. gang i Frue kirke i København d. 5. aug. 1599 med Peder Jensen Winstrup. Han var født i Nicolai sogn i København

d. 18. marts 1549 og døde i Frue sogn sst. d. 24. juni 1614. Han var biskop over Århus stift, senere over Sjællands stift og tillige rektor ved Københavns universitet. Han var søn af sognepræst ved Nicolai kirke i København, Jens Peder søn Winstrup og Anna Nielsdatter Hofvet.

Gift 2. gang d. 12. nov. 1615 med Hans Poulsen Resen, der var født d. 2. febr. 1561 i Resen, Skodsborg herred, og døde d. 14. sept. 1638 i København, han blev begravet i Frue kirke. Han var søn af sognepræst Poul Hansen og Johanne Bertelsdatter.

Hans Poulsen Resen var dr. theol. og biskop over Sjællands stift.

Han var 1. gang gift med Barbara Andersdatter, der var født d. 8. marts 1568 i Roskilde og døde d. 29. okt. sst.

- c. Elias Eisenberg, født ca. 1581, død 1635, professor og senere sognepræst.

9. M a g d a l e n e H o l s t.

Magdalene Holst var født ca. 1541 og blev d. 12. jan. 1567 (Reinhusen) gift med købmand i Flensborg Lütke up der Heide. Han var født ca. 1530 og døde d. 7. april 1599 (Reinhusen). Magdalene er død efter 1606. Lütke up der Heide boede på Norretorv, hvor han havde flere ejendomme. 1574 købte han af Asmus Ukes kreditorer et nabohus. (109)

Lütke up der Heide blev gift 1. gang d. 21. juli 1560 med Sophie, en datter af den 1553 afdøde rådmand Thomas thor Smede og den 1565 afdøde Drude Jepsen. Sophie var født ca. 1538 og døde 1565 i Flensborg.

Børn født i Lütke up der Heides første ægteskab:

- a. Ludolphus (Lütke) up der Heide, født d. 13. nov. 1561, død d. 28. marts 1619.

Han var gift med Agathe, en datter af borgmester Marcus Schröder og Nette Feddersen.

Agathe var i 2. ægteskab gift med købmand i Flensborg Ernst Dickmann. Han døde 1636 i Flensborg og begravedes i St. Marie. Agathe døde i 1648 og begravedes d. 26. marts.

- b. Thomas up der Heide. Han blev d. 14. sept. 1578 (Reinhusen) gift med Karstine Uke, datter af byfoged Asmus Uke.

Thomas up der Heide døde i 1607 og begravedes d. 3. maj i Mariekirken.

- c. Elisabeth (Elsbe) up der Heide, nævnt d. 16. febr. 1607.⁽²⁹⁾
 Børn født i Lüttke up der Heides andet ægteskab med Magdalene Holst:
- d. Mette up der Heide. Hun blev gift med Hans Jensen i Roskilde, død før d. 17. febr. 1606.
- e. Sylvester up der Heide. Han fik d. 28. marts 1603 udstedt et "Geburtsbrief", d.v.s. at han har haft til hensigt at bosætte sig andetsteds.
- f. Margrethe up der Heide. Hun blev gift med købmand Claus Gramer i Sønderborg. Han krævede i året 1600 af sin kones halvbrødre, Ludolphus og Thomas up der Heide, 200 mark af hver. De havde forpligtet sig til at give deres søster dette beløb ved hendes bryllup. Kravet dokumenteredes ved en "handschrift", udstedt af svigerfaderen d. 3. juli 1584.⁽³⁰⁾
- g. Andreas up der Heide. Han nævnes endnu 1627 (Møller).

II 2. JOACHIM (JOCHIM) HOLSTE (IV - 2686).

Da Joachim Tiling, far og søn, der ligesom den Joachim Holst, der her er tale om, ofte kaldes Joachim Holst, navnlig i første halvdel af 1500-tallet, kan det være vanskelig at fastslå, hvilken Joachim Holst, der er tale om, med mindre det - som i en dom fra 31. aug. 1562 - udtrykkelig siges, at det drejer sig om Marquards søn. Denne retssag var rejst af sognefolkene i St. Johannes sogn, der klagede over, at Jochim Holst, imod vedtægterne havde indhegnet en del bymarken til egen "profit" og derved skadet deres kvægs græsning. Denne tilstand synes at have varet i 27 år, de harmedes navnlig over, at Jochim Holst tog deres kvæg, der gik på hans mark ind i særlig indhegning ("schüttet"). Frømtl. har han forlangt løsenenge, som skik var i sådanne tilfælde.

Retten bestemte, at det stred mod reglerne for brugen af bymarken - senest bekræftet for 12 år siden under "papegøjetræet" - hvad Joachim Holst havde foretaget sig. (Bilag nr. 1).

D. 17. sept. 1564 møder den "forsigtige" Jochim Holst i retten i Kiel for sammen med andre søsterbørn til den afdøde borgmester Conrad Wulff at gøre arvekrav gældende overfor Conrad Wulffs enke Tale. De har hørt, at hun agter at bortgive sin datter.⁽⁶⁶⁾ I øvrigt se s. 761. Jochim Holst overtog det sydligste af faderens to huse på Holmen.

D. 18. okt. 1568 blev Jochim Holst, som slægtning til salig Asmus Wunsens efterladte børn, beskikket til deres værge. Ved forsømmelse fra faderens side havde denne undladt ved indgåelse af andet ægteskab at sørge derfor. Asmus Wunsen var i første ægteskab gift med en datter af Marten Cordsen. (I øvrigt se: "Slægten Rudbeck i Flensborg" i "Forskellige Familier i Tønder, Flensborg og Sønderborg.")⁽¹¹¹⁾

D. 9. nov. 1562 fik "staddener" Gisbrecht på den "achtbare" Joachim Holstes vegne "don" på et hus i St. Johannes sogn, beliggende øst for Jens Duntzen. Senere fik Joachim Holst skøde på huset af den "beskedne" Hans Petersen eller Lunth.⁽¹¹⁰⁾

Joachim Holst har i øvrigt ikke efterladt sig mange spor i retsprotokoller o.l.

Han var - som broderen Franz - gift med en datter af Boy Paysen og Dorothea, nemlig AGATHE PAYSEN (IV - 2637).

Jochim Holst døde d. 11. okt. 1571 (Reinhusen) og Agathe d. 14. juli 1584. (Reinhusen).

Agathe måtte i årene 1578 - 79 føre en bitter retsstrid med sin svigersøn Willem Winberg og hans kreditorer. Den vil blive omtalt under datteren Dorothea.

Børn:

1. Anna Holst.

Anna (navnet er noget usikkert) blev d. 5. nov. 1559 (Reinhusen) gift med købmanden, senere rådmand, Andreas Feddersen. Han var søn af Hans Feddersen (d.æ.), der var gift med Karstine, en datter af herredsfoged Nis Henriksen, Hajstrupgård. Da borgmester Henrik Nissen, søn af Nis Henriksen skal aflægge ed i sagen mod Claus Frese, er Hans Feddersen en af Henrik Nissens mededsmænd. (I øvrigt se afsnittet "Herredsfogedslægten fra Hajstrupgård").

Andreas Feddersen boede i St. Nicolai sogn, hvor han havde overtaget et hus efter faderen, Hans Feddersen. Efter Andreas Feddersens død fik hans søn, der også hed Hans Feddersen, huset.

Andreas Feddersen døde d. 12. juni 1583 (Reinhusen), og hustruen døde d. 6. dec. 1582 (Reinhusen).

Børn:

a. Metta Feddersen. Hun blev født i 1561 og døde d. 23. marts

1611, 70 år gammel. Hun blev d. 19. juni 1596 gift med den senere borgmester i Flensborg, Marcus Schröder. Han var født i Kiel d. 20. aug. 1558 og døde i Flensborg d. 25. juni 1626. Han var søn af sekretær, senere rådmand og borgmester i Kiel, Franz Schröder og Agathe Frese, en datter af rådmand Claus Frese i Flensborg.

1619 fik Marcus Schröder "dom" på Asmus Matzens hus i Flensborg, (50) og d. 19. febr. 1621 gav Jochim Matzen, Johan Hünken, Botel Matzens, alle i Sønderborg, samt Erich og Claus Matzens kreditorer, repræsenteret ved vinhandler Dietrich von Riesswig i Kiel, skøde til Marcus Schröder på salig Asmus Matzens hus i Flensborg. (Bilag nr. 5). (54)

- b. Hans Feddersen. Han menes at have været gift med Nis Schwensens enke, Margrethe. Margrethe havde efter første ægtemand et hus i Katsund, som 1606 blev overtaget af Hans Feddersen. Hans Feddersen er f. m. t. l. død i 1619 og begravet d. 24. dec. Margrethe døde 1. dec. 1622. (52)
- c. Datter f. m. t. l. gift med Johan Bremer den ældre, død 1624.
- d. Dorothea Feddersen. Gift 1. gang i Sønderborg. Gift 2. gang d. 17. okt. 1602 med stadsskriver Johan Mejer.

3. M a r c u s H o l s t .

Marcus Holst nævnes som afdød under retssagen mellem Willem Winberg og dennes svigermøder, Agathe Holst d. 29. dec. 1579. Han efterlod sig ingen livsarvinger, da han blev arvet af sine søskende.

4. D o r o t h e a H o l s t .

Dorothea Holst blev d. 13. okt. 1566 (Reinhusen) gift med købmand i

Flensborg Willem Winberg. Han var søn af Asmus Christensen og Karstine, der i første ægteskab var gift med borgmester Willem Winberg.

Willem Winberg d.y. kom i økonomiske vanskeligheder.

Han er trængt af sine kreditorer, da han d. 30. jan. 1576 i retten klager over sin svigermoder, Agathe f. Paysen, og begærer skifte efter sin hustrus afdøde fader. (33)

Retten anbefaler, at sagen ordnes ved slægtingers mellemkomst. D. 4. aug. samme år møder Willem Winberg igen i retten og erklærer, at man ikke er kommet videre i sagen. Agathe afslører nu, hvorfor hun stritter imod. Willem Winberg har pantsat hustruens gyldne kæder og andre klenodier, han er kommet i stor gæld. Hendes "svage" datter og hendes børn må beskyttes, så de ikke bringes til tiggerstaven.

Nu viser også Willem Winbers kreditorer sig i retten, bl. a. Peter Andresen fra Hamborg, Bernd Wesenhus og den mest ihærdige, Hans Nielsen, som repræsentant for den adelige fru Edel Hardenberg. D. 18. nov. 1577 melder han sig igen. Han har ladet foretage arrest i Agathe Jochims gods svarende til Dorotheas arv. D. 20. nov. er han atter i retten. Agathe, der er stævnet, undskylder sig med "svag-
hed" og sender sin broder, rådmænd Paul Paysen.

D. 20. nov. 1578 falder der dom i sagen, den går Agathe imod. Hun dømmes til at udrede den fædrene arv til datter og svigersøn. Agathe appellerer d. 7. dec. 1578 til statholderen og de kongelige råder ved Paul Paysen, Asmus Matzen og sønnen Hans Holst. (112)
Dommen stadfæstes af statholderen og de kgl. råder.

D. 6. dec. 1579 lader Agathe Holstes ved Blasius Ekenberg, Andreas Froddesen (fra Toftum) og Asmus Matzen (svigersøn) i retten fremsætte krav om at få tilstillet skiftet ("theilungszettel"), der var overgivet til Asmus Christensen og underskrevet med Willem Winbergs egen hånd. (113)

D. 24. dec. 1579 møder Agathe Holst i retten og erklærer sig villig til at aflægge ed på, at hun har givet rigtige oplysninger om den arvedel, der tilfaldt Dorothea efter sin fader og sine brødre Marcus og Joachim.

Før edsaflæggelsen bliver der afleveret noget sølvtøj, samt nogle forseglede breve. (34)

Følgende samfrønder aflægger ed:

Andreas Peddersen
 Blasius Ekenberg
 Jürggen Matzen
 Marcus Holste
 Andreas Holste

Petter Rudtbeck
 Doye von der Wettering
 Jacob von der Wettering
 Hans Holste
 Jens Sönnichsen

Straks efter edsaflemmelsen foretog rådmand Marten Swelund arrest, ved byfogeden, på 60 mark lb., som Willem Winberg skyldte ham. Det samme gjorde Ditrich Nacke for 8 mark og 10 sk., en guld der stammede fra 1566. (Bilag nr. 6).

Willem Winberg synes at være død på dette tidspunkt, da Fester Nansen ønsker noteret, at han straks efter Willem Winbergs død gjorde arrest i dennes ejendom for sin broder Andreas, hvem Willem Winberg skyldt 14 daler og 6 skilling.

D. 25. nov. 1583 anmoder Asmus Christensen retten om, at der må beskikkes formyndere for sønnen Willem Winbergs børn, for at børnenes arv efter deres bedstemoder Agathe Holst kan fordres og forvaltes. Som formyndere udpeges Merten Swelund, rådmand, og Boy von der Wet-
 tering. (34)

D. 18. juni 1582 er i retsprotokollen noteret, at Willem Winbergs gård og andet gods er blevet vurderet: Gård og stald vurderes til 150 daler. Løkken til 40 daler, en eng på Tved mark er pantsat. (35)
 Dorothea Winberg, f. Holst, døde d. 27. febr. 1586.

Børn:

- a. En datter blev d. 4. nov. 1593 (Reinhusen) gift med Carsten Bendzen. Hun døde allerede d. 23. okt. 1599. (Reinhusen).

4. M a r i n a H o l s t.

Marina Holst blev født i 1560 og døde d. 17. april 1617, 57 år gammel i Flensborg. (36) (132)

Hun blev d. 7. maj 1592 (Reinhusen) gift med Christian von Eulenau, en søn af sekretær i det tyske kancelli i København, Andreas von Eulenau og Mette, en datter af Peter Mole, rådmand i Flensborg, og Anna. Christian von Eulenau var født i 1563 og døde d. 20. okt. 1634.

Han var første gang gift med N.N. I dette ægteskab fødtes en søn, Andreas von Eulenau, der døde 1668 i Flensborg og begravedes d. 12. nov. Han skal 1650 være flyttet til Sønderborg. (115)
 1615 fik Christian von Eulenau "den" på Marines fædrene hus på Holsten

i Flensborg, der betegnes som beliggende mellem Henrich von Mollenfeld mod syd og Diderich Høke mod nord. (57)
Faderen, Jochim Holste havde arvet det efter sin Fader, Marquard Holst.

Christian von Eulenau var 1583 student i Rostock, ligeledes 1585 og 1591 i Leipzig.

Efter studierne blev han købmand i Flensborg, hvor han kaldes en "lærd humanist". 1612 blev han deputeret borger og 1627 rådmænd for St. Nicolai.

Born:

- a. Jochim von Eulenau. Han var ikke myndig ved faderens død og fik som værge beskikket sin halvbroder, Andreas von Eulenau, Rotcher Fust og Evert Vette.

Han synes at have opholdt sig i Sønderborg, hvor han d. 2. aug. 1674 fik døbt sønnen Christian.

Jochim von Eulenau døde i Flensborg i 1690.

- b. Mette von Eulenau. Hun blev født i 1596 og døde i 1640 i Flensborg, 44 år og 5 måneder gammel.

D. 29. aug. 1613 blev hun gift med købmand og rådmænd i Flensborg, Hinrich Kellinghusen, søn af Daniel Kellinghusen og Cathrine Petersen. Hinrich Kellinghusen var født d. 19. april 1578 og døde d. 24. jan. 1661 i Flensborg.

- c. (muligvis) Dorothea von Eulenau, der nævnes i St. Nicolai kirkes konfitentregister 1638.

5. J o c h i m H o l s t .

Jochim Holst blev som ovenfor omtalt d. 7. juli 1574 dræbt af sin fætter Boy Holst, søn af Franz Holst og Marine Paysen.

6. H a n s H o l s t .

Hans Holst nævnes blandt edsafloggerne, da moderen i 1579 aflægger ed i sagen mod Willem Winberg.

Han synes at have slågt sine fætre, Franz Holstes sønner, på med hensyn til voldelig adfærd. 1580 beklager Lütke up der Weide, der var gift med Hans Holstes kusine, Magdalene Holst, sig i retten

over ham på grund af forskellige trusler.⁽³⁸⁾ Retten giver den besked, at byfogeden af begge parter skal kræve løfte med givet håndslag på, at de vil afholde sig fra en hver voldelig og skadelig handling mod hinanden.

D. 24. nov. 1580 møder Lütke op der Heide igen i retten med klage over Hans Holst. Denne var kommet ridende med to ladte bæsser til Lütkes hus. Lütkes kone havde lukket døren, men Hans Holst slog et vindue ind i dørnset og steg over døren (halvdøren). Han havde skræmt kone, børn og tjenestepige. I piselen havde han gennemstukken "nachtrock" og ødelagt Lütkes "værge", som havde ligget i piselen. Han havde sagt, at han ville ombringe Lütke, den "skælm". Først da Iver, der boede i Lütkes kælder, var kommet til, havde Hans Holst forladt huset.

Borgmester og rådmænd gav ordre til, at "stadstjernerne" skulle søge efter Hans Holst og sætte ham i tårnet. (Bilag nr. 3).

D. 8. okt. 1594 nævnes i retsprotokollen en kongelig sentens og befaling vedrørende den syge ungarl Hans Holst angående "Beuerkahr" (Bæverkær). Sagen overgives til de 24 deputerede.⁽³⁹⁾

Ifølge jordebogen fra 1594 er Beuerkahr anslået til 4 mark 1b. i årlig leje og "i disse og alle kommende tider skal dette være uforandret. Decretum Anno 1599."⁽⁴⁰⁾

Hans Holst menes at være død i Flensborg i 1616. En gravsten i Nicolai kirke er bevaret.⁽⁴¹⁾

7. Thale Holst.

Thale var gift med Asmus Matzen, en søn af borgmester i Sønderborg Matz Kremer og hustru Cathrine. Asmus Matzen var broder til Jürgen Matzen, gift med Thales søster, Magdalene, og købmand og rådmænd i Sønderborg.

Asmus Matzen var købmand i Flensborg. Han tog borgerskab og betalte "erffkop" i 1572.

1578 nævnes han som "oldermand af compagniet".⁽⁴²⁾ 1582 forestår han som kikeværge bygningen af et nyt tårn på St. Nicolai kirke.

Han aflagde ed som rådmænd d. 30. april 1585 (Reinhusen).

I 1589 var der faldet nogle "misforståelige" vredesord mellem Asmus Matzen og barberen Paul Moth. Den retslige forhandling blev dog annulleret 6. aug., da alt var sket i "heftig commotion" og Matzen havde erklæret, at han ikke vidste andet at sige om Paul

Moth end "ære, kerlighed og godhed." (43)

Reinhusen nævner under d. 27. febr. 1593: "voruntwilligden sick thosamen up dem slate Gert Rantzow und Asmus Matzen".

Asmus Matzen døde d. 16. dec. 1610 og Thale døde i 1618 og blev begravet d. 4. febr.

De efterlod sig ikke livsarvinger, det var deres brødre og søstre, der arvede dem. Det gav anledning til en del stridigheder.

Nogle af arvingerne havde opkøbt de andres arverettigheder, noget der dengang synes ikke at have været ualmindelig. Det drejede sig om rådmænd Johan Hülken i Sønderborg, der var gift med en datter af rådmænd Jürgen Matzen i Sønderborg, broder til Asmus Matzen, ligesom Jürgen Matzens hustru, Magdalene, var søster til Thale, endvidere Jochim Matzen, Sønderborg, en søn af Jürgen Matzen og Magdalene.

Senere under retssagen gør også Botel Matzen, Sønderborg, sig gældende. Hun var enke efter Asmus Matzens broder, rådmænd Hans Matzen, Sønderborg.

Ved en retssag, der indledtes d. 13. juli 1618 i Flensborg nævnes, at der har meldt sig kreditorer til to af Asmus Matzens brødre, nemlig til Claus Matzen, Kiel, afdød rådmænd der, og til Erik Matzen, Sønderborg. Retten giver den besked, at kreditorerne skal have deres penge, og at disse til gengæld skal give arvingerne skøde og dom på Asmus Matzens hus. (44)

Ved et retsmøde d. 11. okt. 1619 nævnes en af kreditorerne, nemlig vinhandler Diderich von Riesswig, Kiel. Det oplyses, at de to brødre Claus og Eriks andel af arven beløber sig til 279 mark og 5 sk. til hver. Diderich von Riesswig hævder, at det i Kiel er borte, at øl- og vingæld går forud for anden gæld. Der har også nu meldt sig andre kreditorer. Således har Erik Matzen i 1596 udstedt en obligation på 200 mark lb. til amtsskriver Carsten Petersen, Sønderborg. Carsten Petersen var gift med en datter af Hans Matzen og Botel. Begge ægtefæller var døde, men børnenes formyndere gjorde krav gældende. I første omgang fik Diderich von Riesswig tilkendt sin del af Erik Matzens arveandel.

D. 22. nov. 1619 førte han en sag mod Botel Matzens, Sønderborg, om Claus Matzens andel.

Sagen endte med forlig "durch gültliche Unterhandlung". Botel Matzens fik et hundrede mark lybsk af Claus Matzens andel, det øvrige skulle tilfalde Diderich von Riesswig. (45)

D. 19. febr. 1621 gav Jochim Matzen, Johan Hünken, Botolt Matzens, alle fra Sønderborg, samt Diderich von Riesswig, skøde til borgmester Marcus Schröder på salig Asmus Matzens hus i St. Nicolai, beliggende mellem Oleff Hutstafirers på sydsiden og Thomas Schreibers på nordsiden. ⁽⁴⁶⁾

8. A g a t h e H o l s t.

D. 1. juli 1588 gav Asmus Matzen i sine svigerinders Agathe og Marine Holstes navne skøde til Gerd von Mehrfeld, Hans Lückes (fuldmægtig?) i Lybæk på de to svigerinders hus, beliggende mellem rådhuset mod nord og Hans Sønnichsens mod syd. ⁽⁴⁷⁾ (132)

I året 1600 betalte Agathe Holst 8 skilling for leje af en kirkestol i sydsiden af St. Nicolai kirke.

Hun døde i 1606 og blev d. 16. dec. begravet. ⁽⁴⁸⁾ 1607 blev der betalt 10 mark for hendes begravelse i kirken. ⁽⁴⁸⁾

9. M a g d a l e n e H o l s t. (IV - 1343).

Magdalene Holst blev gift med købmand og rådmænd i Sønderborg, Jürgen Matzen (IV - 1342), søn af borgmester i Sønderborg. Matz Kremer og Cathrine.

D. 20. marts 1615 gav søstrene Thale og Magdalene skøde til Christian von Eulenaus (gift med deres søster Marine) på salig Jochim Holstes, deres faders, hus på Holmen i Flensborg. (Bilag nr. 4).

Jürgen Matzen døde i Sønderborg i 1614 og Magdalene sst. i 1622.

Der blev ringet for hende d. 6. og d. 7. maj.

I øvrigt se afsnittet "Matzen-familien i Sønderborg".

Bilag 1

Marquart Holst (IV - 5372)

Sønnesen, søn af Frantz Hølst, Marquart Holst d. y.

O. H. Møller: Der Stadt Flensburg Schötebuch.

Nr. 1270. NNN. 1589. Marquardt Holste gifft dem edlen vnd Ernvesten Dirick Hoeken Schote vp synes sel vaters Frantz Holstens huss v. hoffe in Kerspel Nicolai twischen Clawes Jacobsen up der Norder v. seligen Jochim Holsteins Erven vp der Südersiden belegen, wo sin Vater vnd he na ehm datsuluige beseten, ock mit dem Fahrwege vp der Süderside belegen. Doch mit dem Bescheide dat sel. Jochim Hostensteins Eruenden Arcker auer den Fahrwege v. den freyen Dorchganck vnd Fahren dorch den Fahrweg, wo van oldensher gebrucklich ock henforder ungehindert tho gebrukende sollen berechtiget seyn

Bilag 2.

Sententiae, Stadtarchiv Flensburg, A. 33, fol. 55.

St. Johannis Kerspellüde
clegere

Jochim Holste
Beclageder

Mandages na Jacobi Apostoli hebben de gemeynen Kerspellüde uth St. Johannis Kerspel samplich geclaget, dat Ene van deme Achtbarn Jochim Holstenn unpass zu öhrer weyde und Veegange geschien syn scholde, wente he vor ethlichen Jahren eynd Deyll van öhrem Stadt-Felde, datt vor hundert Jaren tho öhres Kerspel veegange gelegen vnd gehöret hebbe, sunder öhrem willen vnd fullborth tho sinem profiete ingenomen vnd ingediket, ock gebrucket hebbe, vnd sy ein Deyl öhres Veehs darauer vordorren vnd vorlaren, eyn Deyll van Jochim geschüttet, vnd se van öhrer eygener Weyde schutt-geld tho geuende also genothiget worden. Worumme dewyle wy vorgenamen, dat Stadt-Felt doch sunst in synen olden gebrueck wedder tho bringende, beeden se under demüchlikenn, dat Jochim Holste mochte darhenne gewisen efte gehalten werden, datt he sick an sineme eygen (geliek wo synn seliger vader Marquardt Holste, vnd sunst ock de folgende Burgemeistereegedaehn, welckere in St Johannis velde nichts

tho jennige tyden gehatt, edder dar inthonemede siek jemals vnderstanden hedden) benögen, vnd Em datt wedderfolgen lathen, ock allen bewissliken Schaden, so solliche siner Innemendes haluen deme kerspele weddurfaren, vprichten mochte: Hirup wy Burgermeistere vnd Radmanne der Stadt Flensborch nach vorhoere vnd Erweginge der Sackenn. gesocht vnd befallen hebben, datt de gemelten Kerspellüde alle dat Jenné, so tho ehrem Vee-gange vnd Weyde vor XXVII Jaer gelegenn, ock nu vorthann beholden vnd gebrucken schollen, na der Beleuinge, de Eyn Raet vnd de XXIV Mann van der gantzen meinheit wegen vor twelf Jaren under deme Pangelbohme ingegaen vnnnd einhellicken belevet hadden, vnd scholde Jochim Holsten vp sodanen Öhreme Stadtfeldt Öhre vee tho scküttende vorbadenn syn.

Diese Sentens wart den Kerspellüden St. Johann kerspell am 31 augusti Anno 62, vnder des Rades segele weyll se vormalis darvmmenicht gefordert, effte se woll anno 61 gesproken was, mitgedelett.

Bilag 4.

O.H. Moller: Der Stadt Flensburg Schötebuch, Stadtarchiv Flensburg, XII Hs Nr. 9541.

Nr. 2371. 1615. Montags 20 Martii.

Tale Matzen v. ehr suster Magdalena Matzen tho Sonderborg geuen Christano Eulenow Schote vp sel Jochim Holsten hus mit den haluen farwege twischen Dirick Höke v. Olef Hutstafirers

Nr. 2578. - 1619 - N.N. finden dem Bm. Marco Schröder den dohm auf seel. Asmus Matzens haus in K. Nicolai zwischen Oluff Hutstafirer auf der Süder v. Thomas Schreibers Haus auf der Norderseite.

Nr. 2620. - Montag 19. Febr. 1621.

Jochim Matzen, Johan Hümken, auch Botelt Matzen zu Sonderburg v. Dieterich von Riesswig Weinschenk zu Kiel, geben dem Bm. Marco Schröder Schöte auf sel Asmus Matzen gewesen Haus in K. Nicolai zwischen Oleff Hutstafirers auf der Süder v. Thomas Schreibers Behausung auf der Norder Seite.

Nr. 1406. - 1588, 1. Julii. Amus Matzen im Namen Agathen v. Marinen Holsteins, seligen Joachim Tochter, giffet Gerd von Behr-
feld Hanses Lückes tho Lübeck, eine freye Schote vp gedachter
syner Schwagerschen hus twischen dem Rathuss vp der norder vnd
Hans Sönnichsen hus vp der Süder Siden belegen, mit dem frien
Fahrwege.

Nr. 1426. NNN 1589 finden Amus Matzen als vollmechtigen der
dogetsamen Agathen v. Marinen Holsteins, sel. Joachims dochter,
den Dohm up Carsten Brunns hus in Kerspel Nic. twischen Joachim
Grambeck v. Karsten Megdeberg.

Bilag 5.

Jochim Holste

Søn: Hans Holste

Gerichtsprot. Bd. II, 1. S. 34. Stadtarchiv Flensburg
A, Lfr. 34.

24. Novembris 1580

Ahn diesem tage, als die beiden Bürgermeistere vnd etliche Rahtsvorwandten, als: Peter Rigwartzen, Matthias Christensen Valentin Pawelsen, Clawes Wendt, Jorgen Steffens, Marten Schwelund und der kunningliche Stadtfaget Herbert von Badendieck vorsamlet gewesen vff dem nachmittagh. So ist der Achtbar Ludolphus vpp der Heide vor sie gekommen vnd sich zu höchsten beclagett, dass er diesen Tagh erstlich anheimisch in sein Haus gekommen, vnd wie darselbst des Hern Amtmans diener Ludolff bey Ihm gewesen. So ist Hans Holstein midt einem Klepper fur seine Thuren geritten kommen, midt 2 geladene feuerbüchsen. Darauff seine hausfrauwe die thuren zugeschlossen. Wie aber der Holstein von dem pferde abgestiegen, hatt Er ein finster In der dornsen eingeschlagen vnd vber die thuren gestigen, dass auch seine kinder fur Ihn in einen gewelbeten keller fliehen müssen, vnd hatt seine hausfrawen auss dem Hause nach dem stalle gejaget. Darnach seinen langen gefutterten nachtrock (wie dan in continenti fur den ahnwesenden Rahtsvorwandten gezeiget) etsliche mahl In seinem pesel durchgestocken und gehauen, auch seine (des Lüttkens) wehre, so In den pesell dabey gelegen zerschlagen. Vnd eine arme kranke dienstmagt, so In dem keller gelegen, erschrecken willen, dass Sie Ihm entfliehen müsse.

Dazu Er auch zu seinem volcke In dem Hause geredet vnd gefraget, wo Ihnen solcher gast behage vnd gefalle. Er wolte Luttken den Schelm, noch heutiges tages vmbringen. Dieweill aber sein häuerling Iuer, auss dem Keller vffgelauffen vnd zu Hans Holstein eindringen willen hatt Er sich gewendet, vnd widerumb nach seinem pferde gelauffen.

Wan nuhn durch diss alles, Ihme ein Herrwergh vnd vbermutige gewalt vnd freuel widerfahren, auch ein Ersam Raht sich günstiglich zu erinnern, wie gemelter Hans Holstein auch vor-mahls zu etzlichen Zeitten gewaltt vnd muthwillen gegen Ihne geübt. Darüber dan auch gebührlich geklagett vnd Hans Holstein gegen den kuninglichen Stadtfagede zu etzlichen mahlen promittieret vnnd midt gethaner handtastinge gelobet, dass Er sich mitt hand vnd munde, gegen Ihne sich nicht vngreiffen wolle vnd solches vngeachtet diesen grossen freuel gegen Ihne geübett, So bittet Er von wegen der Kon. Sentz. vnnd des gerichtes hoheit, dass Ihme gebürliche Schutz ge-deien, vnnd gegen den gewaltsamen Freueler gebührende rechte Straffe vorgenommen müge. Solches sey seine clage, welche Er auch wolle gestendig sein vnnd dieselben nach allen rechten ausführen vnnd verfolgen.

Hieruff ist der Stadtfaget durch den Bürgermeister Thomas Fincken gefragt, ob Er auch solche vorberürte vorpflichtung von Hans Holstein genommen. Darauff Er Jha geantwortet, vnd ferner bezeuget, dass Andreas Feddersen dabey gegenwertig gewesen, dass Hans Holstein sich vorpflichtet mitt gethaner handtastinge dass Er gegen Ludolphum vnnd die seinige seine handt und mundt halten wolle bis zu ausdracht der Sachen. Unnd wolle Er Lüttken zum nechtskunfftigen gerichtstage zu Richte besprechen. Er aber (der faget) habe Hans Holstein niemahls clagende befunden.

Demnach haben die beiden Bürgermeister vnd ahnwesende Rahtpersonen einhellig geschlossen, vnd bewilliget, dass man Hansen Holstein, wegen solches geübten Herrwerkes midt den dienern ernstlich suchen vnd In den turm setzen solle, und ob man Ihnen diesen abend nicht ahntreffen würde, soll man Ihnen nicht weniger des anderen tages verfolgen, vnd sich darahn nicht hindern vnd abhalten lassen.

Ob Er schon Erbgessen sey. Solches auch der Faget gebührlich zuvorrichtende ahngenommen.

Bilag 6.

Ratsgerichtsprotokoll. A. 1fnr. 34. Bd. 1. s. 244 B. Stadtarch,
Flensb.

Forma Juramenti.

Nach Inhalt eines Erb. Rahtes zu Flensburg Anno 78, den 20. Novembris gesprochenen Urtheils Vnnd daruff eruolgtter der Konninglichen Rahte erklering Ao 79 den 25 Nouembris Schweren Agatha Holsteins nachbeschriebene Sambtfreunde mit darreichung-Zweier vndterschreibener Zettell, Daran der erste vff dass getheilte gutt. Der ander uff dass vngetheilte gutt kautende sein, Dass Sie Wilhelm Weinbergers Erbtheil So seiner hausfrawen Dorotheen Hosteins, nach Ihrem Seligen vatter Jochim Holstein, vnnd beiden Bruderen Marcus vnnd Jochim angefallen ist/: Desselben Creditoren recht vnnd vffrichtig ausweysen, vnnd darinne nichtes vorbehalten, So wahrlich Ihnen Gott vnd sein heiliges Euangelium hilffen soll.

Namen der Sambtfreunde So schweren

Andreas Feddersen
Blasius Eichenberg
Asmus Matzen
Jorgen Matzen
Marcus Holste
Andreas Holste

Petter Rudtbecke
Jochim Holste
Boye von der Wattering
Jacob von der Wattering
Hans Holste
Jens Sonnichsen

Bilag til "Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans slægt".

Bilag 7.

Sejdelin II, s. 589 ff. (fra Klosterarkivet).

Flensborg d. 17. jan. 1554.

Joachim Tilinges des olden testamente.

Inn Gades Namen, amenn. Nha Christij vnser herenn vnd heilands gebort dusent viffhundert vnnnd im lliij jare am dage Antonij bekenne ick Jochim Tilingk de olde vor my vnnnd myne eruenn, dath ick angemarket hebbe, dat ick nicht wissers bynn de dot, vnnnd nicht vnwisser is denn de stunde, wenn de almechtige vnnnd barmhertige godt my vann hir eskenn werdt; darumme dewile de almechtige godt my vann hir eskenn werdt, vnnnd mynn leuent so vele jar gestreckt vnnnd mit vornufft vnnnd gesuntheit vpgeholdenn, szo will ick in der besten wise, form vnnnd ordninge mynn testament vnnnd lateste wille mit wolbedachtenn synne maken.

Thom erstenn beuele ick gade myne zele, wen ick van hir scheidenn schall, vnnnd mynenn licham der erden vnnnd shall begrauenn.

Sancte Niclaus kercke is my schuldich xzj mr; dar gaff ick vann tho dem nienn orgellwarke x mr; dar sint noch xj mr., de geue ick tho vor myne legerstede in gemelte kerchenn.

Jtem noch geue ick tho der gedachtenn kerchenn twintich mr. houetstoll, de sin jnn Jurgenn Hansenn sinem huse by der molen.

Ock geue ick mynem kercherenn vnnnd bichtvader j goltguldenn.

Ock geue ick Jochim sinenn kinderenn malcken j suluerenn lepel, vnnnd geue Andresken j suluerenn becker.

Jtem szo geue ick zelige Andreas sinen kynderenn malcken j suluerenn lepell.

Ick geue Mergreten dochter Marieken dat vorgulde krutze mit der keden ock einen suluerenn lepell.

Jtem ick geue Soffie eine vorguldenn remen, de wicht xxxvij loth.

Jtem Mette mynn dochter schall hebbenn vj^c mr; ock geue ick Mette denn kleinen remenn nha er moder; ock geue ick ehr de grote vorguldenn schale, de wicht xxxij lott; ock geue ick er einen suluerenn beker; hefft se entfangen.

Ock geue ick Mette Festers Soffien dochter ehr grotmoder brutbeker; hefft se entfangen.

Jtem wider, so will ick mynenn kinderenn myne guder delenn, also my gudt duncket, vnnnd dath gelicken is, wo folget:

Jck sette dit hus twischenn Hinrich Borchorst vnnnd Hanns Petersenn ahnn mit der haluen schune, de Jochim nhu tho pande hefft, vnnnd iij mandel in der suderlucke vnnnd mit denn beidenn vorkellern thor strattenn vor ij dusent marck lubsck; de dre bodenn geuenn des jars xv mr., de beiden keller xvj mr.; vann denn drenn bodenn schal afgann alle jar viff marck; dar schal me brot vor geuen den armen; jtem so hefft Jochim dennoch des jars xxvj mr. thoborende; jtem meister Gerdt hefft in dessem gemeltem huse ver hundert marck, alle Michaaelj tho rente xx mr.; jn dessem huse schal Jochim hebben xij mr.; so is dar noch jnne verhundert marck, de schalen jnn de delynge; jtem ick hebbe viff jarlanck de rente vtgelecht vnnnd meister Gerdt gegeuen; de hort Jochim vttholeggende, he bruket dat hus; is jc mr.; ick hebbe dit jar vth gelecht xxiiij (tilføjet med egen hånd); jtem Jochim hefft dit hus na der rente vor xiiij c vnnnd lxxx mr. lubsck. Ick geue Jacupken sinem szoene j sulueren beker.

Jtem zelige Andreas kinderen scholenn hebbenn in stede eres vaders nha my vnnnd zelige Marine, also ehr groteuader vnnnd grotmoder, xij c marck; jck sette denn kindern dat hus ahn vor xij c mr.

Jtem Soffie mynn dochter schal hebbenn thor brudtschat vj mr. darup hefft se entfangen v hundert mr., dar schal se tho hebbenn j c mr.; schal se hebben jn Jacub Diricksens sinem huse, alle jar soes marck tho renthe.

Hir tho geue ick Soffie de lucke besuden de grotelucke; dartho geue ick er mit Margreten de halue schune mit dem perdestall; jtem so geue ick Soffie vnnnd Margreten den bauenn kolhoff mit dem bauen dicke.

Jthem geue ick minem szoene Jochim ein suluerenn beker vann denn groten bekern; ock geue ick Anneke sine frowen j klenen beker; Andreas vnd Jacubken sint hir vor ahngetekent.

Jtem ick geue Mette in der suderlucke iij mandel vnnnd de schune, welcher se entfangen hefft; ock geue ick ehr denn karnap, so vele also meister Hans bruket, giff alle jar thor hure viij mr.; jck sette er denn carnap vp j c vnd xx mr. in er brutschat.

Jtem Margrete schal ock hebben vj c mr.; ick hebbe ehr vorwiset in Hinrick Borchorsten sinem huse iijc mr.; dar schal se tho hebbenn iijc

mr.; de schal Jochim ehr geuenn vth dessem huse, effte se beholde desse quist vor iij c mr.; de vofftich marck will ick ehr dochter schenken tho vaddergelde; hir entbauenn geue ick Margreten de tofft, so ick gekofft vann Hinrick Smidt; ock geue ick ehr de schune, de mit steen gedecket is; dartho geue ick ehr alle de lattenn, de in der schune sin, vnd de eken stender, vnd wat dar sust jnne is; ock geue ick Margrete in der suderlucke iij mandell, is x acker.

Jtem Mette mynn dochter schal hebbenn vj c marck thor brutschat; dath hus hefft se vor iij c mr.; dar schal se tho hebbenn iij hundert marck; jck sette ehr denn carnap vor hundert vnd xx mr., wo gemelt; jtem ick hebbe in dem husze vorbuwet iij c marck, schall Margrete hebbenn vth der betring des huses (senere tilføjet); dar schal se tho hebben wo folget; jtem in Hans Tomsen hus vofftich mr.; jnn Martenn Veddersenn hus xx mr.; jnn Andreas Bartelsen hus de sniker im kloster xx mr.; jnn Hans Clausenn huse xxx mr.; jnn Johann Brun sinem huse xxx mr.; jnn Jurgen Steffensenn synem huse x; jnn sunte Johans kerspell xxjjjj mr; jnn Peter Negelsen schomaker sinem huse xvj mr.; jtem ick rekene de eine marck, de Hans Lowsen jarliches tho rente giff, vnd de xij sk., de Kallj giff, vor xx marck houetstoll; summa is vj c mr.; desse iij c mr. rentenn alle jar xxij mr. iij s. lubsck; hirentjegenn is Metthen mhan Jens my schuldich hundert gulden, so ick tho Hamborch vor ehm vthgelecht hebbe; noch is he my xxxj mr.

Jtem alle desse vorgeschreuen stucke, puncte vnd artikel, samptlich vnd ein jslick besundern, will ick also stercklich vnd vann mynenn eruenn geholdenn hebben, so se des thom jungstenn dage willenn redegeuen. Des thor tuchnisse der warheit hebbe ick mynn jngesegel hir vnder gedruket jm jar, stede vnd dage wo bauenn vnd tho groter bekrefnis mit egener hant hir vndergeschreuen.

(Alt det følgende er skrevet med Tilings egen Haand) Dyt als vor gesch, bekenne ick myt eghen hant vor my vnde myne arfen, vnde wyl dat also wvvorandert gehalten hebben jn aller mate, als ick des jn myner fvlmacht vorfattet, dar vpp ick myn passeer hyr vnder bekrechtet hebbe.

Jochem Tylyngh
de olde

(L. S.)

Ick erwele vnde bydde vnmme godes wyllen to testamentetarrynck (testamentarien) mynen leuen faddern Frans Holsten vnde Marck Mandessen; to teken der danckbarheyt geue ick en jder en golt. g. hyrby jn gelecht.

Noter og henvisninger til "Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans slægt."

1. H. C. P. Sejdelin: Diplomatarium Flensborgense II, s. 589. København 1865 og 1873. (Sejdelin I og II).
2. Sejdelin I, s. 248.
3. Sejdelin I, s. 70 og 73.
4. Sejdelin I, s. 79.
5. Sejdelin I, s. 76 og 74.
6. Sejdelin I, s. 665.
7. Sejdelin II, s. 8.
8. Sejdelin II, s. 7.
9. Sejdelin II, s. 155 - 156.
10. Sejdelin II, s. 151.
11. Sejdelin II, s. 369.
12. Th. O. Achelis: Matrikel der schleswigschen Studenten 1517 - 1740. Nr. 227. København 1966.
13. Achelis nr. 228.
14. Sejdelin II, s. 756.
15. Sejdelin II, s. 455.
16. Sejdlin II, s. 511.
17. A. Wolff: Bürgermeister Peter Pomerening. Zeitschr. d. Ges. f. schlesw.-holst. Geschichte. Bd. 4. 1873.
18. O. H. Møller: Der Stadt Flensburg Schötebuch, nr. 1097 og 1258. Stadtarch. Flensb. XII Hs. Lfnr. 954^I, 954^{II}, 955. (Schötebuch).
19. Ratsgerichtsprotokoll Flensb. Bd. 1, pag. 189 - 309. (1573). Stadtarch. Flensb. A Lfnr. 34. (Gerichtsprotokoll).
20. Gerichtsprotokoll. Flensb. Bd. 3 II.
21. Flensborg amtsregnskaber. S-film 2513. Rigsarkivet (R.A.)
22. Gerichtsprot. Bd. 2 II, pag. 185.

23. Gerichtsprot. Bd. 2 II, pag. 224.
24. Gerichtsprot. Bd. 1.
25. Jonas Moier: Mein Hausprotokoll. Stadtarch. Flensb. Flensburgsien, 945 IV.
26. O. Schültt: Geschichte der Schrittsprache im ehemaligen Amt und in der Stadt Flensburg bis 1650. Flensb. 1919, s. 28. (Schriftsprache).
27. Gerichtsprot. Bd. 6.
28. Gerichtsprot. Bd. 6.
29. Gerichtsprot. Bd. 4, s. 50.
30. Gerichtsprot. Bd. 4.
31. Gerichtsprot. 1574 - 79. Bd. 1, s. 161 A.
32. Jonathan Smith: Slesvigske amtsforvaltere. Manuskript. L.A.S.
33. Gerichtsprot. Bd. 1, pag. 55.
34. Gerichtsprot. Bd. 1, pag. 243 A.
35. Gerichtsprot. Bd., pag. 95.
36. Kunstdenkmäler der Stadt Flensburg, s. 201. Deutscher Kunstverlag 1955.
37. Schötebuch nr. 2366.
38. Gerichtsprot. Bd. 1, s. 184.
39. Gerichtsprot. Bd 3, s. 188 B.
40. Erdbuch der Stadt Flensburg 1594. Stadtarch. Flensb. A nr. 212.
41. Kunstdenkmäler der Stadt Flensburg, s. 196.
42. Schriftsprache, s. 196.
43. Gerichtsprot. Bd. 2.
44. Gerichtsprot. Bd. 7, pag. 160.
45. Gerichtsprot. Bd. 7.
46. Schötebuch nr. 2620.
47. Schötebuch nr. 1406 og nr. 1426.
48. St. Nicolai kirkeregnskaber. Stadtarch, Flensb.

49. Schrittsprache, s. 30.
50. Schötebuch nr. 2571.
51. Schötebuch nr. 2620.
52. Jacob Jessen: Drei Familien Holst in Flensburg. Stadtarch. Flensb. - XII Hs Lfnr. 1615. Bd. 1.
53. Sejdelin II, s. 589.
54. Sententienbook. Stadtarch. Flensb. A 33.
55. Gerichtsprot. Bd. 1, s. 165.
56. Gerichtsprot. Bd. 1.
57. Gerichtsprot. Bd. 3 I, s. 2 A.
58. Schötebuch nr. 764.

59. Se afsnittet "Junge Sønnich i Flensburg og hans efterkommere."
60. Peter Mole var gift med Anna, der fml. var datter af klokkestøberen Peter Hansen og hustru Mette. Anna havde i første ægteskab været gift med Peter Festersen. I dette ægteskab fødtes Michel Festersen, farver i Husum, gift med Salome Froddesen, datter af Bernd Froddesen (IV - 1316).
I øvrigt se afsnittene: "Flensburg - Rudbøl - Tønder - slægten", note 69, og "Froddesen-slægten fra Toftum".
61. Lothar Swertlik: Der hansisch-dänische Landhandel und seine Träger. Zeitschr. d. Ges. f. schlesw.-holst. Geschichte Bd. 88, 1963, s. 142 - 143.
62. C. L. E. von Stemann: Geschichte des öffentlichen und Privatrechts des Herzogthums Schleswig. 3. Theil. Kopenhagen 1867.
63. Vello Helk: Jesuiten Henrik Mandixen og andre konvertitter fra Flensburg i reformationstiden. Kirkehistoriske samlinger. 7. rk. 5. bd. 1. hefte, s. 286. København 1963.
64. Bonde og Hvidtfeldt: Borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensburg 1550 - 1848. Historisk Samfund for Sønderjylland 1961.
65. Gerichtsprot. Flensb. Bd. 4, s. 354, 25.4.1608.
- - - Bd. 4, s. 376, 2.3.1609.

66. Gundlach: Kieler Denkelbok, s. 132. Mitteilungen der Ges. f. Kieler Stadtgeschichte. Heft 24. Kiel 1908.
67. C. E. Leverkus: Nordelbingsche Pastorenfamilien und ihre Nachkommer. Hamburg 1973.
68. Sejdelin I, s. 237 og 257.
69. Sejdelin I, s. 394.
70. Sejdelin I, s. 251.
71. Sejdelin I, s. 78.
72. Sejdelin I, s. 490 - 91 og 494.
73. Sejdelin II, s. 22.
74. Schötebuch nr. 274.
75. Gerichtsprot. 2 I, s. 104.
76. Sejdelin I, s. 74.
77. - I, s. 76.
78. - I, s. 251.
79. - I, s. 519.
80. - I, s. 79.
81. - I, s. 62.
82. - I, s. 252.
83. - II, s. 17 - 18.
84. - I, s. 79.
85. - I, s. 62.
86. - II, s. 249. Schötebuch nr. 459.
87. - II, s. 593.
88. Gerichtsprot. Bd. 2, s. 277. 3.1.1588.
89. Reinhusen 173.
90. Reinhusen 1663.
91. Schötebuch nr. 1028 og 1032.
92. Reinhusen 1194. Johannes Reinhusen: Annales Flensburgenses 1558 - 1604. Ved F. Gundlach. Kiel 1926.

93. Gerichtsprot. Bd. 9, s. 171.
94. Jac. Jessen (52), efter Heimreich.
95. Reinhusen.
- 96 Reinhusen nr. 26.
97. Reinhusen.
98. Gerichtsprot. Bd. 3 II, s. 139. Schötebuch nr. 1524.
99. Reinhusen.
100. Reinhusen 1369.
101. Reinhusen 1305.
102. Reinhusen.
103. Marielkirkens klokkepengeregnskab.
104. Reinhusen.
105. Reinhusen.
106. Reinhusen.
107. Reinhusen.
108. Bonde og Hvidtfeldt.
109. Schötebuch nr. 695, 1034, 1493, 1495.
110. Schötebuch nr. 759.
111. Sententiae (Sententienbook). Stadtarch. Flensb. Lfnr. 33, s. 79.
112. Gerichtsprot. Bd. 1, s. 207 A.
113. Gerichtsprot. Bd. 1, s. 243 t.v.
114. Jacob Jessen anfører (52), at Agathe Holst muligvis kan have været gift med Peter Simensen, der sammen med Agathe Simens forærede en sølvkande til Nicolai kirke. På kanden er indgraveret Holste-våbenet. Peter Simensen er iøvrigt ifølge J.J. ukendt i Flensborg.
Det drejer sig vist snarere om Peter Simensen, også kaldet Peter Petersen Junior, fra Husum, gift med stiftfoged Iven Axens datter Agathe fra Rødemis. Iven Axen og Peter Simensen havde tilknytning til Flensborg gennem Ratke Kruse, gift med

Boy von der Metterings datter Anna. Peter Simonsen var ved som fadder til en af Ratke Kruses sønner, senere som fornynder for Ratke Kruses to sønner sammen med Thomas von der Mettering og Jørgen Valentin. (Ratgerichtsprotokoll Bd. 12, pag. 3, A. Lfrur. 34. Stadtarch. Flensburg).

115. Kraack: Die Flensburger Geburtsbriefe, s. 18. Ifølge denne skal Andreas von Eylennow, der i Flensborg var deputeret borger, være død i 1660 og ikke som ifølge Jac. Jessen i 1668.
116. Sejdelin I, s. 251.
117. Sejdelin I, s. 396.
118. Sejdelin I, s. 419 og 521.
119. Sejdelin I, s. 434.
120. Sejdelin I, s. 437.
121. Sejdelin I, s. 442.
122. Schleswig-holst. Kirchengeschichte, Bd. 4, s. 88.
123. Reinhusen nr. 643.
124. Bonde og Hvidtfeldt: Borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensborg 1550 - 1848, nr. 68.
125. Reinhusen nr. 343.
126. Reinhusen nr. 1446.
127. Reinhusen, nr. 325.
128. Reinhusen, nr. 718.
129. Selv om han ved sin død kaldes "de olde", må han være identisk med den Jochim Tiling d.y., der nævnes blandt Jochim Tiling d.x.S ældres arvinger i 1562, s. 730 for oven.
130. Tale (Taleke) nævnes i Kaland 1507 (Sejdelin I, s. 75), i St. Gertrudsgilde (Sejdelin I, s. 112) og i Købmandsgildet 1511 (Sejdelin I, s. 253).
Tale var muligvis datter af Claus Wulffs anden hustru, Tale, og ikke som anført af første hustru, Sile. At to af børnebørnene hedder Tale taler herfor.

132. Med Asmus Matzen som fuldmægtig solgte de to søstre Agathe og Marine Holst et hus på sydsiden af rådhuset til Gerd von Mehrfeld, der synes at have været fuldmægtig for Hans Lücke i Lybæk. Det skete d. 1. juli 1588.
I 1589 købte de - ligeledes med Asmus Matzen som fuldmægtig - et hus i Nicolai sogn.
(Bilag 4, s. 754 A).
133. Mette Tilings synes den 17. sept. 1566 at have indgået 2. ægteskab med Bastian Swendes. (Reinhusen 132).
Bastian Swendes (Sebastian Svendes eller Schwendt) var kgl. sekretær (frmtl. i det tyske kancelli). Han blev 1. gang gift den 23. maj 1563 (Reinhusen) med Anna Schulte, datter af borgmester for St. Marie Marten Schulte og Catharina Smith, en datter af borgmester Nis Smith i Flensborg.
Anna døde efter et kortvarigt ægteskab før sept. 1566 i København.
134. Daniel Kellinghusen og Erich Marquardsen beklager sig den 29. aug. 1596 overfor retten i Flensborg, over at deres svoger, Moritz Mandixen, har solgt en kvindestol i Nicolaikirken. Moritz Mandixen mener at have rettighed til stolen efter sin moder og sin bedstemoder. (Retsprotokol Bd. 3 II. Stadtarchiv Flensb.).
Daniel Kellinghusen var gift første gang med Anna. Anden gang den 4. juni 1576 (Reinhusen) med Christine, datter af Iver Petersen. (Jacob Jessen: Die Familie Kellinghusen in Flensburg. XII Hs Lfnr. 1615. Bd. 16 c. Stadtarch. Flensb.).
Daniel Kellinghusen blev født i Hamborg i 1538 og døde i Flensborg den 3. okt. 1601. Han var søn af borger og købmand i Hamborg Claus Kellinghusen og Margareta.
I ægteskabet med Anna Mandixen fødtes sønnen Hinrich Kellinghusen (1578-1661). Han var købmand og rådmand i Flensborg.
Hinrich Kellinghusen blev den 29. aug. 1613 i Flensborg gift med Metta von Eulenaus. Hun var datter af rådmand Christian von Eulenaus og Marina Holst, datter af Jochim Holst og Agathe Paysen. (Se s. 749).

B O R G M E S T E R C L A U S W U L F F I K I E L O G
H A N S S L A G T.

I. C L A U S W U L F F (IV - 10 746). (Bilag 1).

Claus Wulff var frmtl. købmand i Kiel. Han nævnes som rådmand 1489 og som borgmester 1496, og som sådan omtales han sidste gang d. 27. juni 1517.⁽²⁹⁾

Han var første gang gift med Sile (Ziele) (IV - 10 747), med hvem han i medgift fik et hus i Brüggstrate i 1477.⁽⁴⁾ Det havde tidligere tilhørt Johan Cordes.

Anden gang var han gift med Tale. Hun var gift anden gang med Bartholomæus Geireig. Tale Geireiges nævnes endnu i live i 1550.

3. juli 1549 og 17. juni 1550 førte Matthias Cordes sag mod hende angående en mur. Hendes interesser varetoges af sønnen borgmester Conrad Wulff.⁽²⁹⁾

Claus Wulff nævnes også med et hus i Schomakerstrate.⁽⁵⁾ Han overdrager 1511 et hus i Flämische Str. til guldsmeden Hans Smyd (Smede).⁽⁹⁾ Samme år låner Hans Smyd 200 mark af borgmesteren.⁽⁸⁾ Claus Wulff d.m. har i øvrigt haft forskellige huse i Kiel. Første gang han nævnes i "Erhebung" er med en ejendom i Dänische Str., ved siden af Franciscanerne, i 1470.⁽¹⁰⁾ I Schomakerstrate overtager han, foruden det hus, han har fået i medgift med Sile, endnu et i 1475⁽¹¹⁾ og et i 1478.⁽²⁾ Huset i Schomakerstrate, som han havde fået i medgift med Sile synes 1478 at være søgt til Marquard Danckward og Hans Hätzen, som formyndere for Geske Dylbersen.

1496 lånte Hartoch Heyne to rhinske gylden af borgmester Claus Wulff,⁽⁶⁾ og 1500 lånte Albert Arndes 50 mark af ham.

Børn:

1. T a l e (T a l k e) W u l f f. (IV - 5373).

Tale Wulff døde i Flensborg d. 6. april 1543. Hun var gift med borgmester i Flensborg, Marquard Holste (IV - 5372), der døde i Flensborg d. 13. jan. 1522.

I øvrigt se afsnittet: "Borgmester Marquard Holste i Flensborg og hans slægt".⁽³²⁾

2. C l a u s W u l f f (d.y.).

Claus Wulff d.y., "Junge Claus Wulff", nævnes i Denkelbok d. 7. nov. 1503 og d. 3. juli 1504.⁽¹³⁾ Han er frmtl. identisk med den

Claus Wulff fra Kiel, der sammen med sin broder Joachim, giver møde i retten i Flensborg mandagen før Simonis et Jude 1514 med klage over en vis Otte Drewes fra Stade, der skylder dem penge for humle. De har derfor ladet beslaglægge en del svensk stål tilhørende Otte Drewes. Rådet beordrer varen takseret af byfoged Joachim Holste.⁽¹⁴⁾ Såfremt det havde drejet sig om den ældre Claus Wulff, var han frømtl. blevet omtalt som borgmester.

D. 3. juni 1532 møder brødrene Claus og Cord "de Wolffe" i retten i Kiel⁽¹⁸⁾ på opfordring af deres søster Magdalene, gift med Tonnies Eppinge. Brødrene bekræfter, at deres salige moder, Ziele, Claus Wolffs ægte hustru, mens hun var i live, havde lovet Tonnies 1000 mk. i medgift med Magdalene. Tonnies havde fået de 1000 mark og var "fornejet".

3. J o a c h i m W u l f f .

Joachim Wulff giver som ovenfor omtalt møde for rådet i Flensborg i 1514 (v.s.).

Han nævnes d. 4. juli 1508 i en sag ved "Vierstädttegericht" i Kiel mod Hans Stegmann, der af Joachim beskyldes for "begunstigelse" af sin karl, der på vagten havde såret Jacob Andersen. Hans Stegmann renser sig for anklagen med fire-mands ed. Det godtages af Joachim Wulff efter samråd med faderen, borgmester Claus Wulff.⁽²⁹⁾

4. C o r d (C o n r a d) W u l f f .

Conrad Wulff var magister ("mester"). Fra 1538 til 1553 var han rådmand og fra 1554 til 1560 var han borgmester. Som sådan omtales han sidste gang i 1559.⁽¹⁹⁾

1530 var han arving efter Hans Mynrich.⁽³¹⁾ Han skal være død i 1561. 1562 omtales Tale som salig Conrad Wulffs enke.⁽²¹⁾

Cord Wulff var 1. gang gift med Anna Schulte, der er død før d. 11. marts 1529. Hun var datter af rådmand i Kiel, Jasper Schulte og Gese, en søster til Jochim Schulte, der var gift med Cords søster, Anna.

2. gang var Cord Wulff gift med Tale, der nævnes sidste gang d. 31. aug. 1562.⁽²²⁾ Hun var datter af borgmester i Kiel, Paul Harge, og Elsabe. Paul Harge var 1. gang gift med Anneke, der frømtl. var datter af Hans Heitman i Kiel, og 2. gang gift med Elsabe Vyschers.

D. 7. juni 1548 førtes en retssag mellem Conrad Wulff og svigermoderen, Elsabe Harge.⁽²³⁾ Conrad Wulff havde d. 25. jan. 1547 anklaget svigermoderen for at have unddraget noget "bevmgeligt gods" fra hans kones bedstermoderlige arv. Elsabe Harge benægtede. Blandt de

i anledning af retssagen tilstedeværende slægtninge (fründe) nævnes borgmester Franz Holst i Flensborg, søn af borgmester Marquard Holst (IV - 5372) og Tale (IV - 5373), "von wegen Conradus Wulff".

D. 17. sept. 1564 melder en del personer sig i retten i Kiel som slægtninge til salig borgmester Conrad Wulff.⁽²⁴⁾ Det drejer sig om den "forsigtige" Jochim Holst (søn af borgmester Marquard Holst i Flensborg), Jochim Köler og Blasius Tancke. De betegner sig som fulde søsterbørn til Conrad Wulff. De taler ligeledes i Margrethe Keisers navn, Margrethe er kødelig søster (lifflike suster) til Conrad Wulff. De er kommet for at varetage deres interesser som arvinger efter Conrad Wulff. De har hørt, at deres "kære" svigerinde Tale agter at bortgifte sin datter, og de ønsker at gøre deres arverettigheder gældende.

Conrad Wulff var en velhavende mand. Han erterlod sig huse i Holsten Str., Schumacher Str. Pfaffen Str. og en bod i Fischer Str. i Kiel. Desuden havde han store jordbesiddelser i Flensborg og Gottorp amter, således godset Søndersø i Sørup sogn i Angel og ejendom i Sdr. Stapel. Søndersø arvedes af datteren Anna, gift med Caspar Hoyer. v.i.

Børn:

- a. Anna Wulff, født 1543 i Kiel, død d. 14. marts 1598 i Husum, begravet d. 21. marts i Husum kirke.
 Hun blev i 1564 i Kiel gift med Caspar Hoyer.⁽³³⁾ (Jfr. det ovenfor omtalte retsmøde i Kiel d. 17. sept. 1564.)
 Caspar Hoyer var født d. 28. juli 1540 i Husum og døde sst. d. 19. nov. 1594. Han begravedes d. 22. nov. i koret i Husum kirke. Han var søn af stilleren Hermann Hoyer ("Lange Harmen") og dennes anden hustru Marike Knutzen. Efter mandens død i 1541 giftede Marike sig anden gang med Cornelius von Hamsfort d.æ., apoteker, senere kgl. livlæge, med bopæl i Kolding, København og Odense. Her voksede Caspar Hoyer op. Han gik i skole i Lüneburg, var student ved universiteterne i København, Wittenberg, Strassburg, Köln og Frankfurt an der Oder og blev i 1563 en af hertug Adolfs "råder". 1578 udnævntes han til staller i Eidersted.
 Efter svigerfaderen havde han overtaget dennes hus i Schumacher Str. i Kiel. 1576 erhvervede han sit fødehjem i Husum, hvor han døde. Søndersø i Angel, som han havde over-

taget efter svigerfaderen, solgte han i 1578 til hertugen for 35.000 mark. Han overtog Oldeshove i Ejdersted og byggede her 1591-94 Hoyerswort.

Børn:

- aa. Conrad Wulff Hoyer, født ca. 1564, død d. 23. sept. 1606 på Tønning slot og bisattes i Husum kirke.
Han blev ca. 1585 gift med Dorothea Schulze, en datter af kansleren Hieronymus Schulze og Catharina Blankenfeldts. Conrad Wulff Hoyer var ejer af en del jord (Wulffsbüll, Paulsbüll) i Ejdersted.
Han overtog Froddesen-huset i Husum. Her etablerede han en ølstue. Borgmester og råd protesterede, og på ordre fra hertugen (5. sept. 1605) måtte han igen lukke den. Enken solgte i 1607 huset til Ingeborg Heitman, Bernd Froddesens datter, og flyttede til Slesvig.
- bb. Maria (Marike) Hoyer, født ca 1565.
Hun blev i 1583 gift med stilleren på Nordstrand, Jürgen Maes i Königsbüll.
Han blev 1584 adlet af kejser Rudolf II, men måtte 1616 fratræde embedet på grund af konkurs. Ægteparret bosatte sig derefter i Husum.
- cc. Anna Hoyer, født ca. 1567, død 1622 i Stade.
Hun blev gift med Dietrich von Lachmann (Lakman), født ca. 1560 i Stade, død d. 25. marts 1628 sst. Han søn af Jacob Lachmann og Margaretha Brooker. Dietrich von Lachmann var købmand og borgmester i Stade. 1593 blev han adlet af kejser Rudolf II.
- dd. Magdalena Hoyer, født ca. 1568, død spæd.
- ee. Margaretha Hoyer, født d. 14. aug. 1570, død d. 30. aug. 1652 i Hamborg.
Gift 1587 i Tønning med Vincent Moller (vom Hirsch), søn af Eberhard Moller, borgmester i Hamborg, og Gesche Moller (vom Baum), født d. 12. aug. 1560 i Hamborg, død sst. d. 30. febr. 1621.
Fra 1596 rådmand i Hamborg, fra 1599 borgmester sst.
- ff. Hermann Hoyer, født ca. 1571, død d. 13. sept. 1622 i Tøn-

ning, begravet i Husum kirke.

Han studerede ved universiteterne i Leipzig, Altdorf, Padua og Siena.

I 1594 blev han udnævnt til staller i Ejdersted. Han var meget virksom med bygning af diger og anlæg af kanaler. Blev d. 15. april 1599 på Tønning slot viet til Anna Ovena, der var født 1584 i Koldenbüttel og døde i Stockholm d. 27. nov. 1655. Hun var datter af rådmand Jacob Hunnens i Koldenbüttel. (Se afsnittet: "Froddesen-slægten fra Tofstum", s. 452 - Agathe Froddesen - og s. 457 (Magdalena, datter af Olde Detlef Ebsen)).

Anna Ovena blev forældreløs i 3 årsalderen. Hun var en rig arving. Hun blev kendt for sine spottende digte mod den herskende lutherske orthodoxi. Hun solgte sine ejendomme og flyttede 1632 med børnene til Sverige på grund af religionskonflikten.

gg. Magdalena Hoyer, født ca. 1573, død i Tetenbüll 1610, begravet d. 8. jan.

Gift 16. maj 1591 d. 16 maj i St. Nicolaikirken i Flensborg med Thomas tor Smede, der var født i Flensborg i 1594 og døde sst. i 1625, begravet d. 6. sept.

Han var søn af rådmand i Flensborg Reinhold tor Smede og Geseke Lange.

Thomas tor Smede var købmand i Flensborg. 1602 gik han konkurs og rjste til Koldenbüttel, men vendte senere tilbage til Flensborg og deltog i afviklingen af boet.

hh. Sileke (Siele) Hoyer, født ca. 1575. Hun havde fra 1598 sin moders kirkestol i Husum kirke.

Hun blev ca. 1600 gift med Hans Thies(sen) i Garding. Han var ejer af Hülkenbüllved Garding og var rådmand i Garding.

ii. Christian Hoyer, født ca. 1577, død ung.

jj. Caspar Hoyer, født ca. 1578, død ung.

kk. Hieronymus Hoyer, født ca. 1580, død ung.

ll. Dorothea Hoyer, født ca. 1581, død ung.

mm. Hans Adolf Hoyer, født ca. 1582, død 1650.

Han var student i Leipzig og Jena.

1623 blev han kaptajn og landfoged på Helgoland, men blev allerede afsat i 1625.

Han arvede Hoyer-huset i Husum, men da kreditorerne truede med fængsel, greb hertuginde Auguste ind og købte huset. Han var gift med N.N. von Gersdorff, en adelig dame fra Livland.

b. Agathe Wulff, født ca. 1550, død 1603 i Husum, begravet d. 26. september på klosterkirkegården (St. Jørgen).

Hun blev 1582 gift med Andreas Ebsen eller Detlefsen i Husum.

Han var søn af søn af Olde Detlef Ebsen og Agathe Froddesen. (Se afsnittet: "Froddesen-slægten fra Toftum", s. 456 ff.)

Andreas Detlefsen (Ebsen) døde i 1591 i Husum og begravedes d.

25. april i Kone-graven i Husum kirke. (Jfr. gravstriden s. 484 A).

5. M a g d a l e n e W u l f f.

Magdalene Wulff var gift med Tonnies Epping. De nævnes som ovenfor anført d. 3. juni 1530, da Magdalenes brødre, Claus og Cord, bevidner, at moderen Sile har lovet Magdalene 1000 mark i medgift.

6. D a t t e r N. N. W u l f f.

En datter af Claus Wulff var gift med N.N. Tancke. Deres søn, Blasius Tancke, nævnes d. 17. sept. 1564, da han sammen med andre søsterbørn til Conrad Wulff gør arvekrav gældende efter ham (Jfr. ovenfor).

7. M a r g r e t h e W u l f f.

Margrethe Wulff var gift med N.N. Keiser. Hun nævnes ligeledes d. 17. sept. 1564 (Jfr. ovenfor).

8. A n n e W u l f f.

Anne Wulff var gift med Joachim Schulte, søn af rådmand i Kiel Jasper Schulte og Gese. Joachim Schulte var ligeledes rådmand i Kiel. Han nævnes sidste gang som sådan d. 24. april 1561.⁽²⁵⁾

D. 11. marts 1529 behandledes en sag for retten i Kiel angående en strid mellem ham og svogeren Conrad Wulff vedrørende hustruen, Annes, andel i skiftet.

9. D a t t e r N.N. W u l f f.

En datter var formtl. gift med Arnd Köler, der var rådmand i Kiel fra 1502 til sin død i 1545.

Han var søn af borgmester i Kiel Wichman Köler og Kathrine. Arnd Kölers søn, rådmand Jochim Köler, gør som søsterbarn til Conrad Wulff arvekrav gældende overfor Conrad Wulffs enke (Tale) d. 17. sept. 1564. (Jfr. ovenfor).

En datter af Arnd Köler, Margrethe, var gift med Hans Stonekerl.⁽²⁷⁾

Bilag 1.

DEN ADELIGE WULFF-FAMILIE. (33)

Slægten Wulff i Kiel gjalt for at være adelig.

I den ligprædiken, som Fr. Dame holdt ved borgmester Marcus Schröders begravelse i Flensborg i 1626, hedder det, at Marcus Schröder gennem sin bedstemoger Catharina, gift med rådmand Hans Schröder i Kiel, var blodsbeslægtet med de "frie" slægter Wulff og Hoyer.

Wulfferne tilhørte den holstenske uradel. Den førte et blå skjold med en gående (springende) hvid ulv. På hjelmen en naturfarvet skansekurv med en springende hvid ulv.

Det samme skjold førte slægterne von der Wisch, Pogwisch og Knope (Knob). Det menes derfor, at disse slægter havde samme oprindelse. Wulfferne i Kiel førte samme skjold, således borgmester Conrad Wulff og hans datter Anna Wulff, gift med Caspar Hoyer.

De ovennævnte slægter havde fælles donationer og fælles godser. 1463 udfærdigede disse slægter et løftebrev til klosteret i Bordesholm. Det hedder heri, at de for deres kære forfædres saligheds skyld i tidligere tid havde beskyttet og beskærmet klosteret, og at de bestandig ville vedblive dermed, som var klosterets gods deres eget. De benævner sig "de Pogwischer, von der Wischer og Wulfinger". 1490 sluttede klosteret en overenskomst med familierne Pogwisch, Wulff og von der Wisch angående deres fælles familiestiftelse, "Desulven schlechte der Pogwischen, Wulwen und von der Wischen." De synes at være knyttet til godset Bissee i Brügge sogn i nærheden af Bordesholm.

I. MARQUARD WULFF - "MARQUARDUS LUPUS".

Han opgives som stamfader og er nævnt i 1228.

Børn (med fælles gods i Bissee)? :

1. P a p e W u l f f.

Pape Wulff menes født ca. 1230, død efter 1290. v. II.

2. T h e t l e v W u l f f.

Thetlev Wulff til Bissee er nævnt 1253-80. Han var stamfader til slægten Pogwisch.

1310 bekræftede en Detlef Pogwisch overdragelsen af Bissee til klosteret Neumunster, som 1328 blev flyttet til Bordesholm, hvis kir-

ke byggedes for midler fra slægten.

3. J o h a n n e s W u l f f .
Johannes Wulff til (Kirch-) Borkau (Brokow i nærheden af Bissee).
1310 overlod sønnen Wulf Bissee til Neumünster.

II. P A P E W U L F F .

Pape Wulff (søn af Marquard Wulff?) til Bissee, født ca. 1230,
død efter 1290. Han nævnes som ridder 1252 og som foged i Kiel 12-
59.

Han bevidnede 1285 grev Johans gavebrev til Neumünster af Ejder-
sted og skænkede selv sine ejendomme i Ejdersted 1290 til klostere-
ret.

Han blev ca. 1260 gift med Margarethe, født ca. 1240, død 1290.

Børn:

1. M a r q u a r d W u l f f .
Marquard Wulff blev født ca. 1260 og er nævnt 1281. Som ridder næv-
nes han 1296. Han menes at være stamfader til slægten Knope (Knob).
1310 bekræftede sønnen Wulff til Knoop den ovenfor nævnte overdra-
af Bissee til klosteret og besejlede stadfæstelsen på Hartwich
Wulffs og hans sønners gave til Nicolai kirke i Kiel 1322.

2. H a r t w i c h W u l f f .
Hartwich Wulff blev født ca. 1270 og døde ca. 1322. v. III.

3. O t t o W u l f f .
Otto Wulff døde i 1290.

4. J o h a n n e s W u l f f .
Johannes Wulff var stamfader til slægten Wulffendorff (Wulverstorpe).
1310 ejede han en del af Bissee og bekræftede samme år over-
dragelsen af dette gods til klosteret.

III. H A R T W I C H W U L F F .

Hartwich Wulff blev født ca. 1270 og er død ca. 1322. Han var rid-
der og bekræftede sammen med sine slægtninge i 1310 den tidligere
nævnte overdragelse af Bissee til klosteret Neumünster.

Sammen med Albertus de Prato (d.v.s. Albert von der Wisch) med fle-
re overlod han 1308 en rente til klosteret for sjælemesser for sin
afdøde hustru og dennes fader, samt 1322 en rente til Nicolaikir-
ken i Kiel.

Gift ca. 1295 med Sophie von Moyceling, datter af ridderen Conrad von Moyceling. Sophie døde i 1308.

Børn:

1. Conrad Wulff.

Conrad Wulff blev født ca. 1295. Han var provst ved klosteret. I 1322 og i 1339 bekræftede han faderens gavebrev til kirken i Kiel sammen med sine brødre. I 1338 overlod han patronatsretten til kirken til klosteret, ligesom han i 1341 overlod det patronatsretten til skolerne i Kiel.

2. Hartwich Wulff.

Hartwich Wulff blev født ca. 1297. Han skænkede sammen med broderen Marquard et hus i Dänischestrasse i Kiel til den hellige nonne Alheyd Wulverstorpe i 1350.

3. Marquard Wulff.

Marquard Wulff blev født ca. 1300 og er død efter 1369.

v. IV.

IV. MARQUARD WULFF.

Marquard Wulff blev født ca. 1300 og er død efter 1369. Han var ridder. 1350 pantsatte han sit gods i byen Ratmerstorp (Ratmannsdorf) til klosteret i Bordesholm. 1448 gav Hartwig Pogwisch klosteret en årlig rente af sin andel af Ratmerstorp i Slabbenhagen (nu Dänischenhagen). 1632 købte Christian IV godset sammen med Knoop gods m.m. for at anlægge fæstningen Christianspris (Fredesrikssort).

Børn:

1. Marquard Wulff.

Marquard Wulff blev født ca. 1345 og er død efter 1408.

v. V.

2. Luder Wulff.

Luder Wulff er død efter 1399.

3. Margarethe Wulff.

Margarethe Wulff er død efter 1402, da hun optoges i klosteret i Itzehoe.

V. MARQUARD WULFF.

Marquard Wulff blev født ca. 1345 og er død efter 1408. Som ridder nævnes han i 1367. Han repræsenterede klosteret i Bordesholm.

Gift ca. 1400 med N.N. Harge, født ca. 1380, datter af Marquard Harge i Kiel.

Børn:

1. H a r t w i c h W u l f f .
Hartwig Wulff blev født ca. 1400 og døde ca. 1455.
v. VI.
2. M a r q u a r d W u l f f ?
Marquard Wulff blev født ca. 1400. Han var ridder.

Børn: ?

- a. Otto Wulff. Han undertegnede i 1469 i Kiel det adelige forbundsbrev. Det slesvigholstenske ridderskab følte sine rettigheder truet, da Christian I pantsatte hertugdømmerne til sin broder Gerhard som pant for de penge, han skyldte ham i anledning af at han havde opgivet sine arverettigheder til Slesvig og Holsten. Ridderskabet indgik derfor et forbund til værn ^{for} dets rettigheder. Kongen måtte bøje af, hvilket igen bevirkede, at Gerhard blev utilfreds, og det tilskyndede ham til at gribe ind med magt i 1472. (Se: Froddesen-slægten fra Toftum s. 432).
- b. Claus Wulff, født ca. 1440, ejer af godset Skovby (Schuby) i Svans (Karby) sogn i Svans 1463 ? Han medunderskrev i 1469 det adelige forbundsbrev.
En søn af ham var muligvis Marquard Wulff, der solgte godset Sturenhagen ved Kiel i 1540.

På halvøen Svans ejedes flere godser af medlemmer af Wulff-slægten. På Kobberby i Svans sogn boede 1463 Detlef og Johan Wulff og på Vindemark (Winnemark) i samme sogn Johann Wulff og Grethe Wulfes.

1430 blev Claus Wulff biskop i Slesvig.

VI. HARTWICH WULFF.

Hartwich Wulff blev født ca. 1400 og er død efter 1455. Han var ridder og havde præsentationsretten for klosteret Bordesholm og ligeledes patronatsretten for St. Nicolai kirke i Kiel, hvilket bekræftedes af klosterets provst i 1426.

Søn?:

NICOLAUS (CLAUS) WULFF .

Nicolaus (Claus) Wulff blev født ca. 1445 og døde i 1518. Han nævnes som ejer af gods i Sønder Stapel i Stapelholm i 1470. Rådmand i Kiel 1489 og borgmester fra før 1496 og til 1517.

Hans svoger Karsten Greverade blev myrdet 1486/87.

Gift 1. gang ca. 1470 med Sillike (Sile) N.N. Født ca. 1450, død før 1490.

Gift 2. gang ca. 1490 med Tale N.N., født ca. 1490, død 1550.

Hun gift 2. gang efter 1518 i Kiel med Bartholomæus Gireig, født før 1449 i Kiel, borger i Kiel.

Børn af første ægteskab:

1. J o c h i m W u l f f .

Født ca. 1470, død før 1564 i Kiel.

2. C l a u s W u l f f .

Født ca. 1475, død før 1532 i Kiel.

Børn af andet ægteskab:

3. T a l e (T a l c k e) W u l f f .

Død 6. april 1543 i Flensborg.

Gift med borgmester Marquard Holste i Flensborg. Se: afsnittet Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans Slægt.

4. C o n r a d t W u l f f .

Født ca. 1495, død 1561. Ejer af godset Sønderlø i Sørup sogn i Angel. Godset gik senere i arv til datteren Anna og hendes mand Caspar Hoyer. Han ejede som faderen gods i Sønder Stapel.

Han var magister. Rådmand i Kiel 1538, borgmester 1554-60. Ejede hus i Holstenstrasse, Schumacherstrasse og i Fischerstrasse.

5. M a g d a l e n a W u l f f .

Magdalena Wulff blev før 1532 gift med Tonnies Epping.

6. M a r g a r e t h e W u l f f .

Margarethe Wulff døde efter 1564. Hun var gift med N.N. Keiser.

7. D a t t e r N . N .

En datter, død før 1564, var gift med Arendt Köler, søn af Wichmann Köler, borgmester i Kiel, født ca. 1465 i Kiel, død 1545, rådmand i Kiel 1502.

Søn Jochim Köler død efter 1573. rådmand i Kiel.

8. Datter N.N.

En datter, død før 1564, var gift med Peter (?) Tancke, der døde før 1564.

Søn: Blasius Tancke, død efter 1564.

9. A n n a W u l f f.

En datter, død før 1564, var gift med Jochim Schulte, søn af Jasper Schulte, der døde i 1518, rådmand i Kiel 1494.

Jochim Schulte blev født ca. 1480 og døde i Kiel i 1570. Han blev rådmand i Kiel i 1543.

(I det væsentlige efter: Rune Kjellander : Familien Hoyer i Schleswig-Holstein och Sverige.)

I den ligprædiken, som provst Dame i Flensborg holdt over borgmester Marcus Schröder (1558-1626), hedder det, at Marcus Schröder gennem sin farmor Catharina (gift med Hans Schröder) var beslægtet med de "frie" slægter Wulff og Hoyer.

NOTER OG HENVISNINGER TIL "BORGMESTER CLAUS WULFF I KIEL OG HANS SLÆGT".

1. Moritz Stern: Das zweite Kieler Rentenbuch. Mitteilungen der Gesellschaft für Kieler Stadtgeschichte. 22. Heft 1909. (Rentenbuch).
2. Chr. Reuter: Das Kieler Erbebuch. Mitteilung d. Ges. f. Kieler Stadtgeschichte. Heft 14-15. Kiel 1896. (Erbebuch).
3. Gundlach: Das Kieler Denkelbok. Mitteilungen d. Ges. f. Kieler Stadtgeschichte. Heft 24. Kiel 1908. (Denkelbok).
4. Erbebuch nr. 12 071.
5. Erbebuch nr. 11 431.
6. Rentenbuch, s. 109.
7. Rentenbuch, s. 160.
8. Rentenbuch, s. 210.
9. Erbebuch, nr. 1588.
10. Erbebuch, nr. 1073.
11. Erbebuch, nr. 1143.
12. Erbebuch, nr. 1230.
13. Denkelbok, s. 50 og s. 52.
14. Sejdelin: Diplomatarium Flensborgense II, s. 17, samt A. Halling: Meine Vorfahren und ihre Varwandschaften. Bd. 1, s. 144. Glückstadt 1905.
- 15.
- 16.
- 17.
18. Denkelbok, s. 88.
19. Rentenbuch, s. 370.
20. Rentenbuch, s. 393.
21. Rentenbuch, s. 402.
22. Rentenbuch, s. 443.
23. Denkelbok, s. 105.

24. Denkelbok, s. 132.
25. Denkelbok, s. 128.
26. Denkelbok, s. 82.
27. Denkelbok, s. 94.
28. R. Fester: Häuser und Geschlechter in Althusum. Zeitschrift d. Ges. f. Schleswig-Holstein. Bd. 65.
29. Quellen und Forschungen. 10. Bd. Urteilsbuch der Vierstädtegerichte. 1925, s. 70.
- 30.
31. D.28. juni 1530 var Conrad Wulff arving efter Hans Mynrich. Conrad Wulff var i lighed med 5 andre personer, der repræsenterede 5 forskellige linier, arveberettiget. De var ens arveberettiget. Det drejede sig om følgende:
1. Hans Dudissche.
 2. Detleff Schele. Der er ikke anført stedsangivelse.
 3. Jurgen Nyenborch.
 4. Katharina Reyneke.
 5. Heyneke Bosthede.
- "Vierstädtegericht:
- De pågældende skal dele arveparten med deres slægtninge, således som det er afgjort ved en tidligere kendelse. Herimod har Conrad Wulff protesteret, men han er udeblevet ved det nuværende retsmøde. Retsomkostningerne bliver derfor fradraget i arveparten for Conrad Wulff og hans slægtninge.
- (Quellen und Forschungen, Bd. 10, s. 121-122. Kiel 1925).
32. Ved en arvestrid for "Vierstädtegericht" d. 9. juni 1551 angående arven efter Hinrich Schulte i Kiel, anlagt af Hans Louen eller Moller mod Jacob og Marten Schulte og deres søster Catharina Swelund, erklærer borgmester Franz Holst fra Flensborg, der føres som vidne, at førstnævnte ikke var Hinrich Schultes helsøskende-børn, det var derimod tilfældet med sidstnævnte, der derfor af retten erkendes som nærmeste blodsbeslægtede.
- (Quellen und Forschungen. Bd. 10, s. 222-223)-
33. Rune Kjellander: Familjen Hoyer i Schlesw.Holstein och Sverige. (1986).

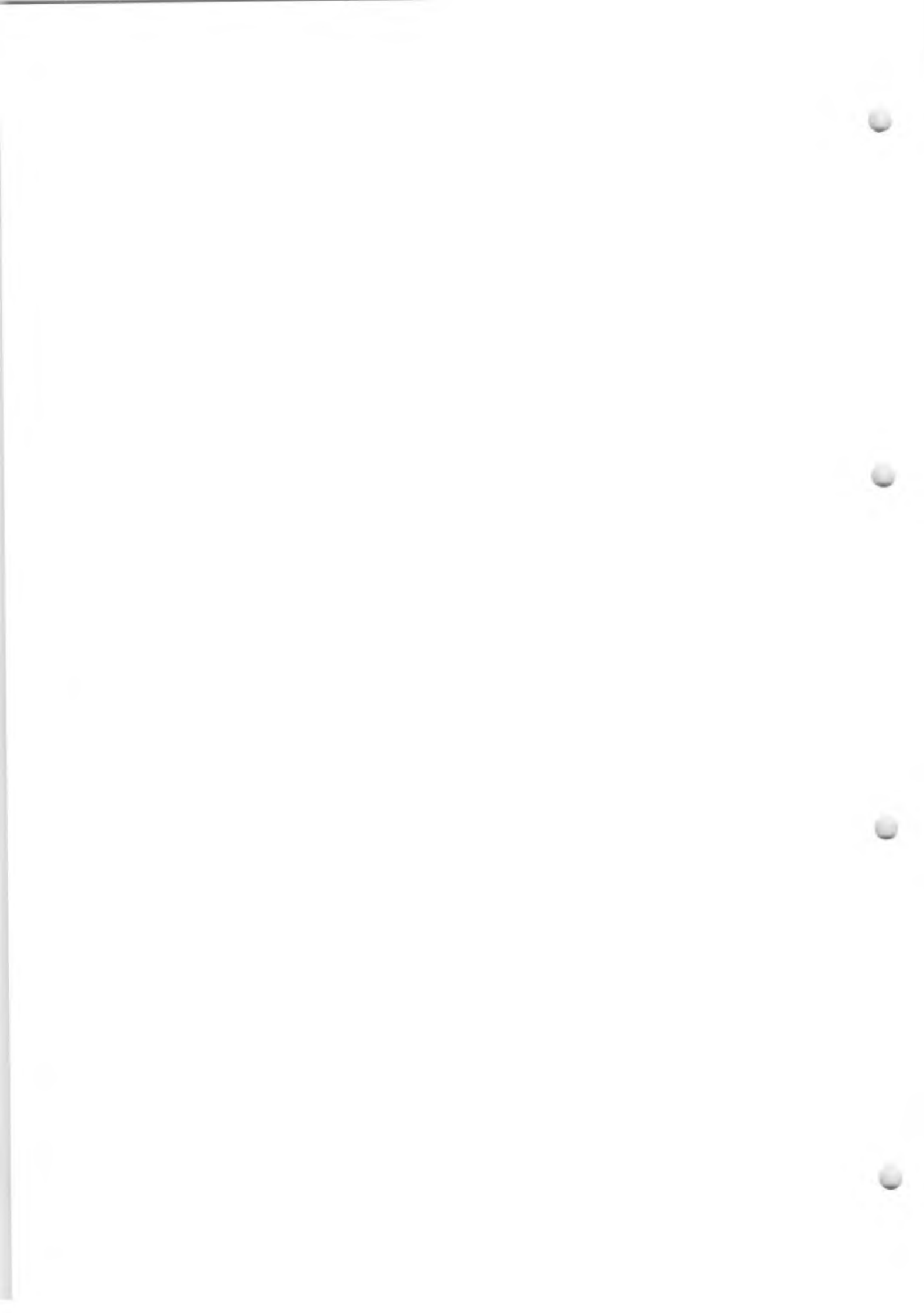
35. Conrad Wulff nævnes 1564 i en fortegnelse over adel og frimænd i Flensbprg amt. Han kaldes her "Conradus Wulff tho Røstorp." (Zeitschr. der Geschichte der Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg, Kiel 1873).

Ifølge I. P. Trap (Beskrivelse af Hertugdømmet Slesvig, s. 496) var Røstorp (Rostrup) en af de byer, der blev nedlagt ved oprettelsen af godset Søndensø (Søndensøgård).

Hos mester Conrad Wulff i Kiel boede kongen ved Kieler omslag i 1536 og 1542. I febr, 1535 kvitterer han for en sum penge, som han havde modtaget til Christoffer von Beltheims afdankede ryttere, der i Wismar ventede deres betaling, modtager deres kvitteringer for udbetalingen og aflægger regnskab herfor.

Han optrådte 1540 med krav på godset Drecksee ved Kiel efter sin fætters rådmand Detlef Scheles død, dog uden frugt.

(Bidrag til oplysning af Grevens Fejdes Tid. Danske Magazin, 4. række, vol. 3. Kjøbenhavn 1871

STRANDIGERFAMILIEN I FLENSBORG.

Familien stammede, som navnet siger, fra den (dengang) frisiske ø Nordstrand.

Herfra kom to brødre, Adde og Lorentz Hansen, efter den store stormflod i 1634 til Flensborg, hvor de tog borgerskab. Kun den ene af dem, Lorentz, synes at have fået tilnavnet Strandiger. Ifølge O.H. Møller⁽¹⁾ var de sønner af Hans Addesen og Cathrine.

I. HANS ADDESEN (IV - 168) OG CATHRINE (IV - 169).

Hans Addesen var digedommer ("Teichrichter") på øen. Digedomernes opgave var at formidle samarbejdet mellem de forskellige koge med hensyn til vedligeholdelse af digerne. De enkelte koge havde hver en digefoged. Digedommerne havde stor myndighed. Alle havde pligt til at medvirke ved digearbejdet. Hvis nogen søgte at unddrage sig, kunne han som yderste konsekvens blive sat fra hus og hjem ("Wer nicht will dieken, mutt wicken"). Det skete ved, at en spade blev sat foran døren hos den pågældende. Som medhjælpere havde digedommerne såkaldte "edssvorne".

Man må formode, at Hans Addesen har haft jord, da det at være digedommer næppe har været et erhverv i sig selv.

En Hans Addesen (Adtzen) på Nordstrand appellerede i 1579 en dom, der var afsagt af de "Fem herreders" råder over hans fader (hvis navn ikke er nævnt) til hertug Hans d.æ. Det drejede sig om en strid mellem faderen og Haje Lübbesens søn. Haje Lübbesen var kommet til skade på grund af "en fremmed handel", og erstatningen for denne skade blev tilkendt Hans Addesens fader. Hertugen påbyder stalleren og de fem herreders råder at stille sagen i bero, indtil han selv og hans egne råder kan tage stilling til den.⁽²⁾

Da stormfloden kom mellem d. 11. og 12. okt. 1634 var digedommerne forsamlede i kroen i Eversbøl. Klokketårnet, 32 huse og to møller blev revet bort af havet ifølge Heimreich⁽³⁾, og byen Eversbøl forsvandt. I kroen blev der drukket flittigt, der var endda en af gæsterne, der - efter at de havde taget tilflugt til taget - stadigvæk råbte på øl. Han blev dog bragt til tavshed af "gudfrygtige og samvittighedsfulde folk", der fortalte ham, at han snart ville få nok at drikke.

Af det gamle Nordstrands ca. 9000 mennesker druknede mere end

6000. Øen blev splittet op i forskellige dele. Pelvorm herred blev en selstændig ø. Den del, der stadig beholdt navnet Nordstrand, bestod i det store og hele kun af et kirkesogn, Odenbøl, der havde på det gamle Nordstrand været i alt 22 kirker. Dertil kom, at Nordstrand mose dannede en lille ø for sig selv.

Beboerne på Pelworm formåede at bygge nye diger, for den øvrige befolkning på Nordstrand var den økonomiske situation så dårlig, at den ikke evnede det. Herug Frederik III af Gottorp indkaldte derfor hollændere, der forpligtede sig til at genopbygge diger for den resterende ø. Jorden blev frataget den oprindelige befolkning. I øvrigt se afsnittet: Otto Lorentzen Strandiger (v.i.).

Af Hans Addesens børn kendes sønnerne:

1. A d d e H a n s e n v. II 1.
2. L o r e n t z H a n s e n S t r a n d i g e r v. II 2.

II 1 ADDE HANSEN.

Adde Hansen tog borgerskab i Flensborg ("uth deme Strande") i 1636/37.

1641 købte han et hus bag kirkegården ved St. Johannes kirke. Det tilhørte Hans Hück.⁽⁴⁾ 1661 lod Adde Hansen Jochim Wredes hus lovbyde. Det lå i Angelbogade i Nicolai sogn mellem Mum Brodersens hus mod øst og salig Anna Tilsens mod vest. Skødet blev d. 26. maj 1662 givet ham af Hans Lange og Bartold Thomsen som fuldmægtige for salig Hans Lorentzens arvinger.

Adde Hansen var handelsmand. Han nævnes hyppigt i toldregnskaberne for Toftlund og Haderslev.⁽⁵⁾ Det drejer sig om en broget samling af varer, der fortoldes: Hør, tjære og "gods", men også køer og heste, således d. 21. aug. 1653 i Haderslev ikke mindre end 24 heste.

Adde Hansen var gift med Ellin (Addens).

Adde Hansen døde i St. Nicolai sogn og blev begravet d. 23. april 1676.

Børn:

1. Den 26. marts 1648 begravedes et barn af Adde Hansen i St. Nicolai.⁽⁹⁾

2. M a r g r e t h e (A d d e s d a t t e r).

Margrethe blev født i St. Nicolai i Flensborg i 1649 og døbt d. 1. aug.

Hun blev gift med købmand Hans Nielsen i Flensborg. 1679 lod han salig Adde Hansens enkes og arvingers hus i Angelbogade lovbyde ifølge en kontrakt af 13. nov. 1678. Han fik "dom" på huset d. 3. maj 1680. Huset lå mellem Hinrich Tielsen mod vest og Peter Müller mod øst. (27)

3. A n n a (A d d e s d a t t e r).

Hun blev d. 24. okt. 1655 gift med Christian Asmussen, "Kaufgesell", senere betegnes han som "Kaufhändler" (købmand).

Christian Asmussen var født ca. 1630 (hvilket fremgår af de aldersangivelser, der er nævnt i de "Geburtsbriefe", hvor han er vidne). Christian Asmussen var frmtl. fra Aabenraa. Han døde i 1700 i St. Marie sogn.

1701 lader Detlef Christian lovbyde sin sal. faders Christian Asmussens to huse i Ramsherred. Skødet fik han d. 27. nov. 1703 af sin broder Adde Christian og af sin moder Anna.

Børn (Fadderskabsliste bilag 1.):

a. Asmus Christian, født 1663, døbt d. 27. marts.

b. Hans Christian, født 1665, dbt. d. 27. april.
Han nævnes 1688 som fadder hos Claus Moritzen.
Død i St. Nicolai i 1695.

c. Detlef Christian, født 16669, døbt. 8. søndag efter trinitatis.

Detlef Christian var købmand i Flensborg. (37)

Han blev d. 15. nov. 1700 gift med Ingeborg, datter af borger og skipper i Flensborg Hans Petersen Bettstedt (Beetsted).

Der blev i ægteskabet født 12 børn, deriblandt Adde, født d. 27. juli 1709 i St. Marie. For ham blev der d. 11. aug. 1730 udstedt et "Geburtsbrief", da han ville lære "das Tuchmacherhandwerk" i Bergedorf. (7)

d. Peter Christian, født i 1671, døbt d. 24. sept.

e. Helene Christian, født i 1675, døbt d. 27. juni. Hun nævnes d. 20. dec. 1696, da broderen Adde får døbt datteren Maria Margrethe.

g. Adde Christian. Han var frmtl. den ældste af Christian As-
mussens børn. Han var købmand i Flensborg.

Adde Christian blev frmtl. 1. gang gift 1687, opført under
"Vornehme Hochzeiten". Hustruen synes at have været en dat-
ter af Peter Jürgensen, idet Adde Christian d. 16. jan.
1687 lod et hus, der havde tilhørt hans svigermoder, Ellin,
Peter Jürgensens enke, lovbyde.⁽³³⁾

1707 begravedes Adde Christians hustru.

1709 fik Adde Christian tilladelse til huskopulation, dat.
4. juli, ^{med} Eleonora Dorothea Crahmer. Hun er muligvis iden-
tisk med den Eleonora Beyerholm, om hvem O.H. Møller op-
lyser, at han var gift med.⁽²⁸⁾

4. Et barn af Adde Hansen begravedes d. 26. marts 1648 i St. Ni-
colai.

II 2 LORENTZ HANSEN STRANDIGER (IV - 84).

Lorentz Hansen - "ut dem Strande" - tog 1636/37 borgerskab i
Flensborg. Han var købmand og boede i St. Jørgen.

D. 12. okt. 1651 klagede snedkerlavet over, at Lorentz Strandi-
ger ("Ade Hansens Bruder") havde ladet lave en "Auslucht" (karnap)
hos en "Bönhase" dvs. en håndværker, der ikke var medlem af lavet.
Den blev vurderet til en værdi af 15 mark. D. 16. okt. forklarede Lo-
rentz Strandiger i kærneriet, at han havde ladet denne karnap lave
hos en "Bönhase" på landet, fordi denne skyldte ham penge. Lorentz
Strandiger måtte betale 1½ rdl. i bøde, deraf skulle snedkerne have
1 mark og 8 sk. til dækning af deres omkostninger, 3 mark skulle des-
uden betales til staden og kgl. Majestæt.⁽¹³⁾

D. 4. nov. 1669 klager Lorentz Strandiger overfor kærnerne over,
at Hans Hollender, da Lorentz Strandiger på torvet var ved at købe
havre af en bonde, havde "købt ham havren ud af hænderne". Efter at
have henvendt sig til borgmesteren havde Lorentz Strandiger fået hav-
ren. Men Hans Hollender havde truet ham og angrebet ham med skælds-
og smædeord. Da Lorentz Strandigers høreelse var noget "gebrächlich",
havde han ikke forstået alt, men han havde vidner. Han kræver Hans
Hollender idømt "tilbørlig" straf. Til d. 16. nov. er parterne cite-
ret til kærnerkontoret, men da skældsordene ikke kan bevises, og kla-
geren selv heller ikke er helt uskyldig, slipper Hans Hollender med
at erklære, at han ikke ved andet om Lorentz Strandiger end godt og

ærligt. Desuden skal han give noget til de fattige. Dermed betragtes sagen som forligt og hævet.

Lorentz Strandiger var to gange gift:

1. gang var han gift med Adelheit Cypræus, datter af sognepræst i Bupsee på Nordstrand, Peter Cypræus, og Ancke (Peters). Bupsee var et af de sogne, der forsvandt ved stormfloden i 1634. Cypræus måtte forlade øen, hvorefter han bosatte sig i Flensborg.
2. gang blev Lorentz Strandiger gift 1645/46. Ifølge kærneriets retsprotokol aflagde han i 1646 ed på, at han ikke havde overtrådt regulativet med hensyn til udgifter og gæsters antal ved brylluppet ("har kunnet besvære sin kostseddel" - som det i regelen hedder). Hans anden hustru hed ANNA (IV - 85). Hun var fra Store Vi og ifølge Moller datter af sandemand i Store Vi, Iver Tyksen og Cæcilia (Sille).⁽¹⁾ Iver Tyksen nævnes som sandemand 1648, 1650 og 1654.⁽¹¹⁾

Det drejer sig dog snarere om en broder til Anna og søn af forgængereren på gården, TYGE IVERSEN (IV - 170), idet det må anses for ret usandsynligt, at man ville tilsidesætte gammel navngivningsskik og ikke opkalde den søn, der blev født i Annas og Lorentz Strandigers ægteskab efter barnets morfar.

Tyge Iversen hørte til de såkaldte "klosterfæstere" i Store Vi. De havde tidligere hørt under klosteret i Ryde, hvis besiddelser var tilfaldet hertug Hans d.æ. ved delingen i 1540. Efter hans død i 1580 kom de til Flensborg amt som en del af Frederik II's arv.

En Tyge Iversen nævnes første gang i Flensborg amts regnskaber 1595/96 som fæster i Store Vi. 1623 og 1627 havde Tyge Iversen svin på mast i Hanved skov.⁽¹⁶⁾ 1650/51 hedder det i bøderegisteret, at Iwer Tuxen i Store Vi og Hans Petersen i Skovbølhus havde givet deres præst "utilbørlige ord". Johs. Jessen var præst i Store Vi fra 1624 til 1663.

Lorentz Strandigers anden hustru, Anna, døde i St. Johannes sogn i Flensborg i 1685 og blev begravet som nr. 10 af 21 voksne personer i dette år.

Lorenz Hansen Strandiger selv døde sst. i 1688 og begravedes som nr. 14 af 22 voksne personer.

Børn af første ægteskab:

1. H a n s L o r e n t z e n S t r a n d i g e r.
- Hans Lorentzen Strandiger var skomager. D. 16. maj 1670 klagede han

til kærnerne over Adrian Vævers svend, Peter Bertram, der om aftenen, mens Hans Strandiger ikke var hjemme, var kommet ind i hans hus og truet med 3 blottede knive og havde skræmt hans folk.

Johan Vægter blev sendt til den beklagede for at tilsige ham at kolde hånd og mund, med trusel om bødestraf. Han var blevet citeret til kærnerkontoret, men var udeblevet. Retten fik dog kundskab om, at Peter Bertram havde været i slagsmål med nogle skomagersvende. Peter Bertram påstod, at han i Kisten Billedhuggers hus var blevet overfaldet af 2 skomagersvende, således at han fik et blått øje og nogle huller i hovedet. De to skomagersvende, Bartelt Jensen og Gorris Koch, samt væversvenden Peter Bertram blev alle fundet skyldige og idømt bøde.

D. 12. april 1675 klagede Herman Barbiers hustru Mette over sin nabo Hans Strandiger. Han havde "blesseret" hende med en stang og stødt to tænder helt ud og to tænder halvt ud på hende. Desuden havde han kaldt hende "eine französische Hure" og "eine französische Südeltasche".

Hans Strandiger forklarede, at "blessuren" var sket ved et uheld, han havde stødt en skovl gennem en "halvåben" væg. Mette havde kaldt ham et barn. Hans Strandiger blev idømt bøde til staden og kgl. Majestæt. Med hensyn til skældsordene, der var faldet på begge sider, skulle de to erklære ikke at vide andet end godt og ærligt om hinanden.

Hans Strandiger blev gift d. 16. okt. 1667 i St. Marie med Marina Clausens, datter af borger og skomager.

Han efterlod sig 5 umyndige børn. D. 3. aug. 1699 hedder det, at to af dem har fået, hvad der tilkom dem. D. 5. april 1704 nævnes Tyche Lorentzen Strandiger som formynder for datteren Cathrin, der var lovet til (versprochen) Jens Wallbohm.⁽³⁰⁾ Tyche Strandiger aflagde regnskab i nærværelse af Detlef Christian og Lorentz Jacobsen Kall. Det var approberet i 1686.⁽³⁰⁾ Muligvis er Hans Strandiger død ved denne tid.

Følgende børn kendes (Fadderskabsliste Bilag 2):

- a - b. 2 børn født 1668 - 1674, frmtl. i Sct. Johannes sogn.
(Ingen kirkebog for disse år).
- c. Abraham (Strandiger), dbt. d. 3. marts 1675.
- d. Isaac Strandiger, dbt. d. 6. dec. 1677.

e. Catharina Strandiger, dbt. d. 26. okt. 1679. Død i St. Johannes sogn i 1748.

Gift ca. 1704 med Jens Wallbohm. Han var født ca. 1671, idet han som vidne ved udstedelse af et "geburtsbrief" d. 9. marts 1728 opgiver sin alder til 57 år.⁽²⁹⁾
Jens Wallbohm er død før 1741.⁽³⁶⁾

2. A n n e S t r a n d i g e r .

Anna Strandiger var født i 1641 "um Jacobi" (25. juli). Hun blev i 1663, ligeledes "um Jacobi" gift med Jacob Jensen Kall. Han var født på St. Jacobsdag d. 25. juli 1640, som søn af borger i Flensborg, St. Johannes sogn, Jens Thomsen Kall og Catharina, datter af Andres Rodenberg.

Jacob Jensen Kall døde i Flensborg d. 6. febr. 1703, kl. 12. Ifølge Møller var Jacob Jensen Kall købmand i Flensborg. Selv oplyser han i sin selvbiografi (bilag nr. 4), at han i 1656 kom i skomagerlære hos Jacob Clementzen. Læretiden var tre år, derefter arbejdede han hos mesteren som svend i 1½ år. 1659 rejste han til Lübeck til mesteren Hinrich Langenbarch, hvor han var vinteren over, indtil han p.gr.a. forældrenes død sammen med broderen Hans blev kaldt hjem til Flensborg.

Børn (Fadderskabsliste bilag nr. 4):

- a. Jens Kall, født d. 1. aug. 1664. Død d. 18. dec. 1672.
- b. Lorentz Kall, født d. 6. jan. 1666. Død 14 dage gammel.
- c. Adelheit Kall, født d. 11. maj 1668.
Gift d. 30. nov. 1689 med Jürgen Hansen Juhler.⁽³⁵⁾
Adelheit døde d. 26. juni 1739.
- d. Lorentz Kall, født d. 3. marts 1671. Død d. 28. dec. 1743.
Gift 1. gang d. 2. jan. 1699 med Cecilia Moritzen, født d. 14. aug. 1675, datter af købmand i Flensborg Peter Moritzen og Catharina Hansen.
Gift 2. gang d. 2. maj 1712 med Cecilia de Brücker, datter af fyrstl. toldinspektør Christoffer de Brücker i Tønning, født d. 14. marts 1691, død d. 30. aug. 1719.

Børn af første ægteskab:

- aa. Jacob Lorentzen Kall, født i Flensborg i 1700 døbt i St. Marie d. 10. jan. Død sst. i 1747, begr. d. 12.

april . Han var købmand og rådmand i Flensborg.
 Gift 1. gang d. 21. nov. 1727 i Flensborg med Catharina Moritzen, datter af købmand i Flensborg Moritz Moritzen og Anna Nielsen. Catharina døde i 1743 i Flensborg og begravedes d. 16. april (St. Marie).
 Gift 2. gang d. 18. febr. 1746 med Anna Margrethe Moritzen, søskendebarn til første hustru, datter af Paul Moritzen og Margrethe de Brückner. Født d. 28. nov. 1717, død i Flensborg d. 1. maj 1795.

Børn af 2. ægteskab:

bb. Anna Kall, født i Flensborg d. 20. sept. 1715, død sst. d. 9. juli 1799.

Gift d. 2. juni 1741 med købmand i Flensborg, fra d. 2. juni 1784 rådmand, Gotthard Hansen, født i Flensborg/St. Nik. d. 5. marts 1715, død sst. d. 14. okt. 1786.
 Han var søn af købmand og deputeret borger i Flensborg, Detlev Hansen, og Metta Margaretha Lund.

Ægteparret oprettede i 1786 "Den Gotthard og Anna Hansenske Stiftelse" i Flensborg.

e. Jens Jacobsen Kall, født d. 27. dec. 1673 i Flensborg, død sst. d. 18. maj 1746. Han var købmand og deputeret borger i Flensborg.

Gift med Cæcilia (Sillie), datter af bager og oldermand Claus Moritzen og Adelheid Strandiger (v.i.). Født d. 7. april 1686. Død d. 28. febr. 1774. (38)

Børn:

aa. Jacob Kall, født d. 31. aug. eller d. 17. sept. 1704. Student i Jena i 1724, i Wittenberg i 1728. Sognepræst i Frederiksstad 1739, fra 1757 i Oldesloe. Død i Oldesloe d. 24. aug. 1766.

Gift med Christina Elisabeth Kellermann, født ca. 1718, død i Oldesloe d. 13. okt. 1773.

bb. Claus Kall, født d. 2. marts 1706, død d. 3. juli 1781. Købmand i Flensborg.

cc. Abraham Kall, født d. 11. dec. 1708, død d. 2. april 1710.

- ee. Abraham Kall, født i Flensborg d. 29. dec. 1710, død sst. (St. Nikolai) d. 31. maj 1771.
Han var købmand, hospitalsforstander og fra juli 1766 rådmand i Flensborg.
Gift 1. gang d. 22. nov. 1737 med Margaretha Behrens, datter af deputeret borger og kammerråd i Flensborg, Arnold Behrens.
Gift 2. gang i Flensborg (Nik.) d. 17. maj 1748 med Maria Henningsen, født i Flensborg i 1728, døbt St. Nicolai d. 31. okt. Død i Flensborg (St. Johannes) d. 3. nov. 1792. Hun var datter af borgmester i Flensborg Peter Henningsen og Helena Clausen.
- ff. Adelheid Kall, født d. 2. aug. 1713, død d. 29. nov. 1715.
- gg. Anna Kall, født d. 21. maj 1716 i Flensborg.
Gift d. 14. maj 1734 med Thomas Balthasar Ambrosius, advokat i Flensborg, født d. 7. nov. 1707 i Bredsted, søn af Tobias Ambrosius, købmand og tolder i Bredsted og fuldmægtig ved landdagen, og Christina von Westen.
Thomas B. Ambrosius var gift 2. gang med Magdalene Christina von Westen, datter af apoteker i Flensborg Eduard von Westen og Margaretha Jensen.
- hh. Adelheid Kall, født d. 17. okt. 1717 i Flensborg, død d. 27. sept. 1814 i Glückstadt.
Gift med Johannes Rinck, født d. 27. april 1707 i Ulm, død i Glückstadt d. 6. sept. 1756. Sognepræst i Ostenfeld 1740, garnisonspræst i Glückstadt 1750 til 1756.
- ii. Lorentz Kall, født i Flensborg d. 5. juli 1720.
Købmand i Flensborg
- f. Catharina (Trincke) Kall, født d. 25. aug. 1676.
Gift med købmand og deputeret borger i Flensborg, Burchard Lassen.
- g. Abraham Kall, født d. 9. nov. 1677 i Flensborg, død sst. d. 9. aug. 1756.

Han var student i Kiel i 1695, senere i Halle, hvor han blev magister. Fra 1709 var han sognepræst i Charlottenburg i Mark Brandenburg, 1721 diakon ved St. Marie i Flensborg og fra 1736 til sin død sognepræst ved samme kirke.

Han blevi 1710 gift med Catharina Handewith, en datter af Christian Handewith i Flensborg.

Børn:

- aa. Anne Cathrine Kall, født d. 24. febr. 1711, død i Flensborg d. 20. juli 1778.
 Gift d. 17. jan. 1730 med Nikolaus Brandt, købmand i Flensburg/St. Nicolai, hospitalsforstander og fra 1746 tillige rådmand.
 Født i Flensborg d. 15. maj 1708, død sst. d. 2. april 1769. Han var søn af rådmand Nicolaus Brandt i Flensborg og Lucia Stricker.
- bb. Christiane Kall, født d. 30. marts 1713, død samme år.
- cc. Johann Christian Kall, født d. 24. nov. 1714 i Charlottenburg ved Berlin, død d. 6. nov. 1775 i København, begravet i Fruekirke.
 Gift d. 15. juni 1740 med Elisabeth Wøldike, født d. 16. febr. 1721 i Helsingør, datter af sognepræst ved Olai kirke dersteds, senere biskop i Viborg, Andreas Wøldike og Anna Maria Kruse.
 Johann Christian Kall gik i skole i Flensborg, var 1738 lærer for kronprinsen (den senere Frederik V), samme år blev han professor i orientalske sprog ved Københavns universitet.
- dd. Margrethe Elisabeth Kall. Gift d. 5. nov. 1736 med Caspar Johannsen, født i Tønder d. 7. april 1707, død i Flensborg d. 21. juli 1756, søn af kniplingshandler i Tønder Hans Johannsen og Apollonia Wegner.
 Caspar Johannsen var diakon ved St. Marie i Flensborg fra 1735 til 1756.
- ee. Jacob Kall, født 1721 i Flensborg, død sst. d. 10. maj 1725.

ff. Catharina Christiane Kall, født d. 21. marts 1726,
død d. 26. jan. 1728.

h. Jacob Kall, født d. 8. okt. 1680.

i. Dødfødt datter d. 14. marts 1681.

j. Anna Mallene Kall, født d. 20. juni 1683.

k. Jacob Jacobsen Kall, født d. 24. jan. 1685, død d. 2. nov.
1714, kl. 3 om morgenen, i Flensborg.

Gift 1. gang i St. Marie i Flensborg med Maria, datter af køb-
mand i Flensborg, Nis Christian Lausen. Maria døde i 1712.

Gift 2. gang med Gardrut, datter af Peter Clausen.

Født d. 1. sept. 1692, død i dec. 1772.

Hun gift anden gang med Hans Christian Schmidt.

Børn:

aa. Jacob Kall, født 1705, døbt d. 16. sept.

bb. Abraham Jacobsen Kall, købmand i Flensborg, født d. 2. febr.
1710.

Gift i juni 1738 med Anna, datter af Nis Riggelsen, older-
mand i skipperlavet. Død d. 29. nov. 1784.

cc. Nis Lausen Kall, købmand i Skien i Norge, født 1712, døbt
d. 2. febr., død i 1774.

Gift med Maria Elisabeth, datter af Engelbreth Baumhoff,
forvalter på et jernværk i Norge.

3. O t t o L o r e n t z e n S t r a n d i g e r. (15) (19)

Otto Lorentzen Strandiger er nok den mest kendte af familien. Han var
1672 student i Königsberg. 1677 blev han adjunkt hos præsten i Oden-
bøl på øen Norstrand, Johannes Boysen, med hvis datter, Maria Elisa-
beth, han blev gift.

Otto Lorentzen Strandiger var en stridbar mand. Han havde strid
med svigerfaderen om salariet, og hurtigt kom han i strid med ^{de} holland-
ske såkaldte participanter på øen. De var indkaldt af herug Frederik
af Gottorp med henblik på fornyet inddigning af øen efter den store
stormflod.

De oprindelige beboere på den resterende del af Nordstrand var
så forarmede, at de ikke formåede at geninddige øen. Hollænderne på-

tog sig denne opgave, mod at de overtog al jord på øen. Jorden blev så frataget de gamle indbyggere, der blev henvist til at leve som indester og daglejere. Enkelte havde nogle får, men den "salte" græsning måtte de leje af participanterne.

Participanterne havde overtaget jurisdiktionen over øen, ligeledes havde de patronatsretten over kirke, præst og degn.

Hollænderne var overvejende katolikker, og Otto Lorentzen Strandiger kom hurtigt i strid med dem. Han gjorde skarpe udfald mod dem i sine prædikener, dels af religiøse grunde, dels fordi han var indigneret over den behandling øens oprindelige beboere var udsat for. Da han tillige holdt streng kirketugt, kom han på tværs af andre kredse.

Kort før jul 1697 blev Strandiger suspenderet. Suspensionen blev dog igen ophævet af hertugen, mod at Strandiger lod sig forflytte til Salms i nærheden af Trittau i Holsten. Den derværende præst, Johann Riese, skulle så overtage embedet i Odenbøl. Strandiger afslog, Salms var et fattigt kald og lå i en fjern egn, han kunne derimod tænke sig et kald i nærheden af Husum. D. 14. april 1698 lod stilleren Strandiger sætte ud af præstegården. Det skete ved fem soldater og retsbetjenten, der medførte en stor økse og en knibtang. Strandiger anfører, at han selv havde bygget og inrettet præstegården ved egne midler.

Strandiger tog til Flensborg, hvor han blev vesper- og fattigpræst ved St. Marie, et meget dårligt aflønnet embede. Også på Nordstrand har O. L. Strandiger formentlig været pietist, men efterhånden gennemgik han en radikaliseringsproces, og den gjorde sig gældende i Flensborg, hvor han blev indviklet i nye stridigheder. Han blev af præsten Hinrich Braker anmeldt til konsistoriet for udspredning af falske læresætninger. Hinrich Braker var søn af Elert Braker og Magdalene Kall, en datter af Jens Thomsen Kall. (Hinrich Braker omtales flere steder som O.L. Strandigers svoger. "Svogerskabet" bestod i, at Hinrich Brakers morbror, Jacob Jensen Kall, var gift med O.L. Strandigers søster Anne.)

1703 henvendte Hinrich Braker sig påny til konsistoriet med klager over Strandiger, der blev anklaget for at udbrede pietistiske teser og pietistisk litteratur, og for at han anbefalede en adskillelse mellem de "sande kristne" og de "fordærvede". Endvidere skal han have opfordret mere velhavende borgere til at sælge, hvad de hav-

de af unødvendigt husgeråd og give pengene til de fattige. Strandiger blev suspenderet for anden gang og rejste til København, hvor han opholdt sig et par år.

Derefter vendte han tilbage til Flensborg. 1706 satte han spørgsmålstegn ved om barnedåben var i overensstemmelse med skriften.

Senere opholdt han sig i Frederiksstad, hvor han sluttede sig til menonitterne. Her døde hustruen Maria Elisabeth. Hun begravedes d. 13. juni 1714 på menonitterkirkegården. Hun havde i øvrigt holdt sig til den lutherske menighed i byen.

Kort før jul 1714 rejste Strandiger til Flensborg. I skriftet "Die heilsame Wahrheit" (fra 1717) citerer han en attest, udstedt af kompastoren ved Frederiksstads lutherske kirke, dat, d. 22. marts 1715, hvori det hedder, at Strandiger i den tid, han opholdt sig i byen, har opført sig fredeligt, stille og kristeligt. Hans salige hustru og eneste søn har flittigt påhørt prædikenen og gjort brug af den hellige nadver. ⁽²⁶⁾

D. 29. febr. 1716 udstedtes et kongeligt dekret, hvorefter Otto Lorentzen Strandiger for evig tid blev forvist fra kongens riger og lande på grund af sine kætterske skrifter. (Bilag nr. 5).

Strandiger tog ophold i nærheden af Hamborg. Her døde han d. 29. febr. 1725. O.H. Møller beretter - efter Erik Pontoppidan - en anekdote om omstændighederne ved O.L. Strandigers død. De to ærkefjender, generalsuperintendent Thomas Clausen og Otto Lorentzen Strandiger, mødtes tidligt om morgenen på deres dødsdag, de havde ikke set hinanden i mange år, de kom ved synet af hinanden i så stærk sindsbevægelse, at de begge måtte lægge sig til sengs. Om aftenen samme dag døde de begge. ⁽³²⁾

Søn:

- a. Peter Strandiger. Han skal d. 16. maj 1715 være blevet viet til Sophie Hedwig Jens, datter af mundkok på Lyksborg, Peter Jens.

Børn født i Lorentz Hansen Strandigers andet ægteskab:

3. Ty g e (T y c h o) L o r e n t z e n S t r a n d i g e r .
v. III 3.
4. A d e l h e i t S t r a n d i g e r .
Adelheit Strandiger blev født i Flensborg d. 25. juli 1657 og døde sst. d. 14. okt. 1726.

Hun blev d. 14. juni 1682 gift med Claus Moritzen, oldermand for hvidbagerlavet i Flensborg. Han var født d. 27. juni 1653 i Flensborg og døde sst. d. 26. aug. 1718. Han var søn af Moritz Matthiesen, der ligeledes var oldemand for dette lav, og Cecilia Diderichsen.

Claus Moritzen drev som sin fader en udstrakt handel på Norge - var "commerzierender Weissbäcker" - det drejede sig mest om holdbare bagervarer, så som tvebakker (kavringer), og han blev med tiden en velhavende mand. Han havde dels eget skib, dels var han partsreder.

Børn:¹⁷ (Faderskabsliste bilag 6):

4 sønner og 2 døtre skal være døde i den tidlige barndom.

Følgende kendes:

- a. Moritz Moritzen, født 1682, døbt 1. søndag i advent.
- b. Lorentz Moritzen, født 1684, døbt d. 22. nov.
- c. Cecilia (Sillie) Moritzen, født 1686 i Flensborg, døbt d. 11. april. Død sst. d. 28. febr. 1774.
Gift d. 26. nov. 1703 med købmand i Flensborg og deputeret borger, Jens Jacobsen Kall, født d. 27. dec. 1673 i Flensborg, død sst. d. 18. maj 1746, søn af Jacob Jensen Kall og Anna Strandiger. (v.s. side 771).
- d. Anna Moritzen, født i Flensborg d. 1. okt. 1688, død sst. d. 25. marts 1771.
Gift 1. gang d. 24. okt. 1707 med borger og købmand i Flensborg, Hans Boysen, født d. 12. april 1653, død i Flensborg d. 23. dec. 1720. Han var søn af kgl. sandemand og skovfoged i Havrup, Boy Christiansen og Cathrine (Carstensdatter) Thomsen.

Hans Boysen blev gift 1. gang d. 5. juni 1678 med Anna, der døde d. 13. jan. 1706, datter af selvejer i Bønstrup, Grundtoft sogn, Asmus Matzen og Margrethe. Hun havde 1. gang været gift med købmand i Flensborg, Jacob Jansen, søn af Johann Jansen, selvejer i Abbehusen i grevskabet Oldenburg, og Margrethe.

Hans Boysens første ægteskab var barnløst.

Anna Moritzen giftede sig 2. gang d. 8. jan. 1722 med købmand og rådmand i Flensborg, Peter Bendixen. Han var

født d. 11. febr. 1697 i Gerrebæk i Tinglev sogn og døde i Flensborg/St. Nicolai d. 26. nov. 1765. Han var søn af gårdmand og kromand i Gerrebæk, Bendix Thomsen og Ingeborg, datter af sognepræst i Daler Ægidius Nielsen Brøns. Peter Bendixen var i lære hos købmand Richtsen i Tønder og rejste senere til Norge en tid. Han var forstander for Vajsenhuset og blev i 1748 rådmand i Flensborg.

Børn af 1. ægteskab:

aa. Hans Boysen (d.y.), født i Flensborg i 1720, døbt St. Nicolai d. 30. dec., død sst. d. 16. maj 1806.

Han var købmand i Flensborg, fra 1778 rådmand og blev d. 16. marts 1787 valgt til borgmester. Gift d. 27. juni 1760 i Flensborg/St. Nicolai med Hanna Prehn, født i Flensborg i 1739 og døbt d. 5. april. Hun døde sst. d. 24. maj 1811. Hun var datter af konrektor ved latinskolen i Flensborg, Lorenz Prehn og Maria Magdalene Lorck.

bb. Claus Boysen, født d. 1. juni 1716, død 8 dage gammel d. 8. juni.

cc. Anna Cathrine Boysen, født i Flensborg d. 21. marts 1712, død sst. d. 25. okt. 1785.

Gift d. 18. nov. 1729 med købmand i Flensborg, Jacob Tack, født d. 23. maj 1696 og død d. 23. maj 1759. Han var søn af Peter Tack, gift med Anna, der var født i den ældre Hans Boysens første hustrus ægteskab med Jacob Jansen (v.s.)

En datter af dette ægteskab, Adelheit Tack, født d. 15. maj 1748 og død d. 2. april 1792, blev d. 19. maj 1769 i Flensborg gift med købmand Hans Petersen Schmidt, hvis broder, Peter Petersen Schmidt, blev gift med Adelheit Christiansen, datter af Nicolai Christiansen og Anna Cathrina Moritzen. (v.i.)⁽³⁴⁾

Børn født i 2. ægteskab:

dd. Ingeborg Bendixen, født d. 2. okt. 1722, død d. 15. febr. 1763.

Hun blev d. 27. april 1742 gift med købmand og deputeret borger i Flensborg, Broder Möller.

ee. Adelheit Bendixen, født d. 16. febr. 1724, død d. 13. juli 1725.

ff. Catharina Bendixen, født d. 7. april 1725, død d. 20. okt. 1757.

Gift d. 9. maj 1749 med købmand og hospitalsforstander i Flensborg, Magnus Jansen, født d. 2. nov. 1709, søn af oldermænd for de deputerede borgere, Erich Jansen og Elsabe.

gg. Adelheit Bendixen, født d. 14. nov. 1727, død d. 12. april 1728.

e. An Cathrin Moritzen, født i 1691, døbt d. 29. nov.

f. An Cathrin Moritzen, født i 1693, døbt d. 29. nov.

g. Anna Catharina Moritzen, født 1695 i Johannes sogn i Flensborg. Død d. 21. nov. 1780 i St. Marie i Flensborg.

Hun blev gift med borger og købmand i Flensborg, Nicolai Christiansen (tilladelse til huskopulation dat. 4. april 1719)

Datter:

aa. Adelheit Christiansen, født 1726 i Flensborg, døbt d. 30. maj i St. Marie. Død sst. d. 6. april 1773. Gift d. 8. febr. 1746 med købmand i Flensborg, Peter Petersen Schmidt, født 1720 i Kisby, Borne sogn i Angel, døbt d. 28. marts, søn af gårdmand og sandemand Peter Schmidt og Magdalene Cathrine Boysen. Peter Petersen Schmidt døde i Flensborg d. 10. dec. 1789. ⁽³⁴⁾

h. Lorentz Moritzen, født i Flensborg i 1700. Død på Ærø i 1751.

Gift 1720 med Marine Clausen, født d. 25. dec. 1700, antagelig død på Ærø i juni eller juli 1751, datter af købmand i Flensborg, Peter Clausen, og Magdalene Jürgensen.

5. L o r e n t z S t r a n d i g e r (d.y.).

Lorentz Strandiger (d.y.) henvendte sig d. 7. febr. 1682 til kærnerne med klage over, at han var blevet overfaldet og slået af Jürgen Raap. Han havde trukket Lorentz i håret, så huden på hovedet var hæ-

vet. Årsagen til overfaldet var, at han (Raap) mente, at Lorentz havde kastet snebolde efter ham. Lorentz påstod, at det ikke var ham, der havde kastet sneboldene, men at den skyldige var en ven. D. 8. febr. 1682 blev Jürgen Raap fundet skyldig i "forbrydelsen" og idømt bøde.

D. 12. sept. 1683 klager Lorentz Strandiger over Nis Otzens to sønner, Peter og Jens, der havde yppet kiv med ham på Kathrine Beutelmachers bryllup og overfaldet ham og slået ham blodig. D. 22. sept. 1683 blev de to brødre idømt en bøde på 4 daler hver. Lorentz Strandiger blev heller ikke fundet at være helt uskyldig. Sammen med sine svogre, Claus Moritzen og Jacob Kall, der også havde deltaget i slagsmålet, blev han dømt til at betale 1 mark og 8 sk. i bøde.

Lorentz Strandiger nævnes juni 1685 Dom. Judica, som fadder hos organisten Hans Thomsen.

6. G e r d t S t r a n d i g e r .

Gerdt Strandiger var 1687 ansat i broderen Tyges farveri. Her besvangrede han husets pige, Margrethe Pedersdatter fra Kvær. Derefter var han stukket af. De blev indkaldt til kammertkontoret d. 5. aug. 1687, men kun Margrethe mødte op. Hun erklærede, at Gerdt og ingen anden var hendes "skadesmand". Tyge Strandiger var citeret flere gange til kammerne, men først d. 7. okt. 1687 kom han. Han erklærede sig beredt til at betale bøden såvel for broderen som for pigen.

III 3. TYGE (TYCHO) LORENTZEN STRANDIGER. (IV - 42).

Tyge Lorentzen Strandiger var farver i Flensborg. Han var først bosat i Johannes sogn, men 1685 købte han af Hans Adam Litzschers enke, Margrethe, et hus i Ramsherred (nu Nørregade), beliggende mellem salig Niels Brøns's hus mod syd Peter Schnitgers hus mod nord. På nordsiden blev senere Vajsenhuset (nu Flensborghus) bygget (Bilag 9).

D. 25. aug. 1675 må Lorentz Strandigers søn Tycke på foranledning af borgmester Lorentz Faust give møde i kammertiet, fordi han i Ramsherred ved Nørreport havde falbudt en ny "Rock" (?), hvilket var en overtrædelse af politiforordningen. Han skal give noget til de fattige.⁽¹⁹⁾

D. 13. sept. 1684 klager Nis Thomsens datter, Ancke, over Lorentz Strandigers to sønner, Lorentz og især Tygge. Hun havde købt et parti æbler af en bonde fra Grundtoft, Peter Thomsen. Da hun ville gå hjem med æblerne, kom Lorentz farende ud fra Carl Mollers hus og fratog hende og hendes gamle fader æblerne. Faderens hånd blev trykket så hårdt, at blodet kom frem. Endvidere klager Ancke over, at Tygge havde skældt hende ud for en "sæk" på gaden. Modparten (Lorenz) erklærer d. 17. okt. 1684 i retten, at han havde købt æblerne af bonden forinden, men var gået ind i Carl Mollers hus for en tid. Når faderen havde læderet hånden, var det, fordi han af al magt holdt fast i kurven.

Besked: Tygge og Lorentz Strandiger er til en vis grad undskyldt, dog har de handlet ubilligt og urigtigt, hvorfor de skal betale bøde. (20)

D. 5. sept. 1690 mødte Tyge Strandiger sammen med Nis Taysen i retten. De var dette års "markmænd" (et borgerligt ombud) og havde opsigts med kreaturerne på bymarken. Nu klagede de over, at nogle af deres medborgere egenmægtigt havde taget nogle indtagne ("eingeschüttete") heste ud af folden ("Schüttthof"). (21)

D. 9. febr. 1694 blev Tyge Strandiger citeret i "kæmneriet", fordi der i hans brænderikælder var udbrudt brand, brændevinen var blevet antændt og havde "bleseret" hans hænder og ansigt. Tygge henholdt sig til, at brændingen foregik i et hvælvet rum, hvor der ikke var nogen fare for, at ilden kunne brede sig. Dog måtte han for den passerede skødesløshed betale 1 mark og 8 sk. til kongen og staden.

D. 26. dec. 1695 klagede Tyge Strandigers karl, Jørgen Nielsen, der var født i Jylland, i nærheden af Horsens, over sin herre til kæmnerne. Han havde tjent ham et halvt år for en løn af 5 rdl. Tygge Strandigers hustru havde lovet Jørgen, at han fra forgangen mikkelsdag skulle have 6. rdl. Nu havde Tygge igår erklæret kun at ville give løn for trekvart år á 5 rdl. Jørgen var blevet opsagt af ham (til usædvanlig tid), og Jørgen havde nægtet at tage imod pengene. Til d. 3. jan. 1696 var parterne stævnet for retten. Kun Tyge kom. Han erklærede, at han og karlen var blevet enige.

D. 12. marts 1704 blev Tyche Strandiger af rådet idømt en K-bøde (?), fordi han var fremkommet med nogle uoverlagte ord.

Tyge Lorentzen Strandiger døde i Flensborg/St. Marie i 1714 og blev begravet d. 8. april.

Han var 3 gange gift:

Gift 1. gang primo marts 1682, idet der ved indførselen i kirkebogen ved første barns dåb d. 28. maj 1682 noteres, at barnet er født i den 11. uge efter brylluppet, hvilket nok har medført, at Tyge Strandiger har måttet betale bøde.

Hans første hustru hed MALENE (MAGDALENE) (IV - 43). Hun døde i Flensborg ult. april 1698 (begravet som nr. 7 af 40 voksne).

Gift 2. gang 1702 i St. Marie (opført under "Vornehme Hochzeiten") med Anna (?) N. N. Død 1702 i St. Marie. Der betaltes 8 mark for begravelsen.

Gift 3. gang med Anna Lorentzen. Der blev d. 8. juni 1703 givet tilladelse til huskopulation.

Børn af 1. ægteskab (Fadderskabsliste bilag nr. 10):

1. L o r e n t z S t r a n d i g e r .
Lorentz Strandiger blev født 1682 i St. Johannes sogn og døbt Dom. Exaudi (28. maj). Formentlig død som barn.
2. A n n a S t r a n d i g e r .
Anna Strandiger blev født 1683 og døbt d. 11. sept. i St. Marie.
Gift 1. gang med Hans Lorentzen, skipper i Flensborg.
Gift 2. gang med Johan Hansen Brun, "Kaufgesell".⁽³¹⁾
Johan Hansen Brun gav d. 9. jan. 1732 skøde til Nis Volquardsen på salig Tycho Strandigers hus. (Bilag 10).
3. M a r i a E l i s a b e t h S t r a n d i g e r .
Maria Elisabeth Strandiger blev født i Flensborg ca. 1686. Hun døde sst. (St. Marie) i 1762 og begravedes d. 22. jan.
Hun blev d. 4. jan. 1706 gift med Nis Volquarsen. Han var købmand og deputeret borger og en tid forstander for Vajsenhuset.
Nis Volquardsen døde i 1737 og blev begravet i Helligåndskirken d. 12. nov.

Børn:

- a. Ellien Volquardsen, født 1708, døbt d. 11. nov. (St. Marie)
- b. Tycke Volquardsen, født 1710, døbt d. 1. nov. (St. Marie).

4. A d e l h e i t L o r e n t z e n S t r a n d i g e r.
(IV - 21).

Adelheit Lorentzen Strandiger blev født i Flensborg/St. Marie i 1687 og døbt d. 4. april. Hun døde i Sønderborg d. 30. juli 1770. Gift 1. gang i svperen Nis Volquardsens hus d. 8. febr. 1720 med farver Nicolai Petersen (IV - 20) fra Sønderborg. Født i Sønderborg ca 1700, død sst. d. 27. juli 1731.

Gift 2. gang i Sønderborg d. 2. dec. 1735 med farver Boy Boysen, født ca. 1706 på Poppenbøl, Højer sogn, død i Sønderborg d. 31. dec. 1772.

I øvrigt se afsnittet: "Farverfamilien i Sønderborg".

5. A n n a M a g d a l e n e S t r a n d i g e r.

Anna Magdalene Strandiger blev født i Flensborg/St. Marie i 1692 og døbt d. 5. okt. Hun er frmtl. død som barn.

6. L o r e n t z S t r a n d i g e r.

Lorentz Strandiger blev født i Flensborg/St. Marie i 1695 og døbt d. 25. marts. Han er frmtl. død som barn.

Der er død børn af Tyge Strandiger i 1689, 1692 og 1703.

Strandigerfamilien i Flensborg og den indgiftede familie Kall sluttede sig tidligt til pietismen og var en støtte for Otto Lorentzen Strandiger under hans ophold i byen.

En søn af Adelheit Lorentzen Strandiger, Peter Petersen, sognepræst i Burkal 1750 - 1789, var en af denne egns mest fremtrædende pietister. (Se afsnittet: "Farverfamilien i Sønderborg").

Bilag til
Strandigerfamilien i Flensborg.

Bilag 1.

Fadderskabsliste for Christian Asmussens (Rasmussens)
børn, døbt i St. Marie.

1. 1663 - d. 27. marts hat Christan Rasmussen ein junger
Sohn - Asmus - taufen lassen.
Die Gefattern waren: Detleff Asmussen Weissbecker, Lo-
rentz Strandiger in Jürgensbuy und M. Jacob Iversen Schu-
sters Frau Cathrina Jacobs.
2. 1669- August am 8. Sonnt. nach Trin. hat Christan Asmussen
Kaufhändler ein jung. Sohn - Detlef - taufen lassen, dabei
Gevattern: Hr. Hinrich Stricker, Detlef Sühling, Kaufge-
sell und Frau Anna Kalles.
3. 1671 - 24. Sept. Christian Asmussen Kaufhändler einen
jungen Sohn - Peter -
Gevattern: Hans Duborch von Apenrade, Jacob Petersen Moller,
Kaufdl., und Frau Ellien, Adde H.
4. 1672. 10. Nov. - Christian
Gev.: Niels Bröns, Jacob Jensen Kall und Marrien Hanses.
5. 1675. 27. Juni - Helena.
Gev.: Otto Lorentzen, Frau Dorothea Augusta Eggebecks und
Jfr. Margrethe Arendtz.

Bilag 3.

Fadderskabsliste for Hans Strandigers børn.

1. 1675.. - d. 3. marts Hans Lorentzen Strandiger
Schumacher einen jungen Sohn - Abraham - taufen lassen.
Gev.: Adde Hansen, Otto Lorentzen und Cathrina Jacobs.
2. 1677, d. 6. Dec. Hans Strandiger Schuster ein jungen
Sohn - Isaac.
Gev.: Jacob Iversen, Hans Maess der junge Böttger u. Frau
Anna Strandiger.

1679. - d. 26. Oct. Hans Strandiger Schuster eine jung Tochter - Cathrina.

Gev.: Hans Nielsen, Paul Wachtmeister seine Frau, Gonn Botgers, Christian Asmussen jungfer Tochter Cathrina.

Bilag 4.

O. H. Moller: Bilag til Tab. 116 (Kall)- film L.A. S.

A. 1640 den 25. Julii auf Jacobi Tag bin ich Jacob kall gebohren. Mein Vater ist gewesen sel. Jens Thomsen Kall, meine Mutter sel. Catharina Jensses.

Mein Grossvater väterlicher Seite ist gewesen Thomas Petersen in Nordt Walssbüll, meine Grossmutter väterlicher Seite Ursel (Ursula) Thomsen.

Mein Grossvater mütterlicher Seite ist gewesen Andreas Rodenberch, fürstlicher Amtsverwalter auf Mohrkirch in Angeln, meine Grossmutter mütterlicher Seite ist gewesen Magdalena Rodenberchs.

Gott verleihe Ihnen eine fröliche Auferstehung; uns andern, die wir noch in Elende wallen, gebe er durch seinen heiligen Geist, dass wir also hier mögen leben, dass wir Erben des Himmels werden, so sind wir wol gewesen, Amen.

A. 1656 bin ich zu dem Schusterhandwerck gekommen bey Jacob Clementzen und habe drey Jahre gelernet, Hernacher bey ihm ein halb Jahr für Gesell gearbeitet.

Ao. 1659 um Johannis bin ich nach Lübeck gereiset und habe den Winter über bey einem Meister Hinrich Langenbarch gearbeitet, biss ich und mein Bruder Hans kall nach Haus gefordert sind, da sel Vater und sel. Mutter von dieser Sterblichkeit sind abgefördert, habe mit meiner Schwester drey Jahre Hauss gehalten.

A. 1663 um Jacobi ist meine Hochzeit gewesen mit Anna Jakobs, gebohren 1641 um Jacobi. Ihr Vater ist gewesen Lorentz Hansen Strandiger, ihre Mutter Alheit Lorentzes. Ihr Grossvater väterlicher Seite war Hans Addesen, Teichverwalter im Nordstrand, ihre Grossmutter Catharina Hanses. Ihr Grossvater mütterlicher Seite ist gewesen Herr Peter Kupfferschmit, Pastor zu Bupsee, ihre Grossmutter Ancke Peters.

Kinder

I. Anno 1664 den 1. Augusti zwischen 4 und 5 Uhr des Morgens ist unser Sohn Jens durch Gottes Gnade gebohren worden.

Seine Gevattern sind gewesen:

1. mein Schwiegervater Lorentz Hansen
2. Eler Bracker und
3. Anna Siwertz meine Schwester.

Anno 1672 den 18 December ist unser Sohn Jens seelig im Herrn entschlafen, seines Alters 8 Jahre und 5 Monate.

Hier lieg ich junges Knäbelein
 und ruh in meinem Schlafkämmerlein,
 Verlass die Welt, all Plag und Pein.
 Der Himmel soll meine Wohnung sein.
 Kurtz war die Zeit des Lebens mein,
 Jetz schau ich mein Erlöser fein,
 Der mich in der Tauf gewaschen hat,
 Bey dem leb ich nun früh und spat.

II. Anno 1666 ist unser Sohn Lorentz durch Gottes Gnade gebohren auf heil Drey Könige Tag, Abends zwischen 7 und 8 Uhr und hat gelebet 14 Tage, ist also seelig in dem Herrn entschlafen.

Seine Gevattern sin gewesen

1. Herr Samuel Thomsen, Diaconus zu S. Johannis.
2. Hans Lorentzen und
3. Anna Lorentzes, meiner lieben Hausehren Stieffmutter.

III. Anno 1668 den 11. Maii Morgens zwischen 5 und 6 Uht ist unserer Tochter Alheit gebohren. Ihre Gevattern sind gewesen:

1. Adde Hansen.
2. Magdalena Brakers, meine Schwester, und
3. Anna Nicolays

Anno 1689 den 30. November ist unserer Alheit ihre Hochzeit gewesen (mit Jürgen Hansen Juhl).

Gott gebe ihr mit ihrem lieben Mann seine Gnade und Segen. Amen.

IV. Anno 1671 ist unser Sohn Lorentz durch Gottes Gnade gebohren worden den 3. Martii Nachmittags zwischen 2 und 3 Uhr.

Seine Gevattern sind gewesen:

1. M. Wolfgangus Cuw, Pastor zu S. Johannis
2. Ellin Addens und
3. sein Mutterbruder Herr Otto Lorentzen.

V. Anno 1673 ist unser Sohn Jens durch Gottes Gnade auf diese Welt gebohren, den 27 December.

Seine Gevattern sind gewesen:

1. Christan Asmussen.
2. Jens Kall und
3. Marrin Hanses Strandigers.

VI. Anno 1676 den 25 Augusti ist unsere Tochter Catharina (Trincke) durch Gottes Gnade gebohren. Ihre Gevattern sind geweseh:

1. Ancke Christian Asmussens Ehefrau,
2. Herrn Johan Boysens Tochter und
3. Tuke Lorentzen, vormittags zwischen 7 und 8 Uhr.

VII. Anno 1677 den 9. November ist unser Sohn Abraham durch Gottes Gnade gebohren worden, Nachmittags zwischen 7 und 8 Uhr. Seine Gevattern sind gewesen:

1. Herr Johannes Holst, Prediger und Seelsorger allhie,
 - 2 Lorentz Strandiger der junge und
 3. Margaretha Hanses, Hans Jensen Schuster eheliche Hausfrau.
- Der allmächtiger Gott helffe uns, dass wir sie mögen christlich auferziehen in der Zucht und Vermahnung zum Herrn, und sie zunehmem an Alter, Gnade bey Gott und den Menschen. Amen. Das verleihe Gott aus Gnaden. Amen

Anno 1689 im November ist unser Abraham in die Lateinische Schule gekommen. Gott gebe ihm seine Gnade und Seegen, und erleuchte ihn und uns alle mit dem h. Geist, bewahre ihn für böse Gesellschaft. Amen

Anno 1700 d. 18. Martii ist Abraham nach Teutschland und Halle gereiset. Gott gesegne seine Studia und bewahre ihn für böse Gesellschaft. Amen.

VIII. Anno 1680 den 8 October ist unser Sohn Jacob durch Gottes Gnade auf dieser ^{Welt} gebohren worden und hat 17 Stunden gelebet. Seine Gevattern sind gewesen:

1. Mutter ihre Stiefmutter,
2. Hans Nielsen und
3. Nommen Petersen Kramer.

IX. Anno 1681 den 14 Martii ist unsere Tochter todt auf diese Welt gebohren worden.

X. Anno 1683 den 20 Junii zwischen 9 und 10 Uhr ist unsere Tochter Anna Mallene gebohren worden.

Ihre Gevattern sind gewesen:

1. Alheit Morits,
2. Trinicke Brakers und
3. Adde Christian.

Xi. Anno 1685 den 24 Januarii vor Mitag um 8 Uhr ist unser Sohn Jacob gebohren.

Seine Gevattern sind gewesen:

1. Claus Moritzen,
2. Gert Lorentzen und
3. Margret Nielsen, Hans Nielsens Frau.

Bilag 5.

Søn Otto Lorentzen Strandiger - Tyske Kancelli- "Patenten",
17/6 1716 - S.-film 4907.

S. 23.

Decreta et Resolutiones 1716, 29. Febr.

Königl. Decret und Verordnung, dass der suspendirte Prediger Otto Lorentzen Strandiger, der an Druck ausgelassenen Scripti seiner sogenannten Bekentnis, auch anderer seithero ausgelassenen kätzerischen Schrifften halber, aus Ihr. Königl. May. Reichen, Fürstenthümer, Graffschaften und Landen auf ewig verwiesen, auch die Exemplaria solcher Schrifften überall confisciret werden sollen.

Bilag 6.

Fadderskabsliste for Claus Moritzens Børn.

1. 1682 - Dienstag nach Dom l. Adv, im Hause getauft - Moritzweil das Kind schwach und in der 25. Woche nach der Eltern Hochzeit ist gebohren.

Gev. Ancke Strandigers, Jacob Kall und ein Bäckergezell.

2. 1684. - 22. Nov. in der Not getauft Claus Moritzens Sohn Lorentz -

Gev. waren: Lorentz Strandiger, Hans Nielsen, Anna Kalls.

3. 1686. - 11. April - Sillie.

Gev.: Trinke Peter Mor., Alheit Kalls und Gerd Lor. Strand.

4. 1688 -7. Oct. Anna

Gev.: Malen Tycho Strand., Trincke Brakers, und Hans Christian.

5. 1691 - 5. April - An Cathrin.

Gev. Fr. An Cathrin Mauritia, Helene Hans Asmussens, Moritz Petersen.

6. 1693. - 29. Nov. - An Cathrin.

Gev. Moritz Matthiesen, Marin Ingw. Beckers, und Sillie Petr. Moritzen.

Bilag 7.

Fadderskabsliste for Nis Volquardsens børn.

1.1708. - 11. Nov. Ellien.

Gev. Frau Ellien Volquartzens, Jungfer Adelheit Lorentzen Strandiger, Hans Jürgen Juhl.

2. 1710. - 1. Nov. Tycke

Gev. Tycke Lorentzen Strandiger, Frau Anna Lorentzens, Volquart Volquartzens, Kaufhändler.

Bilag 8.

Fadderskabsliste for Adde Christians børn.

1. 1694. - 1. Juni Mette Cathrina.
Gev. (bl.a.) Anna Nielsen, Detlef Christian.

2. 1696. - 20. Dec. Maria Margretha.
Gev. Hinrich Bracker, Mette Beetsteds, Helena Christians.

Bilag 9.

G. H. Moller: Der Stadt Flensburg Schötebuch - Stadtarch.
Flensburg- XII Hs Nr. 954 II.

Nr. 4634. 1685 - 11. Mai - Tycho Lorenzen Strandiger
lässt lagb. sein von sel. Hans Adam Litzschers Wittve Marg.
gekauftes Haus belegen in Ramsharde zw. sel. Niels Bröns auf
der Süder v. Peter Schnitger auf d. Norder S., erhielt Dohm
15. Aug. 1687 v. Schöte 29 Aug.

Nr. 5973. 1732. Nis Volquartzen lässt lagb. sein Haus in
Ramsharde zwischen dem Waysenhaus auf der Norder v. sel Tho-
mas Jensen Bredsted oder Ernest Friedtenb. auff Süderseite,
wie ihm solches von s, Miterben nach sel. Schwiegervater
Tycho Lorenzen Strandiger laut Invent. 20. April 1714 zuge-
schlagen.

Erhielt Dohm 19. Mai v. Schöte 9. Jan. von Johan Bruuns W.,
sel. Tycho Lorentzen Strandigers älteste Tochter.

Bilag 10.

Fadderskabsliste for Tyge Lorentzen Strandigers børn:

1. Lorentz, døbt Dom. Exaudi 1682. (geb. in der elften (11) Woche nach geschehner Copulation.)
Gev. Lorentz Strandiger, Claus Moritzen, Anna Kals.
2. Anna døbt 1. april 1683.
Gev. Sonnike Jacobsen, Anna Lorentzen und Alheit Jacobsen.
3. Adelheit døbt 4. aug. 1687.
Gev. Alheit Clausens, Dorthea Petersen, Hans Christiansen.
4. Anna Magdalene døbt 5. okt. 1692.
Gev. Anna Christians, Zillia Petersen, Hans Boysen.
5. Lorentz døbt 25. marts 1695.
Gev. Jacob Jensen Kall, Detlef Christian, Margrethe Nielsen.

Schötebuch CHRISTIAN

Nr. 4704 ³⁰⁷ 1690. Adde Christian lässt lagb. seiner Schwiegermutter Ellen Peter Jürgensens Wittwen haus zw. Claus Eggebeck ³⁰⁸ auf der Sü-
der u. Dietrich Petersen ³⁰⁶ auf der Norder Seite, laut Kaufbr. von
Schm. von 23. Mai.

Erhielt Dohm 25. Aug. 1690, Schöte 13. Oct. 1691. (Ramsherred)

Jonathan Smith: L.A.S.

Hjemmevielser: Flensborg 4.6.1709. Adde Christian, købmand og Eleonora Dorothea Crahmer.

Hjemmevielse: Flensborg 4.4.1719. Nicolas Christian og Anna Cathrina Moritzen, afdøde Claus Moritzens yngste datter.

Hjemmevielse: Flensborg 10.3.1704. Jacob Kall og Marie Christians.

Hjemmevielse: Flensborg 25.3.1713. Købm. Jacob Kall og Gerdrud Clausen

Noter og henvisninger til "Strandigerfamilien i Flensborg."

1. O. H. Møller: Genealogische Tabellen und Nachricht von der Prehnischen und verschiedenen anderen Flensburgischen Familien. Flensburg 1774.
O. H. Møller: Tabl. 168. Stadtarchiv Flensb.
2. Hans den ældres arkiv. Åbne breve. S-film nr. 1216. R.A.
3. M. A. Heimreich: Nord-Friesische Chronik, s. 490. Schleswig 1666.
4. O. H. Møller: Der Stadt Flensburg Schötebuch nr. 3467 og nr. 4112. XII Hs. Lfnr. 954. Stadtarch. Flensb.
5. Haderslev amtsregnskaber 1653, 1655, 1662/63, 1666/1667, 1667/1668. S-film nr. 2448, 2673, 2671, 2675. R.A.
6. O. H. Møller: Tabl. nr. 149. Stadtarch. Flensb.
7. Kraack: Flensburger Geburtsbriefe, s. 179. Flensb. 1977.
8. = 6.
9. St. Nicolai kirkeregnskaber. Stadtarch. Flensb.
10. Kåmmereigerichtsprotokoll. Bd. 7. A. Lfnr. 35. Stadtarch. Flensb.
11. Flensborg amtsregnskaber. S-film 2537,2536,2532. R. A.
12. Flensborg amtregnskaber S-film nr. 2515. R. A.
13. Kåmmereigerichtsprotokoll Bd. 4. Stadtarch. Flensb.
14. O. H. Møller: Tab. 116 (Kall). Stadtarch. Flensb.
15. Manfred Jacobowski: Otto Lorenzen Strandigers Weg in den Separatismus. Schriften des Vereins für Schl.-hist. Kirchengeschichte. II Reihe 37 Bd., s. 155. 1981.
Aage Dahl: Husum Provstihistorie. Odense 1971, s. 162.
16. Flensborg amtsregnskaber 1623/24 og 1626/27. S-film nr. 2521 og nr. 2523. R. A.
17. O. H. Møller: Tab. nr. 145 I. Stadtarchiv, Flensb.
18. Bonde og Hvidtfeld: Borgmestre, rådmænd etc. i Flensborg 1550-1848.
19. Kåmmereigerichtsprotokoll Bd. 7, s. 25. Stadtarch. Flensb.

20. Kåmmereigerichtsprotokoll Bd. 7, s. 489. A. Lfnr. 35. Stadtarchiv. Flensb.
21. samme Bd. 7.
22. samme.
23. Patenten. Tyske Kancelli. R. A.
24. O. H. Møller: Der Stadt Flensb. Schötebuch nr. 1732.
25. - - - - - nr. 4704.
26. O. L. Strandiger: Die heilsame Wahrheit. Det kgl. Bibliotek. København.
27. Schötebuch (v.s.) nr. 4459.
28. O. H. Møller Tab. nr. 59. Stadtarch. Flensb.
29. G. Kraack: Die Flenburger Geburtsbriefe nr. 777. Flensb. 1977.
30. Vormünderschaftsprotokoll der Stadt Flensburg 1699-1757. Stadtarch. Flensb. Lfnr. 62 a, Bd. 1.
31. Schötebuch (v.s.) nr. 5973.
32. Schlesw.-holst. biograph. Lexikon, Bd. 7. 1985.
33. Schötebuch (v.s.) nr. 4704.
34. Hans-Friedrich Schütt: Die Familie Petersen Schmidt in Flensburg. Aus Flensburgs Geschichte. Flensburg 1965.
35. Jürgen Juhler var søn af hjulmager (hjuler) Hans Jürgensen og Marine Hansdatter i Flensborg. (Møller: levede 1735).
36. Den 29. maj 1741 lod brændevinsbrænder Hans Wallbohm sin salige faders Jens Wallbohms hus i St. Johannes lovbyde, det lå mellem Klostergrunden på nordsiden og Hans Chr. Schmidt på sydsiden. (Schötebuch).
37. Detlef Christian fik den 13. jan. dom og den 25. juli samme år skøde af broderen Adde på sin faders to huse i Ramshered. Det ene lå mellem Hans Paulsen Schuster på sydsiden og Asmus Bentzen på nordsiden, det andet lå mellem Broder Axen på sydsiden og Asmus Taysen på nordsiden. (Schötebuch nr. 5003).
38. (S. 771). Jens Jacobsen Kall fik den 31. marts 1703 dispensation til indgåelse af ægteskab med Sille Clausdatter (Moritzen), "hans moders halvsøsterdatter". (Jonathan Smith: Dispensationer. Manuskript. L.A.S.)

39. Hans fulde navn synes at have været Peter Otto Lorenzen Strandiger. (Fmtil. Peter efter morfaderen Peter Cypræus) Dette fremgår af en artikel af Lorenz Hein i Schlesw.-holst. Kirchengeschichte. Bd. 4.

Det fremgår i øvrigt af artiklen, at Strandiger i efteråret 1698 blev vesper- og fattigpræst ved Mariekirken i Flensborg.

Den 7. juni 1701 lod generalsuperintendent Josua Schwartz ham underskrive en revers, der forbød ham at benytte "anstødelig tale."

Foruden Hinrich Braker meldte præsten i Hanved, Wilhelm Buchholz, sig som Strandigers fjende. Strandiger havde sagt til ham, at "dåb, prædikestol og præstekjole burde være blevet brændt." 1704 tog Strandiger til København, hvor han tog kontakt med konventiklerne. Han sendte brev til A. H. Francke og bad om hjælp, fordi man i Flensborg påny ville tvinge ham til en underskrift, der ville belaste hans samvittighed. Han klagede over, at rådet i Flensborg holdt på "H. Brakers parti".

I sommeren 1706 opholdt Strandiger sig i Hamborg, hvor han besøgte købmanden Gerhard Lange, der stammede fra Flensborg. Han stod menonitterne nær og havde, som Strandiger, draget barne-dåben i tvivl.

Den 20. dec. 1706 henvendte borgmester og råd i Flensborg sig til overkonsistoriet og generalsuperintendent Josua Schwartz med bøn om at sætte en stoppe for Strandigers kætterier.

I sine sidste år, hvor Strandiger opholdt sig på Hamborgs område, blev han hjupet af menonitterne økonomisk.

40. Hinrich Braker var søn af Elert Braker og Magdalene Kall, datter af Jens Thomsen Kall og søster til Jacob Kall, gift med Anne Strandiger.

Han var født ca. 1670 og døde den 1. dec. 1728 i Flensborg.

Gift 1. gang den 9. nov. 1699 med Elsabe, datter af Samuel Thomsen og Magdalene Ouw, præst ved St. Johannes og St. Nicolai kirke i Flensborg. Elsabe døde i året 1700.

Gift 2. gang den 9. jan. 1702 i Flensborg med Wolborg (Walpurg) Reimers, datter af købmand i Flensborg (St. Marie) Gebhard Reimers og Brigitte Kloen.

Walborg døde i 1756.

(Jacob Jessen: Familie Reimers. XII Hs Lfnr. 1615. Bd. 12. Stadtarchiv Flensb).